

GO

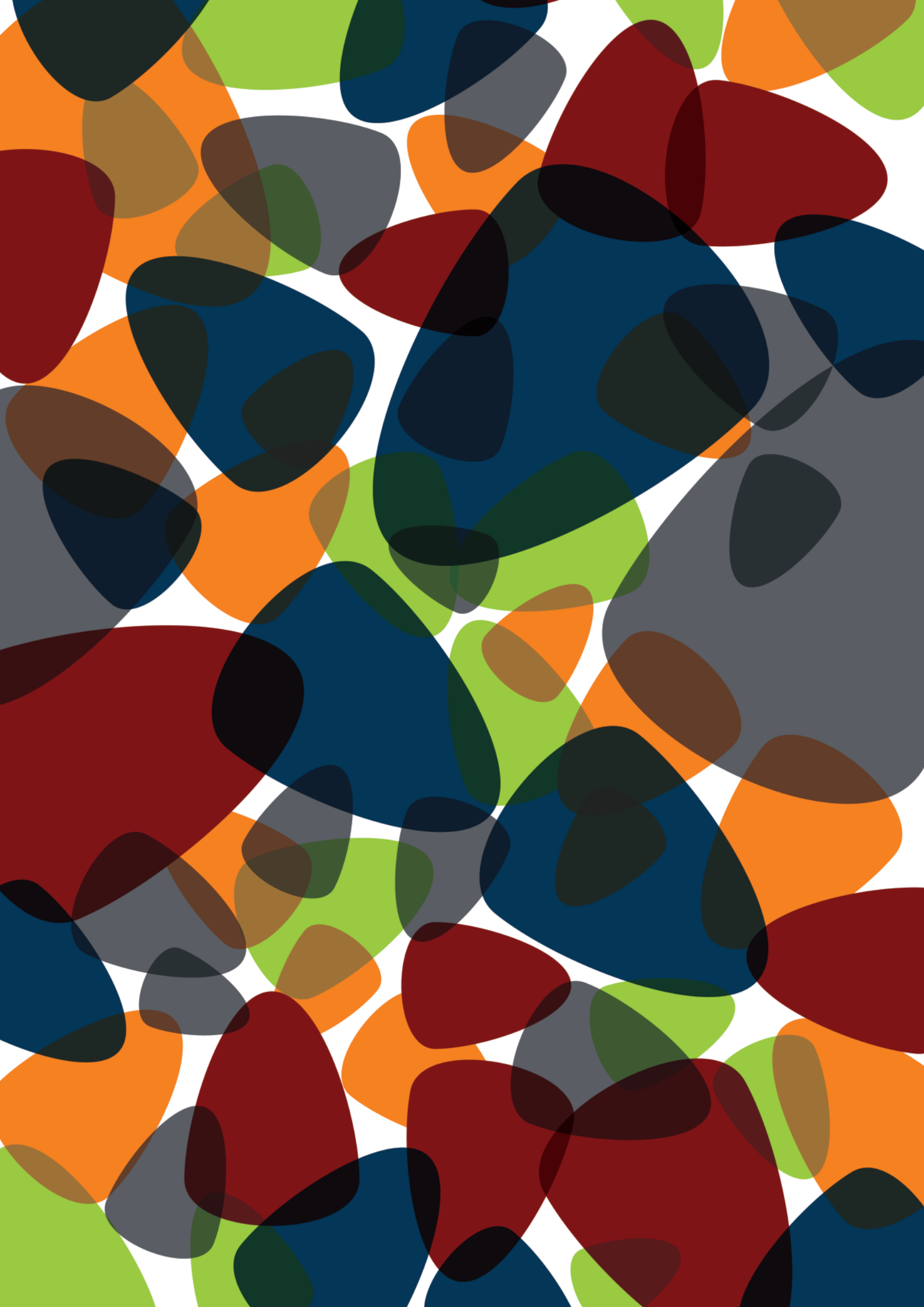
Gelderland & Overijssel
Gebundelde Innovatiekracht

Jaarverslag

2009

Europese Unie
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

Gelderland & Overijssel
Gebundelde Innovatiekracht
Jaarverslag **2009**

Operationeel Programma EFRO 2007-2013
Regio Oost-Nederland

Europese Unie
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

Inhoudsopgave

VOORWOORD	4
------------------	---

1. INLEIDING	7
---------------------	---

1.1	Algemeen	7
1.2	Doelstellingen en strategie	8
1.3	Sociaal-economische ontwikkeling in Nederland	9
1.4	De sociaal-economische ontwikkeling in Oost-Nederland	10
1.5	Organisatie	16

<i>Interview: Tracking, Tracing, Sensoring Platform (TSP)</i>	21
---	----

2. ALGEMENE VOORTGANG VAN DE UITVOERING VAN HET OP OOST	25
--	----

2.1	Resultaten en voortgangsanalyse	25
2.1.1	Materiële voortgang van het Operationeel Programma	28
2.1.2	Financiële informatie	31
2.1.3	N+2	31
2.1.4	Informatie over de uitsplitsing van het gebruik van de fondsen	31
2.1.5	Bijstand per doelgroep	32
2.1.6	Terugbetaalde of opnieuw gebruikte bijstand	33
2.2	Informatie over de inachtneming van de communautaire wetgeving	33
2.3	Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen	33
2.4	Wijzigingen in verband met de uitvoering van het Operationeel Programma	34
2.5	Belangrijke wijziging als bedoeld in artikel 57 (EG) Nr. 1083/2006	34
2.6	Complementariteit met andere instrumenten	34
2.7	Toezichtregelingen	36

<i>Interview: multifunctioneel leerwerkcentrum</i>	37
--	----

3. UITVOERING NAAR PRIORITEIT	41
--------------------------------------	----

3.1	Prioriteit 1 'Versterken innovatiekracht, kenniseconomie en ondernemerschap'	41
3.1.1	Prioriteit 1: Voortgangsanalyse en verwezenlijking van de doelstellingen	41
3.1.2	Prioriteit 1: Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen	45
3.2	Prioriteit 2 'Versterken innovatieklimaat in stedelijke netwerken'	45
3.2.1	Prioriteit 2: Verwezenlijking van de doelstellingen en voortgangsanalyse	46
3.2.2	Prioriteit 2: Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen	49
3.3	Prioriteit 3 'Versterken aantrekkelijkheid steden'	50
3.3.1	Prioriteit 3: Verwezenlijking van de doelstellingen en voortgangsanalyse	51
3.3.2	Prioriteit 3: Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen	52

4.

EFRO-/CF-PROGRAMMA'S: GROTE PROJECTEN

55

5.

TECHNISCHE BIJSTAND

57

5.1

Op te leveren instrumenten

59

6.

VOORLICHTING EN PUBLICITEIT

61

6.1

Externe communicatie

61

6.2

Interne communicatie

65

Interview: Internationaal Indoor Sportcentrum Almelo

67

BIJLAGEN

70

Bijlage 1 Categorisering van de bijstand uit het Operationeel Programma Oost-Nederland (EFRO) voor de periode 2007-2013

70

Bijlage 2 Financiële informatie Operationeel Programma Oost-Nederland (EFRO) voor de periode 2007-2013

72

Bijlage 3 Cumulatieve uitsplitsing van toewijzingen van de communautaire bijdrage per categorie in 2009 over de uitvoering

73

Bijlage 4 Overzicht beschikte projecten 2009 Operationeel Programma Oost-Nederland

77

Bijlage 5 Organisatie van het Operationeel Programma Oost-Nederland

80

Bijlage 6 Ledenlijsten Comité van Toezicht en Stuurgroepen

81

Noten

82

Colofon

83

Voorwoord

Grote stap vooruit!

2009 was het jaar van vaart maken ondanks, of dankzij de economische crisis. Samen met de stedelijke netwerken, ondernemers en de drie universiteiten in onze regio hebben we het Europese stimuleringsprogramma GO, gebundelde innovatiekracht, heel goed op gang gebracht. De Stuurgroepen die adviseren over de honorering van projecten, hebben met hun kritische blik een positieve bijdrage geleverd aan de kwaliteit van de invulling van het programma. Doordat naast het GO EFRO-programma ook extra financiële crisismaatregelen vanuit beide provincies zijn genomen, hebben we grote belangstelling van het bedrijfsleven gekregen.

Veel ondernemers hebben juist ten tijde van de economische recessie geïnvesteerd in nieuwe technologieën of slimmere productiemethoden. Dat is de positieve keerzijde van de economische recessie. Het biedt ook kansen en perspectieven om een grote stap vooruit te maken.

Ondernemers hebben een gezond innovatieklimaat nodig. Daar zijn de stedelijke netwerken voor aan de slag gegaan met projecten die de steden naar het niveau van de 21^e eeuw tillen. Zodat het voor innovatieve bedrijven aantrekkelijk wordt om zich in onze prachtige regio te vestigen. In een prettige leefomgeving is het goed werken en goed toeven.

Deze voorwaardenscheppende projecten hebben een wat moeizame start gehad. In het najaar van 2009 is voorzitter Evert Jan Krouwel van Stuurgroep 2 en 3

begonnen met het bezoeken van de stedelijke netwerken om de knelpunten te bespreken die worden ervaren om de projecten te laten committeren en uitvoeren. Deze gesprekken worden door beide partijen als zeer nuttig ervaren. Het levert wederzijds begrip op en de stedelijke netwerken zijn zich meer bewust van de urgentie van het realiseren van projecten. De gesprekken gaan zorgen voor een snellere voortgang in Prioriteit 2 en 3.

Met onze speerpunten Food, Health en Technology, georganiseerd rond de 'gezonde mens', hebben wij een sterke troef in handen die ons in staat stelt om daadwerkelijk bij te dragen aan de concurrentiekracht in en van Europa. Dat is de basis van ons programma. Dankzij de topinstituten Universiteit Twente (UT Twente), Wageningen Universiteit en Researchcentrum (WUR) en Radbouduniversiteit Nijmegen kunnen wij samen met het MKB allerlei vormen van innovatieve bedrijvigheid in gang zetten.

Een goede manier om de ondernemers uit het MKB te betrekken bij onze ambitie is het ontwikkelen van Regionale Centra voor Technologie (RCT's). Zij maken en schakelen tussen kennisinstellingen en bedrijfsleven en bieden een uitstekend netwerk voor de regio's in Oost-Nederland.

In de externe communicatie is in 2009, het jaar van de Europese verkiezingen, bewust gekozen om meer activiteiten op het 'grote' publiek te richten. Door mee

te liften met de media-aandacht voor Europa, is vlak voor de verkiezingen op 4 juni 2009, een rondreizend 'Oost-Nederland, Blij met Europa'-tour georganiseerd in zes steden. De insteek was Europese projecten naar de mensen toe te brengen op een centrale plaats in de stad. Het doel van dit groots opgezette publieksevenement was om de inwoners van Oost-Nederland bewust te maken van het nut en het belang van Europees geld. Kortom: Europees geld telt! Met dit evenement hebben we veel positieve media-aandacht gekregen.

Zo heeft Omroep Gelderland een uitgebreid nieuwsitem gewijd aan de start van deze tour. Dit had een sneeuwbal-effect op de overige lokale, regionale en zelfs de nationale omroepen, met als resultaat een reportage op Radio 1 en deelname aan het NCRV tv-programma over Europa. Ook het NOS-journaal had belangstelling net als de VRT uit Brussel.

Voor het versterken van innovatiekracht, kenniseconomie en ondernemerschap hebben we negentien projecten gehonoreerd waarmee een Europees subsidiebedrag van € 25,2 miljoen is gemoed. Dat is ruim boven het budget van 2009 (€ 13,4 miljoen). Op het terrein van de versterking van het innovatieklimaat in de stedelijke netwerken van Oost-Nederland en de aantrekkelijkheid van de steden in de regio is ook fikse vooruitgang geboekt. In 2009 zijn zeventien projecten gehonoreerd, met in totaal € 12,9 miljoen subsidie uit het GO-programma. Dat is een verdrievoudiging ten opzichte van 2008.

In 2009 hebben we een grote stap vooruit gemaakt. De uitvoering van het GO programma is goed op stoom. We zijn goed op weg om onze positie van meest innoverende regio van Nederland verder te versterken om in de top vijf van Europa te belanden. Daar ben ik best trots op.

Marijke van Haaren

Voorzitter Comité van Toezicht

Operationeel Programma Oost-Nederland 2007-2013

Gedeputeerde provincie Gelderland

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Dit is het jaarverslag 2009 over de uitvoering van het programma GO, Gelderland & Overijssel, gebundelde innovatiekracht (Operationeel Programma EFRO 2007-2013 Oost-Nederland). In dit verslag wordt het programma verder aangeduid als OP Oost.

Het verslag is onder verantwoordelijkheid van de Managementautoriteit Oost Nederland, het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland, opgesteld conform de eisen van de Europese Commissie. Deze zijn neergelegd in artikel 67 van Verordening (EG) Nr. 1083/2006 en de Uitvoeringsverordening (EG) Nr. 1828/2006.

Het OP Oost 2007-2013 is een gezamenlijk programma van de provincies Gelderland, Overijssel en de vijf stedelijke netwerken die in deze regio zijn gelegen: Stadsregio Arnhem Nijmegen, Netwerkstad Twente, Zwolle-Kampen Netwerkstad, Regio De Vallei en de Stedendriehoek. De hoofddoelstelling van het programma GO is het *“ontwikkelen van Oost-Nederland tot een toonaangevende Europese innovatieve regio”*.

De Europese Commissie ondersteunt het OP Oost 2007-2013 vanuit het Europese Fonds voor de Regionale Ontwikkeling (EFRO). Dit fonds is één van de instrumenten die de Europese Commissie inzet om daarmee de doelstelling van de Europese Unie om de meest welvarende en competitieve regio ter wereld te worden, te behalen. Om deze doelstelling te bereiken heeft de Europese Commissie de Lissabonagenda met daarin drie prioriteiten opgesteld:

1. Attractieve regio's en steden;
2. Innovatie, ondernemerschap en kenniseconomie;
3. Meer en betere banen.

De drie prioriteiten uit de Communautaire Strategische Richtsnoeren zijn overgenomen in het Nationaal Strategisch Referentiekader (NSR) van de lidstaat Nederland.

Van deze drie prioriteiten vallen de eerste twee onder de werking van, onder meer, het OP Oost. De prioriteit 'meer en betere banen' komt aan bod in het Operationeel Programma voor het Europees Sociaal Fonds.

Als uitvloeisel van het NSR zijn Nederland en de Europese Commissie overeengekomen om het EFRO-deel van de doelstelling 'regionale concurrentie en werkgelegenheid' voor alle vier de Operationele Programma's op te zetten volgens eenzelfde structuur. Daarbij wordt de volgende indeling van prioriteiten gehanteerd:

1. Kenniseconomie, ondernemerschap en innovatie;
2. Attractieve regio's;
3. Stedelijke dimensie.

In het OP Oost presenteren de provincies Gelderland en Overijssel en de vijf stedelijke netwerken een gezamenlijk programma van activiteiten, die in Oost-Nederland mede gefinancierd worden uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. Het programma wordt in de regio uitgevoerd onder de inspirerende titel: GO Gelderland & Overijssel, Gebundelde Innovatiekracht.

Het Operationeel Programma EFRO Oost-Nederland 2007-2013 is door de Europese Commissie bij beschikking van 27 juli 2007 goedgekeurd (CCI 2007NL162PO004).

De looptijd van het programma beslaat de periode 2007 tot en met 2013.

Het jaarverslag is een basisdocument voor het beheer van het operationele programma:

- Het geeft inzage in de uitvoering van het programma en de interactie tussen de Europese Commissie en Managementautoriteit;
- Het is een discussiedocument voor het Comité van Toezicht op basis waarvan zij lijnen uit kan zetten voor de komende jaren;
- Het is de hoofdbron van informatie over het programma en als dusdanig een discussiestuk voor de jaarlijkse vergadering met de Europese Commissie, Managementautoriteit en lidstaat;
- Het is een voorwaarde voor tussentijdse betalingen van de Europese Commissie.

Het jaarverslag 2009 is op 11 juni 2010 door het Comité van Toezicht goedgekeurd. Het verslag wordt zowel

digitaal (via het SFC 2007 systeem), als in voorliggende gedrukte vorm aangeboden aan de Europese Commissie.

1.2 Doelstellingen en strategie

Oost-Nederland loopt voorop als het gaat om kennis en innovatie. Met recht is dit deel van ons land aangemerkt als nationale innovatieregio. Om die positie verder te versterken, is het Operationeel Programma Oost-Nederland 'GO' (Gebundelde Innovatiekracht) opgezet.

Drie sterke kennisconcentraties in Oost-Nederland op het terrein van voeding, gezondheid en technologie vormen het fundament van OP Oost. Food Valley, Health Valley en Technology Valley, zijn samen de Triangle, de drijvende kracht voor de ontwikkeling van de kenniseconomie in de regio. Dat neemt niet weg dat naast de Triangle volop ruimte is voor nieuwe, opkomende kennisclusters.

Het OP Oost 2007-2013 heeft als hoofddoelstelling 'het ontwikkelen van Oost-Nederland tot een toonaangevende Europese innovatie regio'. Oost-Nederland heeft de potentie om door te groeien tot een Europese innovatie topregio. Hiervoor moeten de sterke punten van de regionale (kennis)economie worden benut en mogelijke knelpunten worden omgebogen in nieuwe kansen. In het OP Oost 2007-2013 ligt een duidelijke focus zowel in maatregelen als in financiële inzet op de versterking van de kenniseconomie en innovatiekracht in Oost-Nederland.

De prioriteiten van de Nederlandse EFRO Operationele Programma's zijn, ten behoeve van de hoofddoelstelling van het OP Oost 2007-2013, uitgewerkt in vier subdoelstellingen:

- Het versterken van de kenniseconomie en het regionale innovatieve vermogen door het benutten en versterken van de aanwezige kennisclusters;
- Het versterken van de concurrentiepositie van het bedrijfsleven, het stimuleren van ondernemerschap en het creëren van duurzame werkgelegenheid;
- Het vergroten van de aantrekkelijkheid en de leefbaarheid van Oost-Nederland, in het bijzonder de stedelijke netwerken;
- Het versterken van de sociaal-economische attractiviteit van de stedelijke gebieden.

Een set van indicatoren (zie tabel 2.2), die op nationaal niveau tot stand is gekomen, wordt gebruikt als basis voor de programmamonitoring. Bij de totstandkoming van deze set is rekening gehouden met de koppeling naar Europese categorieën in het kader van de Lissabonstrategie.

Ten behoeve van de realisatie van de hoofddoelstelling en de subdoelstellingen van het programma worden activiteiten ontwikkeld in een vijftal maatregelen, als verbijzondering van de vastgestelde prioriteiten:

- **Prioriteit 1: Kenniseconomie, ondernemerschap en innovatie**
 - Maatregel 1.1: Versterking kennisclusters Voeding, Gezondheid en Technologie;
 - Maatregel 1.2: Versterken innovatiekracht en concurrentiepositie bedrijfsleven.
- **Prioriteit 2: Versterken innovatieklimaat in stedelijke netwerken**
 - Maatregel 2.1: Verbeteren bereikbaarheid en mobiliteit;
 - Maatregel 2.2: Vergroten kwaliteit werk- en leefomgeving.
- **Prioriteit 3: Attractieve steden**
 - Maatregel 3.1: Integrale wijkaanpak.
- **Prioriteit 4: Technische bijstand**
is opgenomen in het programma om een effectieve en efficiënte uitvoering van het programma te garanderen.

Op Europees niveau zijn de horizontale beleidsprioriteiten 'gelijke kansen voor mannen en vrouwen' en 'milieu en duurzaamheid' al sinds lange tijd prioriteit. Binnen OP Oost 2007-2013 is ervoor gekozen om deze thema's onderdeel te laten zijn van de voorbereiding en uitwerking van alle projecten en niet hiervoor aparte prioriteiten te benoemen.

Hoewel geen specifieke doelgroepen zijn benoemd, worden kennisinstellingen en innovatieve MKB-bedrijven nadrukkelijk uitgenodigd om projectvoorstellen in te dienen. Het gaat dan vooral om MKB-bedrijven en kennisinstellingen in de Health, Food en Technology sector.

1.3 Sociaal-economische ontwikkeling in Nederland

Bruto Binnenlands product

In 2008, aan het begin van de economische crisis, bedroeg de economische groei in Nederland nog 2%. In deze groei trad echter reeds in 2008 een vertraging op ten opzichte van voorgaande jaren. Een vertraging die in 2009 is versterkt. Gesteld kan worden dat de economische crisis zich in 2009 heeft verdiept en inmiddels alle onderdelen van de economie raakt. Ondanks een lichte verwachte groei van 0,4% in het derde kwartaal van 2009, sluit 2009 naar verwachting af met een terugval van het Bruto Binnenlands Product met circa 4,75%¹. Dit is de grootste groeivertraging in de Nederlandse economie sinds 1938.

Ontwikkeling bedrijvigheid in relatie tot economische crisis

De terugval in het groeitempo van de economie is vooral te wijten aan het verslechterde internationale economische klimaat. De Amerikaanse – én wereldwijde – groeivertraging en de aanhoudende onrust op de financiële markten, beïnvloeden de Nederlandse economie op dit moment vooral negatief door een dalende groei van de export. Uit cijfers van het Centraal Plan Bureau² blijkt dat de wereldhandel in 2009 met 14,75% is gedaald ten aanzien van het jaar daarvoor. Dit heeft een daling van de Nederlandse export in 2009 veroorzaakt, die tot op de dag van vandaag nog niet is hersteld. Deze tendens wordt bevestigd door de afname in de ontwikkeling productie met 6,25% en is terug te zien in het producentenvertrouwen. Het producentenvertrouwen bedroeg op zijn dieptepunt -/22,9 (februari 2009). In de tweede helft van 2009 is het vertrouwen relatief weer iets opgelopen tot -/5,6 (november 2009)³.

De gevolgen van de crisis veroorzaken harde klappen in het Nederlandse bedrijfsleven. In 2008 kregen de Nederlandse bedrijven een flinke inkomensachteruitgang te verwerken. In 2009 is de klap voor bedrijven mogelijk nog groter. Doordat de loonkosten veel minder snel dalen dan de afzet, lopen de winsten sterk terug. Aangenomen kan worden dat ook in 2010 bedrijven gedwongen worden door te gaan met het afstoten van banen, waarna arbeidsproductiviteit en winsten weer kunnen aantrekken. De binnenlandse bestedingen staan eveneens onder druk door een lager consumentenvertrouwen. Sinds het begin van 2009 blijken huishoudens minder te besteden aan goederen en diensten dan voorgaande jaren. Met name in de aanschaf van duurzame consumptiegoederen

is een terugval te zien. Ook deze ontwikkeling heeft een negatieve weerslag op het Nederlandse bedrijfsleven.

De klappen van de economische crisis worden in 2009 met name door de overheid opgevangen. In reactie op de ontstane situatie heeft de Nederlandse overheid in 2009 een pakket stimuleringsmaatregelen ingevoerd om met name bedrijven door deze zware economische tijden heen te helpen. Het gaat om maatregelen waarmee bedrijven worden gestimuleerd door te gaan met productontwikkeling en het ontplooiën van nieuwe activiteiten. Het begrotingssaldo, dat in 2008 nog een overschot van 0,7% BBp liet zien, is mede daardoor in recordtempo omgeslagen naar een tekort van 4,6% BBp in 2009 en, naar verwachting, 6,3% BBp in 2010⁴.

Ondanks een voorzichtig herstel van de Nederlandse economie in de laatste maanden van 2009, als gevolg van ontwikkelingen in de VS, Azië en de ons omringende landen, wordt voor 2010 een nulgroei verwacht. Het niveau van de internationale handel blijft, zo is de verwachting op een lager niveau dan 2008. Wereldwijd lopen de begrotingstekorten en de werkloosheidscijfers op.

De wereldhandel zal naar verwachting in 2010 weer toenemen, maar niet voldoende om de terugval van 2008 en vooral 2009, te compenseren. Met name de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt (krapte; loon-prijsspiraal), de beschikbaarheid van kredietvoorzieningen voor ondernemingen en de staatsschuld worden genoemd als mogelijke obstakels voor een snel economisch herstel in de komende jaren.

Kerncijfers sociaal-economische situatie Nederland

	2007	2008	2009
Mutatie BBP	3,60% ⁵	2,00%	-4,00%*
Arbeidsparticipatie	69,4%	70,3%	70,7%
Werkloosheidspercentage	4,50%	3,90%	4,9%
Ontwikkeling productie	2,20%	1,40%	-6,25%

Bron: CBS, 2010

* Volgens CPB -4,75%

Arbeidsmarkt

De krappe arbeidsmarkt is, naast een verslechterd (inter) nationaal economisch klimaat, een onzekere factor die de conjuncturele ontwikkeling in Nederland negatief kan beïnvloeden. De situatie op de arbeidsmarkt blijft gespannen. Een risico van een krappe arbeidsmarkt in combinatie met een stijging van de inflatie, die in 2009 vooralsnog op 1% staat, is een loon-prijsspiraal, met bijkomende negatieve effecten voor de concurrentiepositie en de export.

De werkloosheid loopt naar verwachting snel op en verdubbelt van bijna 4% in 2008 tot 8% in 2010. Eind 2009 was de werkloosheid in Nederland 5,25% (406.000 personen). Doordat de koopkracht zich in 2009 gunstig heeft ontwikkeld en in 2010 naar verwachting slechts beperkt daalt en de werkloosheid op dit moment nog niet heel hoog is, zijn de gevolgen van de crisis nog niet voor iedereen voelbaar.

1.4 De sociaal-economische ontwikkeling in Oost-Nederland

Op het moment van het opstellen van dit jaarverslag zijn er op regionaal niveau nog geen cijfers ten aanzien van economische ontwikkeling (krimp) in 2009 beschikbaar. Op basis van de nationale gegevens, kan worden aangenomen dat ook Oost-Nederland flink is getroffen door de economische crisis. Hoe hard de klappen zijn aangekomen ten opzichte van het landelijk gemiddelde, zal duidelijk worden zodra de gegevens met betrekking tot de ontwikkeling van het BRP beschikbaar komen.

In 2008 was de verwachting dat de langzamere groei van de Nederlandse (en Oost Nederlandse economie), met name veroorzaakt door een krimp in het laatste kwartaal van 2008, tot een verdere krimp in 2009 zou doorzetten. Op basis van de nationaal economische ontwikkelingen kan geconstateerd worden dat deze verwachting is uitgekomen.

In 2007 was de economische groei van de provincies Gelderland en Overijssel (uitgedrukt in het BRP) met 4,1% en respectievelijk 4,4% hoger dan het Nederlandse gemiddelde (3,7%). In 2008 groeide de economie in beide provincies langzamer (1,4% Gelderland en Overijssel 1,8%) dan de Nederlandse economie (2,2%). In 2009 is een sterke nationale groeivertraging opgetreden in de Nederlandse economie met een terugval van het BBP met 4,75%.

Onder voorbehoud van cijfermatige onderbouwing mag aangenomen worden dat Oost-Nederland ongeveer in dezelfde mate last zal ondervinden van de huidige recessie als op nationaal niveau. De implicaties van conjunctuurschommelingen op de regionale economische ontwikkelingen worden door talloze factoren bepaald. In de volgende paragrafen wordt ingezoomd op de ontwikkelingen in de Oost-Nederlandse bedrijvigheid en arbeidsmarkt, zij vormen immers de kern van de OP-doelen.

Ontwikkeling bedrijvigheid

In het jaarverslag 2008 is ingegaan op de samenstelling en de ontwikkeling van de bedrijvigheid in Oost-Nederland tussen 2004 en 2008. De trend die werd geconstateerd was dat de agrarische identiteit van de regio langzaam wordt teruggedrongen en de commerciële dienstverlening aan terrein wint. Daarbij moet worden opgemerkt dat de activiteiten van de 'valleys' (Health Valley, Food Valley en Technology Valley) tot de commerciële dienstverlening worden gerekend.

Het jaar 2009 toont ten aanzien van de ontwikkelingen in bedrijvigheid in regio Oost-Nederland eenzelfde beeld als tussen 2004 en 2008. De daling voor de sector landbouw, bosbouw en visserij zet in 2009 door. Met name in Overijssel is sprake van een scherpe daling (-/-1,5%) ten opzichte van het landelijke gemiddelde (-/-0,6%). In Gelderland ligt de daling iets hoger dan het landelijke gemiddelde voor deze sector (-/-0,8%). De sector landbouw, bosbouw en visserij blijft in beide provincies nog steeds sterker vertegenwoordigd dan het Nederlands gemiddelde.

Binnen de sector Nijverheid en energievoorziening is binnen Oost-Nederland hetzelfde beeld zichtbaar als op het landelijk niveau. De bedrijvigheid stijgt licht met 0,6%. In Overijssel ligt dit percentage zelfs iets hoger op 0,8%.

Op nationaal niveau krimpt de commerciële dienstverlening in 2009 licht met 0,2%. In Oost-Nederland is daarentegen in dezelfde periode een lichte groei zichtbaar van 0,2% in Gelderland en 0,3% in Overijssel. In Oost-Nederland wordt de groei die tussen 2004 en 2008 is ingezet, dus in afwijking met het nationaal niveau, voorzichtig voortgezet.

De ontwikkeling in de niet-commerciële dienstverlening is zowel nationaal als regionaal stabiel. Hierbij wordt opgemerkt dat in regio Oost de sector 'niet-commerciële dienstverlening' lager vertegenwoordigd is dan nationaal, met name in Overijssel.

Samenstelling bedrijvigheid 2008-2009

	NEDERLAND		GELDERLAND		OVERIJSSSEL	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Landbouw, bosbouw en visserij	9,8%	9,2%	13,3%	12,5%	17,6%	16,1%
Nijverheid en energievoorziening	17,7%	18,3%	18,0%	18,6%	17,4%	18,2%
Commerciële dienstverlening	58,7%	58,5%	54,9%	55,1%	52,4%	52,7%
Niet-commerciële dienstverlening	13,9%	13,9%	13,8%	13,8%	12,6%	12,6%

Bron: CBS 2010

De cijfers van bedrijvigheid laten zien dat de ingezette economische ontwikkeling in het gebied doorzet. De landelijke identiteit verplaatst zich verder naar de achtergrond en de commerciële dienstverlening blijft ondanks de economische crisis licht groeien.

Samenstelling bedrijvigheid en de economische crisis

Provincies/landsdelen reageren verschillend op de economische crisis. Een belangrijke verklaring hiervoor ligt in de verschillen in samenstelling van het bedrijfsleven. De ene bedrijfstak is meer conjunctuurgevoelig dan de andere.

Binnen de huidige economische recessie is geconstateerd, dat bedrijven met industriële activiteiten zowel eerder als harder getroffen worden dan bedrijven in andere bedrijfstakken. Het CBS (2010) vermeldt dat de Nederlandse industrie in 2009 door een diep dal is gegaan. In het laatste kwartaal van 2008 zakte, door de economische crisis, de wereldhandel in. Aangezien de Nederlandse industrie sterk op export is gericht namen omzet, afzetprijzen, productie en werkgelegenheid sterk af ten opzichte van 2008.

Ook in de bouw is in 2009 een krimp in de omzet zichtbaar (-/-4,5% ten opzichte van 2008). In het eerste kwartaal van 2009 was de omzet van de bouw nog 1,5 procent hoger dan een jaar eerder. Daarna begon de omzet te krimpen. In het vierde kwartaal was de omzet bijna 10 procent lager dan in het vierde kwartaal van 2008 (CBS, 2010).

Een meer gespecificeerde uitsplitsing van de verschillende bedrijfstakken per provincie geeft inzicht in de effecten van de economische crisis op Oost-Nederland. Daarnaast toont de uitsplitsing per COROP gebied aan dat ook binnen de regio verschillende reacties op de economische crisis verwacht mogen worden. De gegevens zijn gebaseerd op het aantal bedrijfsvestigingen per sector op 1 januari 2009 en zijn beperkt tot bedrijfstakken, die in deze paragraaf zijn besproken. Aanvullend is de niet-commerciële dienstverlening opgenomen. Deze bedrijfstak is minder gevoelig voor conjuncturele schommelingen en draagt op die manier bij aan economische stabilisatie in een regio.

Voor de bedrijfstak industrie kan geconcludeerd worden dat het aantal bedrijfsvestigingen in Oost-Nederland iets boven het landelijke niveau (6,1%) blijft. In Gelderland ligt dit 0,6% punt hoger en in Overijssel 0,7% punt hoger. Voor de bouwnijverheid ligt het aantal bedrijfsvestigingen in Oost Nederland iets lager dan het landelijke niveau (12,2%). In Overijssel is dit +/-1% en in Gelderland +/-0,2%. Daarmee kan geconstateerd worden dat het effect van de crisis op Oost-Nederland als vestigingslocatie voor deze twee bedrijfstakken vergelijkbaar is met het landelijke niveau⁶.

De sectorale uitsplitsing vertelt maar een gedeelte van het verhaal. Tussen de verschillende branches kunnen, binnen een sector, grote verschillen bestaan. Zo hebben in de industrie de branches, die in hoge mate afhankelijk zijn van de internationale conjunctuur (delen van de

chemische en metaalindustrie) hardere klappen te verduren gekregen dan meer op de binnenlandse markt gerichte branches. Bij de bouwnijverheid zijn in 2009 vooral de grootschalige projecten in de woning- en utiliteitsbouw getroffen. Binnen de dienstensector hebben vooral delen van de groothandel, de transportsector en de diensten die gericht zijn op de verkoop van duurzame goederen te maken gekregen met dalende productie. Relatief mild is de neergang bij sectoren die zich bezig houden met de productie en verkoop van basisbehoeften, zoals voedsel, energie, (woning)onderhoud en openbaar vervoer (CPB – Centraal Economisch Plan 2009).

Ondernemersvertrouwen

In de eerste helft van 2009 krimpt de economie in Oost-Nederland hard, maar in de tweede helft vlakkt de daling iets af. In Oost-Nederland zijn de traditionelere sectoren wat sterker vertegenwoordigd ten opzichte van het landelijke beeld. Door de forse export daling in 2009 worden deze sectoren extra geraakt. Daarmee raakt het vertrouwen van de ondernemer in 2009 onder de nullijn. Volgens de Kamer van Koophandel Oost-Nederland fluctueert het ondernemersvertrouwen in 2009 op het gebied van export tussen de -/-51 en -/-19 punten. De crisis heeft tevens invloed op het ondernemersvertrouwen in de omzet. Consumenten kopen als gevolg van de recessie minder. Begin 2009 is het ondernemersvertrouwen in de omzet -/-35 punten.

Dit trekt in het tweede en derde kwartaal enigszins bij als dit rond de -/-20 punten fluctueert. Dit is een gevolg van het feit dat bepaalde sectoren nog niet geraakt zijn door de recessie⁷.

Het overheersende beeld over 2009 is dat ondernemersvertrouwen laag is, maar gedurende het jaar opkrabbelt. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat niet alle sectoren op het zelfde moment geraakt worden. Daarnaast heeft het stimuleringsbeleid van de overheid de crisis aanzienlijk gemitigeerd.

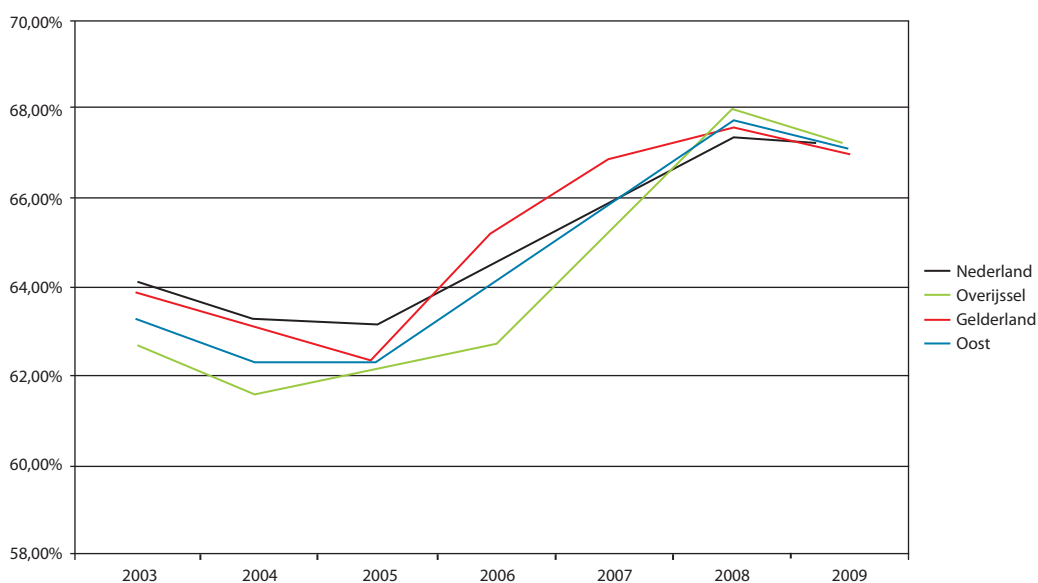
Arbeidsmarkt Oost-Nederland

In 2009 wonen er in Oost-Nederland ongeveer 3,1 miljoen mensen, dit is circa 19% van de totale bevolking van Nederland. De potentiële beroepsbevolking (de bevolking tussen de 20 en 65 jaar) bedraagt in Oost-Nederland bijna 1,9 miljoen, zo'n 60% van de totale bevolking in Oost-Nederland. Een iets lager percentage dan de potentiële beroepsbevolking in Nederland (61%).

De trend van krimp in de totale bevolking en de potentiële beroepsbevolking in Oost-Nederland is voortgezet in 2009.

De daadwerkelijke werkzame beroepsbevolking wordt bepaald door de netto arbeidsparticipatie binnen de

Ontwikkeling netto arbeidsparticipatie Nederland, Oost-Nederland, Gelderland en Overijssel

Bron: CBS (2010)

potentiële beroepsbevolking. Vanaf 2005 t/m 2008 is de netto arbeidsparticipatie in Nederland gemiddeld met 1,4%punt gestegen. In Gelderland en Overijssel profileerde deze stijgende lijn zich sterker met een gemiddelde jaarlijkse stijging van 1,7 respectievelijk 1,9%punt. Vanaf 2009 is voor het eerst sinds 2005 in Nederland weer een daling in de netto arbeidsparticipatie van 0,3%punt ten opzichte van 2008. Eenzelfde, maar sterkere daling is zichtbaar in Oost-Nederland (Gelderland, min 0,5%punt – Overijssel, min 0,9%punt). Daarmee is de netto arbeidsparticipatie in Oost-Nederland in 2009 gelijk geworden aan die van Nederland, namelijk 67,2% van de potentiële beroepsbevolking.

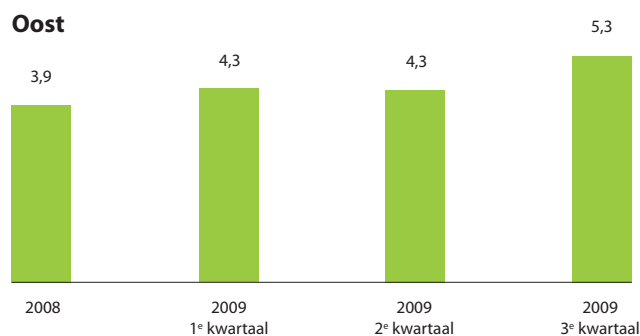
Werkloosheid

De bruto arbeidsparticipatie (het aandeel van de geregistreerde werkloze en werkzame beroepsbevolking binnen de potentiële beroepsbevolking) is in Oost Nederland in 2009 (70,5%) nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2008. In combinatie met het gegeven dat de netto arbeidsparticipatie in 2009 is gedaald, kan worden opgemaakt dat het aantal werklozen in de regio Oost-Nederland is gestegen.

In 2008 was zowel in Nederland als in Oost-Nederland nog sprake van een daling van het werkloosheidspercentage. In het jaarverslag 2008 is de verwachting uitgesproken dat door de economische crisis het werkloosheidspercentage

in 2009 zou gaan stijgen. Deze verwachting is uitgekomen, in Nederland is de werkloosheid met 1% gestegen (van 3,9% in 2008 naar 4,9% in 2009). Eenzelfde werkloosheidsgroei wordt in 2009 geconstateerd in Oost-Nederland, waar het werkloosheidspercentage is gestegen met 0,8% (van 3,9% in 2008 naar 4,7% in 2009).

Uit de kwartaalgegevens kan worden opgemaakt dat in Oost-Nederland als gevolg van de economische crisis de werkloosheid de eerste twee kwartalen met 0,4% (beperkt) steeg en daarna fors toenam in het derde kwartaal met nog eens 0,4%. Landsdeel Oost wijkt hierin, net als West, af van de regio's (Zuid en Noord) waar de gevolgen van de recessie al sterker in de eerste helft van 2009 zichtbaar werden. Een mogelijke verklaring ligt in het gegeven dat in Oost een groter aandeel van de dienstensector in de lokale economie opereert, waardoor de gevolgen pas later in de regionale economie doorsijpelen.

Bron: NSR 2009

Ontwikkeling werkloosheidspercentage

Bron: CBS (2009)

De stijging van het aantal werklozen in Oost-Nederland manifesteert zich in beide provincies, maar het sterkst in Overijssel. In Gelderland maakt het percentage werklozen met 0,4% een minder sterke stijging door dan in Nederland. De invloed van economische crisis lijkt ten aanzien van de werkloosheid in Overijssel zwaarder door te werken. Het werkloosheidspercentage groeide daar van 4,1% in 2008 naar 5,3% in 2009.

Werkloosheid binnen de stedelijke gebieden

In het jaarverslag 2008 hebben wij een analyse gemaakt van de ontwikkeling van de werkloosheid in de verschillende deelregio's in Oost-Nederland. Op het moment van realisatie van voorliggend jaarverslag zijn nog geen recente cijfers op dit detailniveau beschikbaar. Op basis van de werkgelegenheidssamenstelling in de deelregio's en de impact van de economische crisis in specifieke sectoren, is wel een bepaalde ontwikkeling in 2009 te verwachten.

Zo zal de relatieve oververtegenwoordiging van de bouwnijverheid in steden als Ede, Almelo, Hengelo, Apeldoorn, Deventer en Enschede, ten opzichte van het landelijk gemiddelde, een negatief effect hebben gehad op de ontwikkeling van de werkloosheid in 2009. Het negatieve effect wordt versterkt doordat Ede, Almelo, Hengelo, Deventer en Enschede, evenals Nijmegen, ook nog eens gekenmerkt worden door een bovengemiddelde vertegenwoordiging van werkgelegenheid in de maak-industrie, een sector die in huidige economische crisis onder druk staat en de ontwikkeling van de werkloosheid in 2009 negatief kan beïnvloeden.

Extra investeringen Oost-Nederland

Evenals de nationale overheid hebben ook de provincies speciale crisisprogramma's opgesteld om de gevolgen van de economische crisis te beperken en de regionale economie te stimuleren. In Oost-Nederland hebben zowel de provincie Overijssel als Gelderland ervoor gekozen om reeds geplande investeringen te versnellen.

In de provincie Overijssel ligt de nadruk bij de crisisbestrijding op twee soorten maatregelen: het versnellen van investeringen en nieuwe investeringen. Het zijn met name investeringen op het gebied van innovatie en de herstructurering van bedrijventerreinen die versneld worden. Daarnaast worden er nieuwe investeringen gedaan in de monumentenzorg, waarbij het gaat om zo'n 20 restauratieprojecten. Ook gaat de provincie investeren op het gebied van duurzame energie, beheer- en onderhoud van waterwegen en mobiliteitscentra.

Ook in Gelderland bestaat het crisispakket uit twee soorten maatregelen. Enerzijds is dat het versnellen van investeringen, anderzijds zijn dat extra investeringen ter verbetering van de economische structuur. Investeringen die worden versneld zijn investeringen op het gebied van bedrijventerreinen, infrastructuur en het behoud van cultuurhistorisch erfgoed. De extra investeringen, die door de provincie worden gedaan om de economische structuur te verbeteren, variëren van investeren op gebied van duurzaamheid en innovatie tot beleid voor starters en arbeidsmarktbeleid.

	Provincie Overijssel	Provincie Gelderland
Versnellen investeringen	€ 63 mln.	€ 66 mln.
Nieuwe/extra investeringen	€ 27 mln.	€ 54 mln.

Voor zover de projecten een bijdrage leveren aan de realisering van de programmadoelstellingen van het OP kunnen delen van de provinciale crisisinvesteringen mogelijk aangewend worden als projectcofinanciering binnen het OP Oost 2007-2013. In het volgende hoofdstuk worden de gevolgen hiervan voor het programma nader toegelicht.

Conclusie

Na meerdere gunstige jaren in de economische groei en ontwikkeling, is het tij gekeerd. De gevolgen van de economische crisis zijn in 2009 ook in Oost-Nederland op meerdere fronten zichtbaar geworden. De economie in de provincie Gelderland leek in 2009 iets beter bestand tegen de effecten van de crisis dan de nationale economie. Het werkloosheidspercentage is in Gelderland met 0,4% minder hard gestegen dan de nationale ontwikkelingen (1%). Opvallend in Gelderland is de sterk voortgezette daling in de sector landbouw, bosbouw en visserij met 0,8%. In de sectoren Nijverheid en energievoorziening en de commerciële dienstverlening is tegenover de landelijke trend van krimp, in deze sectoren een lichte groei zichtbaar.

Daarentegen hebben de effecten van de economische tegenwind de provincie Overijssel in 2009 zelfs iets harder getroffen dan de nationale ontwikkelingen. Het werkloosheidspercentage steeg hier sterker en ook de

netto arbeidsparticipatie kwam in het gedrang. Ook voor Overijssel staat hier de positieve ontwikkeling van bedrijvigheid binnen de sector nijverheid en energievoorziening met een lichte stijging van 0,8% en de bedrijvigheid binnen de commerciële dienstverlening in 2009 met 0,3% tegenover.

De investeringsmogelijkheden van het bedrijfsleven kwamen als gevolg van de economische crisis in 2009 ernstig onder druk. Dat had ook gevolgen voor die

onderdelen van het Operationeel Programma, waar juist de stimulering van particuliere investeringen de doelstelling vormt. Dat effect werd nog versterkt door het afgenomen ondernemersvertrouwen, dat zich in heel Oost-Nederland manifesteerde. Tegelijkertijd zagen wij een toename van de financieringsmogelijkheden vanuit publieke fondsen, die enerzijds de daling van de economische groei temperden en anderzijds de cofinancieringsmogelijkheden boden om de voortgang van de realisering van het Operationeel Programma Oost-Nederland op peil te houden.

12 maart 2009

Forse injectie in Overijsselse economie

Ruim 90 miljoen euro investeren als impuls voor de Overijsselse economie - dat is de kern van het voorstel van Gedeputeerde Staten om de gevolgen van de recessie in Overijssel het hoofd te bieden. Het plan voorziet in een breed pakket aan maatregelen op diverse terreinen om de Overijsselse economie vlot te trekken en de werkgelegenheid binnen de provincie op peil te houden. Van deze investeringen is ruim 63 miljoen euro bestemd voor het eerder uitvoeren en versnellen van projecten. Daarnaast is er nog een extra bedrag van 27 miljoen euro beschikbaar voor nieuwe projecten.

Sterk, duurzaam en toekomstvast

Overijssel investeert in grote projecten die nodig zijn om Overijssel sterk, duurzaam en toekomstvast te maken. Bij het versnellen en eerder uitvoeren van projecten in de periode 2009-2010 gaat het onder andere om de herstructurering van bedrijventerreinen in Kampen, Almelo, Hengelo en Enschede (9 miljoen euro). Ook worden de investeringen in de projecten Hart van Zuid in Hengelo (7 miljoen euro) en innovatie in het bedrijfsleven en het marktrijp maken van technologie van onder andere de Universiteit Twente (16,5 miljoen euro) versneld. Verder wil de provincie projecten naar voren halen die zich richten op verantwoord energieverbruik en een forse verlaging van de CO₂-uitstoot (3 miljoen euro), monumentenzorg (4 miljoen euro) en bedrijfsondersteuning voor starters (4,5 miljoen euro).

Voor nieuwe investeringen die al in 2009 starten, heeft de provincie een bedrag van 27 miljoen euro beschikbaar. Hierbij gaat het om:

- Monumentenzorg: uitvoering van ongeveer 20 restauratieprojecten (14 miljoen euro).
- Duurzame energie: uitbreiden subsidieregeling voor projecten gericht op een forse vermindering van CO₂-uitstoot (3 miljoen euro).
- Energiebesparingsfonds Overijssel: nieuw fonds voor initiatieven gericht op duurzaam onderhoud en energiebesparing in bestaande woningen (2 miljoen euro).
- Beheer en onderhoud (water-)wegen: onderhoud aan de N 347 bij Goor en de N 343 bij Langeveen en voorbereidingen voor de verbetering van de oeverbeschoeiingen in Noordwest-Overijssel (4,4 miljoen euro).
- Mobiliteitscentra: een extra financiële bijdrage voor het ondersteunen van werkgevers en werknemers die gedwongen zijn tot werktijdverkorting of ontslag. Het gaat om bij- en omscholing en het helpen bij het vinden van een nieuwe baan (1,5 miljoen euro).
- Fietspaden: het realiseren van meer fietspaden in de gemeente Enschede (0,7 miljoen euro).
- Water- en natuurbeheer: aanleg van vistrappen bij een viertal stuwen in het gebied van Waterschap Groot Salland tussen Zwolle en Deventer (1,5 miljoen euro).

Vervolg zie volgende pagina

Vervolg van vorige pagina

Samen werken aan een mooi en duurzaam Overijssel

Met het plan van GS snijdt het mes aan twee kanten. Voor de kortere termijn leveren deze projecten werk en omzet op voor de vele bedrijven en organisaties die bij de realisatie en de toelevering betrokken zullen worden. Voor de langere termijn werken vele partijen samen aan een aantrekkelijk en duurzaam Overijssel, waar het prettig wonen en werken is ook in de toekomst.

Aanvullend op eerdere maatregelen

In januari dit jaar nam de provincie Overijssel, na overleg met de Sociaal Economische Raad Overijssel, al maatregelen om de eerste gevolgen van de recessie het hoofd te bieden. Daaronder waren bijvoorbeeld extra subsidiemogelijkheden voor startende ondernemers, investeringen voor de toeristische branche en investeringen in drie regionale mobiliteitscentra om mensen die hun baan verliezen te begeleiden naar ander werk. Het plan dat GS vandaag presenteert is aanvullend op deze eerdere maatregelen.

Tijdspad

De investeringen kennen een doorlooptijd van voorlopig twee jaar. Dan moet het geld besteed zijn en een groot deel van de werkzaamheden lopen. Het plan laat ruimte voor goede aansluiting op de op korte termijn te verwachten maatregelen van het Rijk, voor zover die van toepassing zullen zijn op de situatie in de provincie Overijssel. Gedeputeerde Carry Abbenhues: "Niemand weet hoe lang deze recessie aanhoudt. We zullen het verloop scherp in de gaten houden. De provincie wil de Overijsselse economie op gang houden en de schade van de recessie zoveel mogelijk beperken. Medio dit jaar nemen Provinciale Staten van Overijssel een besluit over dit voorstel."

1.5 Organisatie

In bijlage 5 (Organisatie van het Operationeel Programma Oost-Nederland) is de organisatie- en managementstructuur van het OP Oost weer-gegeven. Conform de bepalingen van de Algemene Verordening Structuurfondsen worden de verantwoordelijke autoriteiten – Managementautoriteit, Certificeringsautoriteit en Auditautoriteit – genoemd, inclusief hun taken en bevoegdheden.

De leden van het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland vormen gezamenlijk de *Managementautoriteit* van het OP Oost. Als zodanig zijn zij verantwoordelijk voor het totale beheer en de gehele uitvoering van het programma en voor het nemen van besluiten over subsidieaanvragen. De gezamenlijke uitvoering van het programma door de provincies Gelderland en Overijssel is gebaseerd op een convenant, waarin afspraken ten aanzien van inspanningen, prestatieverplichtingen, risico's en verantwoordelijkheid zijn opgenomen.

Toezicht op de effectiviteit en de kwaliteit van de uitvoering van het Operationeel Programma vindt plaats door het *Comité van Toezicht*. Het Comité besluit over de algemene strategie en het beleid van het programma en is verantwoordelijk voor het globale toezicht op de uitvoering van het programma. Het Comité is samengesteld uit bestuurlijke vertegenwoordigers van de provincies Gelderland en Overijssel, de stedelijke netwerken, de Sociaal Economische Raad van Gelderland en Overijssel, het ministerie van Economische Zaken, de Coördinator Structuurfondsen Nederland en de Europese Commissie. De voorzitters van de Stuurgroepen nemen deel aan de bijeenkomsten van het Comité van Toezicht.

In verslagjaar 2008 is toegelicht hoe het Comité van Toezicht in een relatief nieuwe samenstelling aan haar opdracht in het programma is begonnen. In 2009 hebben de leden van het Comité van Toezicht het OP Oost inmiddels goed 'in de vingers'. In 2009 is afgesproken dat de voorzitter van het Comité van Toezicht maandelijks mondeling wordt geïnformeerd over de voortgang van het OP Oost.

Het Comité van Toezicht is in 2009 twee maal bij elkaar gekomen (februari en juni). De bijeenkomst in december 2009 is als gevolg van de uitzonderlijke winterse weersomstandigheden afgelast. De noodzakelijke besluitvorming heeft plaatsgevonden door middel van een schriftelijke ronde. De bijeenkomsten van het Comité kenmerken zich door intensieve discussies en grote betrokkenheid.

De overleggen van het Comité van Toezicht hadden onder meer betrekking op de gevolgen van de economische recessie voor het OP Oost. Geconstateerd werd in het Comité dat, in tijden van economische recessie, door het bedrijfsleven minder in innovatie wordt geïnvesteerd. Bovendien leek in de loop van 2009, door de inzet van extra crisisgelden door de provinciale overheden, de uitvoering van het OP Oost in het gedrang te komen. Om de gevolgen van de crisis te verzachten stelden de overheden extra middelen beschikbaar voor met name de versnelde uitvoering van infrastructurele werken. Hoewel deze gelden in beginsel als cofinanciering voor OP Oost-middelen konden worden ingezet, was de druk op snelle uitvoering groot, waren de lijnen kort en is de regelgeving zo eenvoudig mogelijk gehouden. Als gevolg daarvan was het lastig om de aanvraagprocedures parallel te laten lopen met die van het OP Oost. Potentiële projectinitiatiefnemers richtten hun aandacht daarom primair op de beschikbare crisismiddelen.

In het overleg van juni 2009 heeft het Comité van Toezicht haar zorgen geuit over de relatief trage indiening van subsidieaanvragen in de Prioriteiten 2 en 3 en als gevolg daarvan het N+2-risico in 2010. Afgesproken is dat het programmamanagement samen met betrokken Stuurgroepleden deze problematiek gaat bespreken met de verantwoordelijke bestuurders van de stedelijke netwerken. Doel is om in deze overleggen de N+2-doelstelling, de procesmatige kant van het Operationeel Programma en de context van het programma toe te lichten en de stedelijke netwerken te stimuleren projecten in te dienen. Hiermee wordt door het Comité van Toezicht gestreefd naar meer bestuurlijk draagvlak voor de uitvoering van projecten zoals voorgedragen op de projectlijsten van Prioriteit 2 en 3. Eind 2009 heeft het eerste gesprek met stedelijk netwerk Regio De Vallei plaatsgevonden, de overige gesprekken zijn ingepland voor begin 2010.

Tot slot, in 2009 heeft het Comité van Toezicht besloten om de in het toetsingskader opgenomen lijst van uitgesloten

sectoren (BIK-codes) te verwijderen. Door het niet meer hanteren van deze lijst worden eventuele problemen in de uitvoering van met name binnenstedelijke projecten in Prioriteit 2 en 3 ondervangen.

Voor de inhoudelijke beoordeling van projecten zijn twee Stuurgroepen ingesteld. Deze Stuurgroepen adviseren de Managementautoriteit over de inhoudelijke kwaliteiten van projecten. Beide Stuurgroepen hebben een onafhankelijke voorzitter. De Stuurgroepen zijn verdeeld naar de inhoudelijke prioriteiten van het OP Oost:

In de Stuurgroep Prioriteit 1 nemen afgevaardigden van bedrijfsleven en kennisinstellingen zitting. Deze groep van twaalf deskundigen is aangevuld met drie vertegenwoordigers van de Managementautoriteit en het ministerie van Economische zaken. De Stuurgroep Prioriteit 1 is in het verslagjaar acht maal bij elkaar gekomen, één keer is het overleg vervangen door een schriftelijke ronde en één keer (in december) heeft de vergadering door extreme weersomstandigheden niet door kunnen gaan.

De Stuurgroep besteedt in haar overleggen veel aandacht aan de beoordeling van de ingediende projecten. Het innovatieve karakter van projectvoorstellen wordt getoetst en de mate waarin de projecten direct bijdragen aan de totstandkoming van product- en procesinnovaties in bedrijven. Een aantal keren heeft een projectaanvrager in een Stuurgroepoverleg een presentatie gegeven. Met regelmaat worden projecten in voorbereiding (de zogenaamde voorwas) aan de Stuurgroep voorgelegd. De discussies in de Stuurgroep over de projecten kenmerken zich door een hoog kwaliteitsgehalte, met een kritische blik worden de projectvoorstellen beoordeeld. Tevens wordt in elke bijeenkomst de beleving van de leden van de Stuurgroep over de gevolgen van de economische crisis voor de regio en voor het OP Oost als vast agendapunt besproken.

De Stuurgroepleden hebben in het najaar van 2009 aangegeven te hechten aan een gereguleerd tempo van uitvoering van Prioriteit 1 over de programmajaren tot 2013. In dit verband heeft de Stuurgroep gesproken over de naderende uitputting van het budget voor de provincie Overijssel. De Stuurgroepsleden zijn in deze discussie ingegaan op de oormerking van budgetten voor de provincie Overijssel en Gelderland en de mogelijkheid om het speelveld van deze budgetten binnen Oost-Nederland te verruimen. Vooralsnog is vastgesteld dat de voortgang

van de besteding van de beschikbare budgetten, binnen de overeengekomen oormerking, geen aanleiding geeft om onderuitputting te verwachten.

De Stuurgroep voor Prioriteit 2 en 3 bestaat uit vertegenwoordigers van de stedelijke netwerken en uit deskundigen op het gebied van verkeer en vervoer, woon- en leefklimaat, bedrijventerreinen en integrale stedelijke ontwikkeling, aangevuld met een vertegenwoordiger van het ministerie van Economische Zaken. De Stuurgroep is in het verslagjaar vijf maal bij elkaar gekomen.

De Stuurgroep heeft in haar bijeenkomsten ingezet op het beoordelen van de kwaliteit van de voorgelegde projecten. De discussies in de Stuurgroep waren, naast de beoordeling van de ingediende subsidieaanvragen, met name gericht op de trage voortgang van beide prioriteiten. De Stuurgroep heeft vanaf de tweede helft van 2009 gezocht naar mogelijkheden om de voortgang van Prioriteit 2 en 3 te verbeteren. De Stuurgroep wilde hiervoor meer inzicht krijgen in de status van projecten die worden voorbereid voor indiening en projecten die in behandeling zijn genomen. Afgewaardigden van de stedelijke netwerken hebben hiervoor in de vergaderingen toelichting gegeven op projecten in de pijplijn en projecten in behandeling. De programmamanagers zorgden voor actuele overzichten van de N+2 en de voortgang van de indicatoren. Tevens is afgesproken dat in 2009 zou worden gestart met het bezoeken van de stedelijke netwerken om zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau de problematiek rondom de N+2-doelstelling en het achterblijvende aantal ingediende projectvoorstellen te bespreken.

In de bijeenkomst van november is in de Stuurgroep voor Prioriteit 2 en 3 de in concept opgestelde 'uitruilregeling' besproken. Deze uitruilregeling voorziet in de mogelijkheid om budgetten tussen de stedelijke netwerken uit te ruilen op het moment dat de N+2-targets niet gerealiseerd dreigen te worden. In hoofdstuk 3.2.2 wordt de uitruilregeling nader toegelicht.

De dagelijkse coördinatie van het programma ligt bij het programmabureau GO (tot 2009 EU Programmasecretariaat genoemd), uitgevoerd door de afdeling Subsidieverlening van de provincie Gelderland in nauwe samenwerking met het Europa-loket van de provincie Overijssel. Het programmabureau GO is verantwoordelijk voor de intake en het gereed maken voor besluitvorming van de ingediende subsidieaanvragen

(financieel- technische en inhoudelijke beoordeling), de controle op de uitvoering van de activiteiten, monitoring en beheer van het programma en de PR en Communicatie. Het programmabureau GO is samengesteld uit medewerkers van de provincies Gelderland en Overijssel, aangevuld met externe financieel-technische en inhoudelijke deskundigen.

Het programmabureau GO heeft in 2009 de algehele controledruk vanuit Auditautoriteit en Certificeringsautoriteit als hoog ervaren. Enerzijds is dit een positieve ontwikkeling omdat dit de Managementautoriteit dwingt om de programma administratie goed te organiseren en te bewaken. Anderzijds gaat de controledruk deels ten koste van het (inhoudelijke) programma verloop. De Managementautoriteit wil in dit verband opmerken dat de ervaren controledruk haaks staat op de wens om in de uitvoering van het programma richting subsidieaanvragers minder regeldruk te bewerkstelligen.

De Managementautoriteit hecht aan een hoge kwaliteit van de programma uitvoering en heeft daarom in 2009 verder geïnvesteerd in professionalisering van de organisatie. Het programmabureau heeft sinds oktober 2009 een nieuwe ervaren programmaleider en de programmamanagers hebben in een aantal sessies onderling sterke inhoudelijke discussies gevoerd. Naast de effecten op het terrein van deskundigheidsbevordering hebben deze discussies tevens de teamvorming versterkt.

In het najaar van 2009 heeft een inhoudelijke discussiebijeenkomst plaatsgevonden met alle medewerkers van het programmabureau GO. Daarin is door zowel programmamanagers als financieel-technische medewerkers een analyse en beoordeling gemaakt van wat goed gaat en wat beter kan in de organisatie kan. Door de programmaleiding zijn de verbeterpunten ter hand genomen. Het team van programmamanagers en financieel technische medewerkers is in de loop van 2009, door deze investeringen, beter op elkaar ingespeeld, hetgeen de kwaliteit van de uitvoering van het programma ten goede komt.

In oktober 2009 heeft een aantal personele wisselingen ervoor gezorgd, dat voor Prioriteit 1 twee nieuwe programmamanagers zijn aangesteld. Een van deze programmamanagers heeft zijn werkzaamheden verschoven van Prioriteit 2 en 3 naar Prioriteit 1. Dat betekent dat voor de functie van programmamanager Prioriteit 2 en 3 een nieuwe medewerker is aangesteld.

Tweedaags werkbezoek van de Europese Commissie en ministerie van Economische Zaken

Op 10 en 11 september 2009 heeft een ambtelijke afvaardiging van de Europese Commissie, bestaande uit de heer Vander Eecken, de heer Muijzers en de heer Todd, en een ambtelijke afvaardiging van het ministerie van Economische Zaken, bestaande uit de heer Teunissen en de heer Van Tongeren, een werkbezoek gebracht aan het Operationeel Programma GO in Oost-Nederland.

Op de eerste dag is de delegatie verwelkomd in het provinciehuis in Arnhem en is kennisgemaakt met de medewerkers van het programmabureau GO. Vervolgens is een bezoek gebracht aan het project Wast Paper Mining in Wilp. Dit project behelst een innovatieve sorteermachine waarmee verschillende kwaliteiten oud papier van elkaar gescheiden kunnen worden, zodat beter hergebruik mogelijk is. De eerste dag is afgesloten met een diner

in aanwezigheid van de voorzitter van Comité van Toezicht, gedeputeerde mevrouw Van Haaren, en beide Stuurgroepvoorzitters de heer Sporre en de heer Krouwel.

De tweede dag heeft de delegatie in de provincie Overijssel een presentatie bijgewoond van de projecten 'nieuwe afmeervoorzieningen voor de riviercruisevaart (Pothoofkade)', 'het aanlichten van het Waterfront en Binnenstad' en 'Opwaardering van de Lage Wellekade'. Hierna zijn deze en andere projecten (uit de EFRO-programmaperiode 2000-2006) bezichtigd. Ter afsluiting heeft het gezelschap kennisgemaakt met de medewerkers van het Europaloket en is men rondgeleid door het provinciehuis van Overijssel.

De interesse van de zijde van de Europese Commissie en het ministerie van EZ is door het programmabureau op prijs gesteld. De betrokkenheid draagt bij aan de motivatie om het OP Oost tot een succes te maken.

Investering in veilige koemelk Subsidie van Gelderland en 'Brussel'

Barneveld/Arnhem – De provincie Gelderland heeft in het kader van haar 'actieplan recessie' 315.000 euro toegekend aan de Gezondheidsdienst voor Dieren voor het ontwikkelen van een nieuwe – veel sneller werkende – methode om aanwezigheid van bacteriën in koemelk op te sporen.

Aan hetzelfde project is nog eens 315.000 euro toegekend uit het Europese stimuleringsprogramma 'GO Gebundelde Innovatiekracht' (EFRO 2007-2013), samen met de provinciale steun iets meer dan de helft van de ontwikkelingskosten. Met deze financiële injectie willen de Europese Unie en de provincie Gelderland de ondernemingen in de zuivelketen zoals zuivelindustrie en melkveebedrijven een stevigere concurrentiepositie bieden.

Nauwkeuriger

De huidige opsporingstechnieken voor bacteriën in koemelk zijn traag. Het duurt enkele dagen voordat het resultaat bekend is. De te ontwikkelen methode maakt gebruik van een gaschromatograaf met data-analyse. Hierdoor kan het opsporen van bacteriën sneller, nauwkeuriger en wellicht goedkoper.

Ondernemingen in de zuivelindustrie en melkveebedrijven vertrouwen voor hun productkwaliteit en diergezondheid op opsporingmethoden. De nieuwe snellere, accuratere

en goedkopere methode kan voor deze bedrijven van grote economische betekenis zijn.

"Gezonde dieren staan aan de basis van een duurzame veehouderij. Want alleen dieren die gezond zijn produceren optimaal", aldus de provincie. Melk van gezonde koeien, vlees van gezonde varkens, eieren van gezonde kippen – het is in het belang van alle schakels in de voedselketen. Voor al die partijen is er een onafhankelijke deskundige leverancier van veterinaire kennis en kunde, de Gezondheidsdienst voor Dieren, hoofdrolspeler in de diergezondheid. De dienst is gevestigd in Deventer en werkt bij de ontwikkeling van de nieuwe opsporingsmethodiek samen met drie technische bedrijven uit Gelderland met op de achtergrond Wageningen Universiteit en Researchcentrum.

Gezamenlijk

Het Operationeel Programma Oost-Nederland EFRO 2007-2013 (GO Gebundelde Innovatiekracht) is een gezamenlijk Europees stimuleringsprogramma van de provincies Overijssel en Gelderland samen met de stedelijke netwerken Zwolle-Kampen-Netwerkstad, Stedendriehoek, Netwerkstad Twente, Regio De Vallei en Stadsregio Arnhem Nijmegen om de positie van nationale innovatieve regio verder te versterken.

Barneveldse Krant, 21-11-2009

A professional portrait of Harry Kip van Nedap NV, a middle-aged man with short grey hair and glasses, wearing a grey checkered suit jacket, a light blue shirt, and a blue and brown striped tie. He is standing with his arms crossed in front of a blurred industrial or office background. A green graphic element is overlaid on the bottom left of the image.

*Tracking,
Tracing,
Sensing
Platform*

PROJECTLEIDER HARRY KIP VAN NEDAP NV

***‘We gaan vanuit Twente
de markt veroveren’***

Weten waar in de stal welke koe staat. In één oogopslag zien waar je apparatuur gebleven is. En in een vreemd gebouw direct de juiste route afleggen. Met Tracking, Tracing, Sensing Platform (TSP) kan het allemaal. Maar wat is het precies? En wat maakt TSP zo bijzonder? Projectleider Harry Kip van Nedap NV geeft uitleg.

‘TSP is een nieuwe toepassing van identificatie met radiogolven (RFID)’

“TSP is een nieuwe toepassing van identificatie met radiogolven (RFID). RFID-technologie maakt het mogelijk om op afstand informatie te lezen van labels. TSP gaat nog een stap verder: met een hele kleine chip op een label kun je zien waar iets of iemand zich – binnen een straal van honderd meter – bevindt, tot tien centimeter nauwkeurig. Het energieverbruik is laag. Hierdoor gaat

Door elke koe een uniek TSP-label toe te kennen, kun je via een monitor precies zien waar deze zich bevindt. Handig als je een bepaalde koe niet kunt vinden. Bovendien is het mogelijk om via het label data over de koe te verzamelen. Beweegt het dier veel? Staat het lang bij de voederbak? Op die manier krijg je meer inzicht in de gezondheid van de koeien in de stal.”

toegangspas van de persoon die het apparaat naar buiten wil nemen. Dat kan alleen als een medewerker hiervoor toestemming heeft. Zo blijft materiaal altijd in de juiste handen.”

Sla hier rechtsaf!

“Nog een voorbeeld: dynamische bewegwijzering. Probeer maar eens in een groot, vreemd gebouw kamer A.03.11 te vinden. De oplossing? Een toegangsbatch met TSP-label. Digitale borden vangen de radiosignalen van de batch op en wijzen de weg naar de juiste bestemming. Ideaal voor grote kantoren, onderwijsinstellingen, ziekenhuizen en vliegvelden. Maar ook om mensen de weg te wijzen bij brand.”

‘TSP gaat nog een stap verder: met een hele kleine chip op een label kun je zien waar iets of iemand zich – binnen een straal van honderd meter – bevindt, tot tien centimeter nauwkeurig.’

de batterij van het label wel vijf jaar mee. Bovendien kan de chip rekenen en data verwerken. Dit maakt vele, nieuwe toepassingen mogelijk.”

Waar is Berta 3?

“In de landbouw bijvoorbeeld, helpen TSP-labels melkveehouders bij het aansturen van hun koeien.

Niks meer kwijt

“TSP is ook inzetbaar bij registratie en beveiliging van artikelen in kantoren. De registratie van alle pc’s en laptops in een gebouw – en de exacte locatie ervan – wordt voortdurend bijgehouden. Met TSP wordt het label van de computer automatisch vergeleken met de

Wereldwijde innovatie

“Deze nieuwe TSP-techniek is een wereldwijde innovatie. De kracht van het product zit in de lange levensduur en de mogelijkheid om

TSP geeft impuls aan Oost-Nederland als *innovatieve regio*

berekeningen te maken, data te verzamelen en om labels nauwkeurig te lokaliseren. De ontwikkeling van een goed prototype kost jaren, maar dan heb je ook iets in handen met interessante marktmogelijkheden. Het biedt bovendien werkgelegenheid in de regio. Onze ambitie is van Twente hét RFID-centrum van Nederland te maken."

Subsidieadviseur Mark Frima

Impuls voor Oost-Nederland

Innovatief én een impuls voor Oost-Nederland. Alle ingrediënten waren aanwezig om in aanmerking te komen voor een EFRO-subsidie. Nedap NV (zie kader) schakelde subsidieadviseur Mark Frima in om de subsidieaanvraag voor te bereiden. Frima: "Om de kansen op subsidie te vergroten, zijn we een samenwerking aangegaan met de Universiteit Twente en twee Twentse bedrijven. Elke partij brengt expertise in. En hoe meer kennis, des te beter het eindproduct."

Financiële injectie

"Maar eerst moest er een goed projectidee komen. Wie neemt welke taken op zich? En hoe geven we de samenwerking vorm? Dit idee legden we ter beoordeling voor aan Oost NV, die de aanvraag begeleidde. En later aan de stuurgroep. We kregen groen licht om het idee verder uit te werken tot een uitgebreid projectvoorstel." De reacties waren enthousiast en de EFRO-subsidie werd toegekend. Kip: "We zijn ervan overtuigd dat we met TSP vanuit Twente de markt gaan

veroveren. Met de financiële injectie van Brussel en de provincie kunnen we nog meer tijd investeren in de ontwikkeling van de techniek. Daar zijn we heel blij mee!"

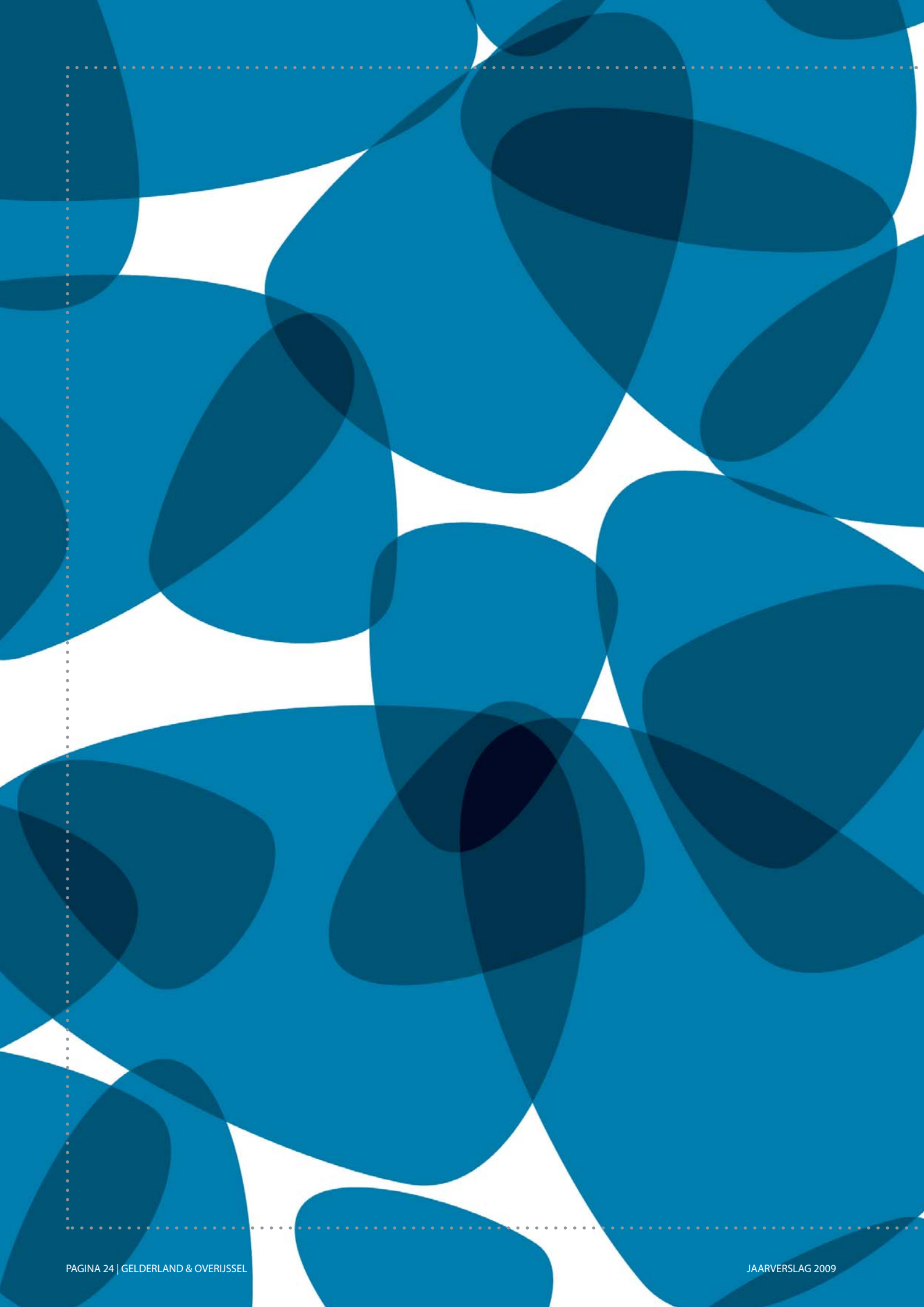
Samen sterk voor innovatie!

Initiatiefnemer van het project TSP is Nedap NV uit Groenlo. Het beursgenoteerde bedrijf heeft een sterk technologisch karakter. Veel activiteiten hebben te maken met RFID-technologie, waar TSP uit voortvloeit. Voor het project is Nedap NV een samenwerkingsverband aangegaan met:

- Recore Systems BV in Enschede: specialist in de ontwikkeling en productie van geavanceerde, flexibele processors.
- Smart Signs Solutions in Enschede: expert op het gebied van slimme, flexibele bewegwijzering.
- Universiteit van Twente in Enschede: speelt een belangrijke rol als kennisdrager.

Begunstigde: Nedap BV

- Totale publieke financiering: € 3.208.685
- Toegekende EFRO-subsidie binnen het totaal: € 3.208.685
- Looptijd: 1 juli 2009 t/m 31 december 2013

2. Algemene voortgang van de uitvoering van het OP Oost

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de uitvoering van het OP Oost 2007-2013 voor het verslagjaar 2009. Het hoofdstuk volgt de voorgeschreven indeling, waarbij aandacht wordt besteed aan de resultaten tot nu toe en een analyse van de voortgang (par. 2.1), informatie over de inachtneming van de communautaire wetgeving (par. 2.2), eventuele uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingen (par. 2.3), eventuele wijzigingen in het programma (par. 2.4), belangrijke wijzigingen zoals bedoeld in art. 57 van Verordening (EG)1083/2006 (par. 2.5), complementariteit met andere EU-instrumenten (par. 2.6) en de toezichtregelingen (par. 2.7).

2.1 Resultaten en voortgangsanalyse

Het jaar 2007 geldt als het aanloopjaar in de uitvoering en organisatie van het OP Oost. In 2008 is het programma OP Oost 2007-2013 daadwerkelijk van start gegaan. Het verslagjaar 2009 kan worden gezien als het jaar waarin het programma zich op het gebied van de uitvoering en de organisatie warm heeft gedraaid en zich steeds verder professionaliseert en ontwikkelt. In dit jaar heeft de Managementautoriteit prioriteit gelegd bij een aantal elementen die van belang zijn voor het succes van het OP Oost 2007-2013.

1. Kwaliteit van het management en beheer

In 2008 met de opening van het programma OP Oost-Nederland is hier al sterk op ingezet. De aard van het programma, de doelstellingen en de regionale indeling van het OP Oost wijkt af van het voorlopende EPD Oost-Nederland 2000-2006. Dit vraagt van alle betrokken actoren in 2009 een extra inzet om het programma nog meer eigen te maken en de kwaliteitsbewaking in de uitvoering, het management en het beheer van het programma te optimaliseren. De Stuurgroepen voor Prioriteit 1 en voor Prioriteit 2 en 3 zijn in 2009 diverse keren bijeen geweest en hebben een goede balans gevonden in de wijze waarop de projecten inhoudelijk worden beoordeeld. Het Comité van Toezicht heeft een pro-actieve opstelling ontwikkeld ten aanzien van het volgen en borgen van de kwaliteit van de programma-uitvoering. De economische crisis, en de (mogelijke) invloed daarvan op de voortgang van het programma, gaf ook ruimschoots aanleiding om korte lijnen te houden tussen programmamanagement, Stuurgroepen, Comité

van Toezicht en Managementautoriteit. In 2008 is veel aandacht besteed aan de inrichting van de professionele uitvoeringsorganisatie. In 2009 is die nog verder aangepast om de kwaliteit en professionaliteit verder te verhogen. Het programmabureau GO is als zelfstandig team geplaatst onder de subsidieafdeling van de provincie Gelderland. Het programmabureau wordt voortaan aangestuurd door een nieuw aangestelde ervaren programmaleider. Zoals eerder in dit verslag is toegelicht, heeft tevens een aantal personele wijzigingen plaatsgevonden op de functies van programmamanagement. In 2009 is binnen de uitvoeringsorganisatie ingezet op deskundigheidsbevordering en kennisuitwisseling tussen de medewerkers van het programmabureau GO onderling en tussen medewerkers en de betrokken partners zoals Oost NV. Daarnaast is gewerkt aan een verbeterslag in het verkrijgen van de meest actuele programma informatiegegevens om zodoende alle betrokkenen regelmatig van de laatste cijfers en overzichten te voorzien en daarmee de vaart in de ontwikkeling van het programma te beheersen.

2. Communicatie

Communicatie is een belangrijke drager voor een optimale uitvoering van het programma. Naast de interne en externe stakeholders hecht de Managementautoriteit veel waarde aan een brede positieve uitstraling van de beschikbaarheid en inzet van de Europese programmagelden. De Managementautoriteit heeft in 2009 daarom stevig ingezet op grootschalige publieksgerichte activiteiten, waarbij aansluiting is gezocht bij de

aandacht die de Europese verkiezingen in juni van dit verslagjaar genereerden.

Ook de communicatie met de stakeholders heeft in het verslagjaar een nieuwe impuls gekregen.

De lijnen tussen Comité van Toezicht, Stuurgroepen en stedelijke regio's zijn verder aangehaald, mede naar aanleiding van de achterblijvende realisatie in Prioriteiten 2 en 3. Naast individuele bestuurlijke gesprekken tussen het OP Oost en de stedelijke netwerken, resulteert dit in een frequent en nog actiever overleg tussen de stedelijke netwerken en het programmamanagement

De specifieke aandacht die de Managementautoriteit heeft besteed aan de borging van de kwaliteit voor de verantwoorde uitvoering van het programma wordt, zo blijkt uit analyse van par. 2.1, beloond. In 2009 is in totaal voor 36 projecten (exclusief Technische Bijstand) een positieve beschikking afgegeven. Deze projecten zijn ook allemaal in uitvoering genomen. In het verslagjaar zijn nog geen projecten afgerond of eindafrekeningen ontvangen. Aan het eind van het jaar 2009 zijn er, samen met de 15 gecommiteerde projecten uit 2008, in totaal 51 projecten in uitvoering. De totale gecommiteerde EFRO-middelen voor het programma bedragen eind 2009 € 61.603.373.

In tabel 2.1 is de verdeling weergegeven van de gecommiteerde Totale Subsidiabele Projectkosten (TSK) over de verschillende prioriteiten. In de kolommen wordt, naast de gecommiteerde EFRO-middelen, weergegeven wat de bijdrage is van de verschillende cofinanciers van het OP Oost tot 2009. De bijdrage per cofinancier wordt vergeleken met de doelstelling voor de totale programmaperiode. Naast de gecommiteerde EFRO-middelen en de doelstelling voor de totale programmaperiode is tevens een kolom opgenomen met de doelstelling tot en met 2009.

Uit tabel 2.1 blijkt dat de uitvoering van het OP Oost in financieel opzicht in het verslagjaar 2009 in een versnelling is gekomen. Ultimo 2009 komt de totaal gecommiteerde EFRO-bijdrage in projecten uit op € 61.603.373. Op 31 december 2008 bedroeg de totaal gecommiteerde EFRO-bijdrage nog € 22.860.071. In totaliteit is dus fors (circa € 16 miljoen) meer dan een jaartranche (circa € 22 miljoen) aan EFRO-budget toegewezen aan projecten. Hierbij valt op dat in Prioriteit 1 de committeringen zeer voorspoedig gaan. In deze prioriteit is tot en met 2009 bijna € 4 miljoen meer gecommiteerd, dan tot deze periode was begroot. Hieruit kan worden

opgemaakt dat het MKB-bedrijfsleven, innovatieve samenwerkingsverbanden en kennisinstellingen juist in deze economische crisisperiode behoefte hebben aan de mogelijkheden van financiering die het OP Oost biedt.

In 2009 blijft de committering in Prioriteit 2 en 3 achter bij de taakstelling. Hierbij kan worden opgemerkt dat Prioriteit 2 een duidelijke versnelling heeft plaatsgevonden ten opzichte van 2008. In 2008 bedroeg de gecommiteerde realisatie van projecten (€ 3.074.135) 25% van de begrote doelstelling (€ 12.266.000) voor dat jaar. Inmiddels is deze achterstand fors ingelopen en bedragen de committeringen, eind 2009, 80% van de begrote doelstelling. Prioriteit 3 blijft in de committeringen wel nog fors achter op de tot en met 2009 begrote doelstelling. De projectplannen die in 2009 zijn ingediend en in de Stuurgroep besproken, en de projectaanvragen die bij het programmamanagement zijn aangemeld, zullen naar verwachting leiden tot omvangrijke committeringen in 2010. Daardoor zal de achterstand in de benutting van deze prioriteiten worden ingelopen. De relatieve achterstand in committeringen voor beide prioriteiten is overigens deels verklaarbaar door de gekozen aanpak, waarbij de betrokken regio's in 2008 nog bezig waren met het opstellen van een lijst van prioritaire projecten. Een aantal regio's heeft deze lijsten pas in de loop van 2009 ter goedkeuring voorgelegd aan Gedeputeerde Staten van de provincie. Dit heeft een vertragende werking gehad op het uitvoeringsgereed maken van projecten in 2009.

Voor de cofinanciering van het programma valt op, dat wat betreft de private cofinanciering de doelstelling van de totale programmaperiode reeds ruimschoots is behaald. Dit is voornamelijk gerealiseerd door cofinanciering van projecten in Prioriteit 1. In deze prioriteit hebben flinke private investeringen plaatsgevonden in innovatieve clusterprojecten en bij individuele MKB-bedrijven. Het effect is dat, ten opzichte van de oorspronkelijke raming, na het uitvoeringsjaar 2009, de private bijdrage relatief hoog is en mede als gevolg daarvan het EFRO-interventiepercentage (29,8%) relatief laag. De nationaal publieke cofinanciering ligt ultimo 2009 goed op koers in de planning. Voor Prioriteit 2 geldt dat deze cofinanciering zelfs voorloopt op de planning.

In 2009 zijn in totaal 68 subsidieaanvragen ingediend. Vijf projecten hebben in 2009 hun subsidieaanvraag ingetrokken. Twee subsidieaanvragen zijn, na veelvuldig verzoek om aanvullende informatie te leveren, niet ontvankelijk verklaard. De MA heeft betrokken project-

Tabel 2.1: financieel totaal overzicht gecommiteerde bedragen OP Oost 2009

	TSK	EFRO			NATIONAAL PUBLIEK				NATIONAAL PRIVAAT	
		GECOMMITTEERD 31/12/2009	BEGROOT TOT 31/12/2009	DOELSTELLING TOTALE PROGRAMMA- PERIODE	GECOMMITTEERD 31/12/2009			DOELSTELLING TOTALE PROGRAMMA- PERIODE	GECOMMITTEERD 31/12/2009	DOELSTELLING TOTALE PROGRAMMA- PERIODE
					RIJK	REGIO	TOTAAL PUBLIEK			
Prioriteit 1 Regionale Innovatiekracht, kenniseconomie en ondernemerschap	134.077.932	43.171.435	39.248.000	95.276.000	15.404.347	21.781.353	37.185.700	95.276.000	53.720.797	21.173.000
Prioriteit 2 Versterken innovatieklimaat in stedelijke netwerken	60.624.103	14.823.792	18.591.000	45.128.000	5.456.000	39.227.393	44.683.393	55.156.000	1.116.918	0
Prioriteit 3 Versterken attractieve steden	9.369.492	2.428.472	7.057.000	17.132.000	0	6.244.495	6.244.495	19.036.000	696.525	1.904.000
Prioriteit 4 Technische bijstand	2.359.348	1.179.674	2.704.000	6.564.000	0	1.179.674	1.179.674	6.564.000	0	0
Totaal	206.430.875	61.603.373	67.600.000	164.100.000	20.860.347	68.432.915	89.293.262	176.032.000	55.534.240	23.077.000

initiatiefnemers geïnformeerd over het feit dat de aanvraag niet in behandeling is genomen. Een aanvraag voldeed niet aan de voorwaarden van het toetsingskader en is na GS besluit negatief beschikt.

In het verslagjaar 2009 zijn 36 subsidieaanvragen in de Stuurgroepen van een positief advies voorzien. In totaal zijn in 2009 43 projecten aan de Stuurgroepen ter advisering voorgelegd. Over twee projecten is door de Stuurgroepen negatief geadviseerd. De besluitvorming over de vijf overige projecten wordt (begin) 2010 afgerond.

De pijplijn van potentieel geschikte projecten is met 30 projecten eind 2009 relatief groot. De ontwikkelde intake methode binnen het OP Oost garandeert dat ingediende aanvragen, inhoudelijk en technisch, op hoofdlijnen voldoen aan de toetsingscriteria. Aanvragen in Prioriteit 1 worden ingediend via Oost NV, waar deskundigen zijn aangesteld, die de projectindieners kunnen ondersteunen bij het versterken van de aanvraag in relatie tot de gestelde criteria. De inzet van de Oost NV medewerkers verhoogt daarmee de kans op perspectiefrijke projectvoorstellen. In Prioriteit 2 en 3 hebben de steden en stedelijke netwerken gezamenlijk prioriteiten op projectniveau vastgesteld. Dit vereenvoudigt de toets op de geschiktheid van projectvoorstellen en geeft richting aan de projectontwikkeling. Op grond van deze

voorbereidende werkzaamheden mag verwacht worden dat een aanzienlijk gedeelte van de projecten in de pijplijn, in 2010 en in de jaren daarna, tot een positief advies van de Stuurgroepen kan worden gebracht.

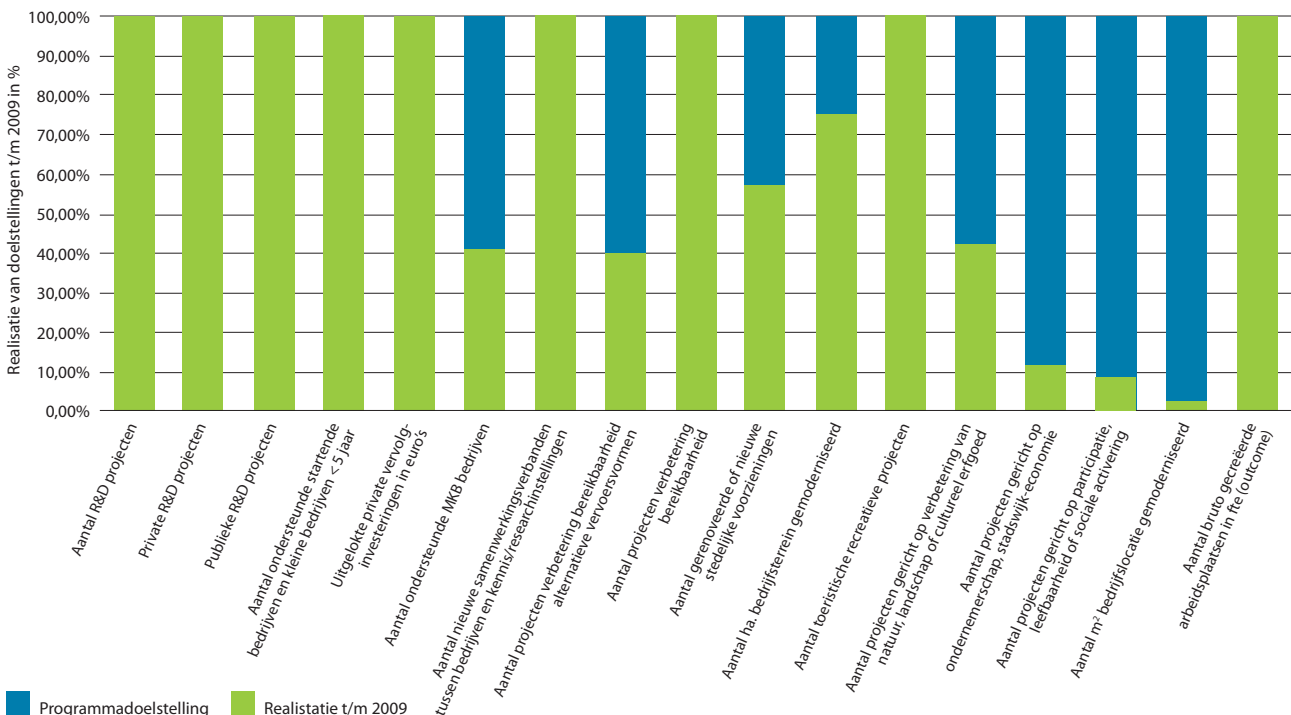
Aan het eind van het verslagjaar beschikt het OP Oost dus met circa 30 projecten, naast de gecommiteerde projecten, over een behoorlijke werkvoorraad aan potentieel geschikte subsidieaanvragen. Dit gegeven vormt een goede basis voor het vertrouwen, dat in het jaar 2010 het programma de financiële targets zal kunnen halen.

2.1.1 Materiële voortgang van het Operationeel Programma

Op basis van de verleende beschikkingen aan de 51 goedgekeurde projecten (36 in 2009 en 15 in 2008), is een analyse gemaakt van de voortgang op de indicatoren (zie tabel 2.2.). Het gaat in de weergave in tabel 2.2. om de verwachte scores, zoals opgenomen in de beschikking. Omdat er nog geen projecten zijn afgerond en subsidies zijn vastgesteld, is er nog geen informatie beschikbaar over de gerealiseerde waarden.

De gegevens van tabel 2.2. zijn voor de overzichtelijkheid weergegeven in onderstaande staafdiagram.

Diagram prestaties prioriteiten 2009, op basis van tabel 2.2

Analyse van de gegevens in tabel 2.2. geeft aanleiding tot een aantal constatering:

1. In deze fase van het programma, in feite is 2009 het tweede werkelijke uitvoeringsjaar, is het nog enigszins vroeg om, op basis van de gecommiteerde indicatoren, uitspraken te doen over de materiële voortgang van het programma. Pas nadat een groter aantal projecten is gestart en projecten ook hun eindafrekening hebben ingediend, kunnen betrouwbare uitspraken over de resultaten worden gedaan;
2. In navolging van 2008 is het opvallend dat op enkele van de centrale indicatoren (met name in Prioriteit 1) de waarden nu al vele malen hoger liggen dan de streefwaarden, die aan het begin van het programma zijn vastgesteld. Deels is dit te verklaren door de gerechtvaardigde verwachtingen ten aanzien van de effecten van de versterking van de ondersteunings- en 'aanjaag' infrastructuur, die met een aantal projecten in Prioriteit 1 tot stand is gebracht. Anderzijds moet geconstateerd worden dat de definitie van de indicatoren (c.q. de normering ervan) niet eenduidig is. Hieronder wordt een toelichting gegeven op de herijking van de indicatoren die door de landelijke werkgroep 'Evaluatie & Indicatoren' is uitgewerkt;
3. De gegevens in tabel 2.2 maken inzichtelijk dat de realisatie van een aantal indicatoren in Prioriteit 2 en 3 vooralsnog achterblijven ten aanzien van de realisatie van de doelstellingen voor de hele programmaperiode. Voor Prioriteit 2 zit de lagere realisatie in projecten die bijdragen aan de indicatoren 'aantal projecten verbetering bereikbaarheid alternatieve vervoersvormen', 'aantal gerenoveerde of nieuwe stedelijke voorzieningen' en 'projecten gericht op verbetering van natuur, landschap of cultureel erfgoed'. In Prioriteit 3 is de realisatie van indicatoren nog erg laag ten aanzien 'aantal ondersteunde startende bedrijven en kleine bedrijven <5 jaar', 'aantal projecten gericht op ondernemerschap stadswijkeconomie' en 'aantal projecten gericht op participatie, leefbaarheid of sociale activering'. Gezien het zeer beperkte aantal projecten, dat in Prioriteit 3 is gecommiteerd,

wordt de lage score vermoedelijk veroorzaakt door de aard van de gehonoreerde projecten en zegt deze nog niet zoveel over de uiteindelijke realisatie. Het programmamanagement stuurt actief op het realiseren van projecten, waarmee bijgedragen wordt aan de realisatie van de targets.

Herijking indicatoren

De programma-indicatoren die gebruikt worden voor het inhoudelijk monitoren van het programma, zijn op nationaal niveau tot stand gekomen. Uit diverse overleggen met het ministerie van EZ en vertegenwoordigers van de vier landsdelen met een Operationeel Programma, is echter gebleken dat niet alle indicatoren eenduidig worden gehanteerd. Om die reden zijn in 2009, door de landelijke werkgroep "Evaluatie & Indicatoren", de te hanteren definities nader uitgewerkt. Hiervoor is gebruik gemaakt van het "Working document 7" van DG Regio en het rapport "Naar betrouwbare kengetallen voor de effectmeting van Structuurfondsen" van onderzoeksbureau EIM.

Voor alle indicatoren is een vertaalslag van de Europese definitie naar de Nederlandse definitie gemaakt. Daarnaast heeft het EIM kengetallen ontwikkeld voor de indicatoren "Uitgelokte private vervolginvesteringen" en "Bruto gecreëerde arbeidsplaatsen". Het ministerie van Economische Zaken heeft op basis van dit rapport een rekeninstrument ontwikkeld, waarbij basisinformatie van projecten wordt omgezet naar de beide indicatoren.

Eind 2009 heeft het programmabureau GO het initiatief genomen om de reeds beschikte indicatoren naast de nieuwe, nationaal overeengekomen, indicatordefinities te leggen. In 2010 wordt op nationaal niveau onderzocht hoe de nieuwe definities in de praktijk, op een eenduidige manier kunnen worden toegepast. Op het moment dat hierover meer duidelijkheid is, zullen waar nodig streefwaarden in reeds beschikte projecten worden aangepast. Eventuele wijzigingen zullen naar verwachting in 2010 geheel zijn uitgevoerd. Vanaf 2010 wordt voor nieuw beschikte subsidieaanvragen voortaan gebruik gemaakt van de nieuwe indicatordefinities.

In bijlage 1 (tabel 1) is een variant op tabel 2.2 de fysieke voortgang van het operationeel programma opgenomen, met uitsplitsing naar de vorderingen per jaar.

Tabel 2.2: Materiële voortgang van het programma

INDICATOR	PRIORITEIT 1		PRIORITEIT 2		PRIORITEIT 3		TOTAAL	
	DOEL*	REALISATIE 2009	DOEL	REALISATIE 2009	DOEL	REALISATIE 2009	DOEL	REALISATIE 2009
Aantal R&D projecten	15	268			15	268		
Private R&D projecten (in euro's)	10.000.000	83.832.143			10.000.000	83.832.143		
Publieke R&D projecten (in euro's)	10.000.000	38.323.821			10.000.000	38.323.821		
Aantal ondersteunde startende bedrijven en kleine bedrijven < 5 jaar	150	324	30	5	180	329		
Uitgelokte private vervolginvesteringen in euro's	25.000.000	79.513.017			25.000.000	79.513.017		
Aantal ondersteunde MKB bedrijven	2.000	845	30	20	2.030	865		
Aantal nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en kennis/researchinstellingen	100	285			100	285		
Aantal projecten verbetering bereikbaarheid alternatieve vervoersvormen			10	4	10	4		
Aantal projecten verbetering bereikbaarheid			10	20	10	20		
Aantal gerenoveerde of nieuwe stedelijke voorzieningen			25	7	10	13	35	20
Aantal ha bedrijfsterrein gemoderniseerd			200	158	10	0	210	158
Aantal toeristische recreatieve projecten			10	11	10	11		
Aantal projecten gericht op verbetering van natuur, landschap of cultureel erfgoed			14	6	14	6		
Aantal projecten gericht op ondernemerschap, stadswijkeconomie					25	3	25	3
Aantal projecten gericht op participatie, leefbaarheid of sociale activering					25	2	25	2
Aantal m2 bedrijfslocatie gemoderniseerd			200.000	4.800	200.000	4.800	200.000	4.800
Aantal bruto gecreëerde arbeidsplaatsen in fte (outcome)	900	6.690	1.250	366	2.175	7.093		

* In de kolommen doel zijn de totale streefwaarden voor de gehele programmaperiode opgenomen

2.1.2 Financiële informatie

In het verslagjaar 2009 is voor een bedrag van € 10.430.017 aan gerealiseerde uitgaven ingediend bij en gecertificeerd door de Certificeringsautoriteit. Deze declaratie is 11 augustus 2009 aangeboden aan de Europese Commissie. Hiermee is voldaan aan de voorwaarde om maximaal twee jaar na de ontvangst van het eerste voorschot een betaalaanvraag in te dienen. Op 8 september 2009 is de betaling hiervoor ontvangen. In september 2009 is een extra werkvoorschot ontvangen van 2,5% van het programmabudget. Het totaal aan ontvangen voorschotten is daarmee gekomen op € 12.307.500 (7,5% van het programmabudget).

In tabel 2 (bijlage 2) wordt de financiële voortgang van OP Oost 2007-2013 over het verslagjaar 2009 gegeven.

2.1.3 N+2

Ten aanzien van de financiële voortgang van het OP Oost 2007-2013 geldt de eis dat voldaan moet worden aan de N+2-regel. De N+2-regel geeft de verhouding weer tussen de begrote vastlegging van het programma door middel van jaartranches en de besteding van de EFRO-middelen door ingediende betalingscertificaten bij de Europese Commissie. Wordt de N+2 niet gehaald, dan gaat de Europese Commissie over tot automatische decommitting van dat deel van de middelen, dat niet via gecertificeerde uitgaven is verantwoord. In onderstaande tabel staan de uitgaven die hiervoor op programmaniveau moeten worden gedaan.

Uit de tabel blijkt dat in verslagjaar 2009 voor een bedrag van € 10.430.017 aan gecertificeerde uitgaven via de betaalaanvragen aan de Europese Commissie is gerapporteerd. Het OP Oost heeft hierdoor per 31 december 2009 voldaan aan de N+2-eis.

Tabel 2.3: uitgaven van OP Oost volgens N+2 (in €)

A TRANCHE 2007	B 7,5 % VOORSCHOT	C N+2-BASIS (A-B)	D TOTAAL AAN BETAALANVRAGEN T/M HEDEN	E SALDO NOG AAN TE VRAGEN T/M 31/12/2009
22.100.000	12.307.500	9.792.500	10.430.017	-

Verwachte aanpassing N+2-targets

In november 2009 hebben de lidstaten overeenstemming bereikt over het wijzigingspakket Structuurfondsen. De wijzigingen beogen een vereenvoudiging, versnelling en versoepeling in de uitvoering van de Structuurfondsen. Hiervoor wordt de Algemene verordening Structuurfondsen (1083/2006) aangepast. De formele besluitvorming over het wijzigingspakket zal naar verwachting in juni 2010 plaatsvinden. Vervolgens zullen de maatregelen met terugwerkende kracht (ten behoeve van de gehele programmaperiode) in werking worden gesteld.

Het wijzigingspakket heeft onder andere gevolgen voor de jaarlijkse N+2-target. De N+2-target wordt bepaald aan de hand van de (cumulatieve) jaartranche van twee jaar ervoor. De targets wijzigen, doordat jaartranche 2007 voor de bepaling van het N+2-target gelijkmatig wordt verdeeld over de zes daarop volgende uitvoeringsjaren. Dit betekent dat in 2009 geen N+2-meting zal plaatsvinden en dat de komende jaren de N+2-targets significant lager liggen dan tot op heden begroot. Omdat deze wijziging nog niet formeel is bekrachtigd, is in dit jaarverslag in tabel 2.3 de N+2 opgenomen op basis van de oorspronkelijke jaartranches.

2.1.4 Informatie over de uitsplitsing van het gebruik van de fondsen

In tabel 3 (bijlage 3) is een cumulatieve uitsplitsing van toewijzingen van de communautaire bijdrage per categorie over de uitvoering gegeven, overeenkomstig deel C van bijlage II van Verordening (EG) nr. 1828/2006. Met andere woorden: de projecten, die een beschikking tot subsidieverlening hebben ontvangen, worden conform bijlage II Verordening (EG) 1828/2006 gerubriceerd naar vijf dimensies:

zie volgende pagina

- **Dimensie 1: prioritair thema**

Hierbij worden de projecten ingedeeld naar 86 prioritaire thema's. Voorbeelden hiervan zijn: OTO-infrastructuur; Investerings die rechtstreeks betrokken zijn bij onderzoek en innovatie; Sanering van bedrijfsterreinen en verontreinigde grond; Ontwikkeling van culturele infrastructuur; etc.;

- **Dimensie 2: financieringsvorm**

Dit betreft de indeling in 'non-repayable aid' (bijvoorbeeld subsidies), 'aid (loan, interest subsidy, guarantees)', 'venture capital (participation, venture capital fund)' of 'other forms of finance';

- **Dimensie 3: gebied**

Dit betreft indeling naar stad of platteland;

- **Dimensie 4: economische activiteit**

Dit betreft een indeling naar één van de 22 economische categorieën. Voorbeelden hiervan zijn: be- en verwerkende industrie, vervoer, openbaar bestuur en bouwnijverheid;

- **Dimensie 5: plaats van uitvoering**

Dit betreft de indeling naar provincie Gelderland of de provincie Overijssel.

In tabel 3 in bijlage 3 en de daaronder uitgewerkte dimensies vallen een aantal zaken op. In lijn met de programmadoelstellingen van het OP Oost is in verhouding tot andere prioritaire thema's een relatief hoger bedrag van het programmabudget besteed aan projecten onder de prioritaire thema's twee, drie, zeven en negen. Deze vallen alle vier onder Onderzoek en Technologische Ontwikkeling (OTO), innovatie en ondernemerschap.

In het programma zijn voornamelijk bijdragen aan activiteiten verstrekt in de vorm van subsidies, zogenaamde 'non-repayable aid'. Door het in 2008 beschikte project GELDERLAND voor innovaties worden leningen aan innovatieve bedrijven verstrekt. Deze worden gekwalificeerd als 'aid'. Door het in 2009 beschikte project Innovatiefonds Oost Nederland, worden bijdragen verstrekt in de vorm van 'venture capital'.

Het programma is expliciet gericht op versterking van de innovatiekracht en de aantrekkelijkheid als vestigingsplaats van de steden en stedelijke netwerken.

Dit is terug te zien in de besteding van middelen, het grootste deel van de OP-Oost-middelen is beschikbaar in stedelijke gebieden.

Ten aanzien van de sectoren valt op dat vooral in de overige dienstverlening het grootste deel van de beschikbaar gestelde middelen wordt besteed. Dat heeft te maken met de keuze van de Managementautoriteit om bij de start van het programma enkele projecten te honoreren, die zijn gericht op het versterken van de ondersteuningsinfrastructuur voor innovatieve clusters. Deze faciliteiten versnellen de invulling van het programma met concrete samenwerkingsverbanden van bedrijven en kennisinstellingen. Ook in de sectoren industrie en gezondheidszorg wordt een relatief groot deel van de beschikbaar gestelde middelen besteed.

Tot slot valt ten aanzien van dimensie 5, verdeling van programmabijdragen op plaats van uitvoering, op dat de provincie Overijssel voorloopt op de provincie Gelderland. Dit is vooral veroorzaakt door enkele grotere technologische projecten binnen Prioriteit 1 in de regio Twente. Projecten uit het Food- (Wageningen) en Healthcluster (Nijmegen) verkeren in de voorbereidingsfase. Het Twentse gebied van Overijssel heeft een langere bekendheid (en dus ervaring) met Europese Structuurfondsen. Het ligt in de lijn der verwachting dat Gelderland deze achterstand in de loop van het programma zal inlopen.

2.1.5 Bijstand per doelgroep

In het OP Oost zijn geen specifieke doelgroepen uitgesloten van steunverlening. Het programma legt prioriteit bij de participatie door (clusters van) bedrijven (met name MKB) en kennisinstellingen.

Wel zijn in Prioriteit 1 (Versterken van regionale innovatiekracht, kenniseconomie en ondernemerschap) prioritaire clusters benoemd, te weten het Food cluster, Health cluster en Technology cluster. Bij de beoordeling van subsidieaanvragen speelt de mate, waarin de projecten bijdragen aan de versterking van de geselecteerde kennisclusters, een rol.

In juni 2009 is het toetsingskader aangepast waarmee de uitzondering van enkele sectoren (BIK-codes), zoals in de eerdere versie van het toetsingskader benoemd in bijlage C, is vervallen.

Ten aanzien van de geografische afbakening is in de prioriteitstelling van het OP Oost 2007-2013 de volgende verdeling opgenomen:

- **Prioriteit 1**
Van toepassing in heel Oost-Nederland;
- **Prioriteit 2**
Van toepassing binnen de aangewezen gemeenten van de vijf stedelijke netwerken in Oost-Nederland, te weten Stadsregio Arnhem Nijmegen, Netwerkstad Twente, Zwolle-Kampen Netwerkstad, Regio De Vallei en de Stedendriehoek;
- **Prioriteit 3**
Van toepassing binnen de aangewezen GSB-steden, te weten Zwolle, Almelo, Hengelo, Enschede, Deventer, Arnhem, Nijmegen, Apeldoorn en Ede. Deze laatste twee steden hebben overigens in 2009 de GSB-status verkregen.

Deze geografische afbakening is in het verslagjaar toegepast en gehandhaafd.

2.1.6 Terugbetaalde of opnieuw gebruikte bijstand

In 2009 is er geen sprake geweest van intrekking van bijstand als bedoeld in artikel 57 en artikel 98, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1083/2006.

2.2 Informatie over de inachtneming van de communautaire wetgeving

In 2009 zijn door de Managementautoriteit Oost geen problemen geconstateerd in verband met de inachtneming van de communautaire wetgeving bij de uitvoering van het Operationeel Programma Oost-Nederland 2007-2013.

2.3 Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen

De economische crisis heeft een stempel gedrukt op de uitvoering van het OP Oost 2007-2013 in het verslagjaar 2009. In hoeverre de crisis ook daadwerkelijk heeft geleid tot vertraging in de indiening van projectvoorstellen is niet

vast te stellen. Wel kan worden vastgesteld dat, mede dankzij de betrokkenheid en gezamenlijke inspanningen van alle partners, de realisatie goed op tempo is geraakt en gebleven. Een uitzondering moet worden gemaakt voor Prioriteit 3, hoewel ook hier meerdere oorzaken voor de vertraging zijn aan te wijzen. Door de extra middelen die de provincies in 2009 beschikbaar hebben gesteld om de economische crisis te bestrijden, was er – tijdelijk – meer geld te besteden aan met name infrastructurele en stedelijke projecten. De snelheid waarmee deze gelden besteed moesten worden, leidde tot vertraging in de uitvoering van de projecten die de stedelijke netwerken hebben opgesteld voor het OP Oost. De provinciale crisispakketten boden vaak inhoudelijk meer mogelijkheden voor de uitvoering van de projecten, maar zijn stringenter gebonden aan de termijn waarbinnen het project gestart (in 2009) en gerealiseerd moet zijn dan het OP Oost.

De relatief trage indiening van subsidieaanvragen in Prioriteiten 2 en 3, resulterend in een mogelijk N+2-risico in 2010, heeft geleid tot extra aandacht in het overleg van het Comité van Toezicht. In dit overleg zijn voorstellen genoemd voor bestuurlijke gesprekken met stedelijke netwerken. Deze zijn in 2009 in gang gezet en worden in 2010 voortgezet.

Het trage verloop in de Prioriteiten 2 en 3 heeft tevens geleid tot intensieve overleggen tussen de betrokken programmamanagers en de stedelijke netwerken. Gezocht is naar een oplossingsrichting in de 'uitruil' van budgetten tussen de stedelijke netwerken. In het 'Convenant Stedelijke Netwerken Oost-Nederland, provincies Gelderland en Overijssel' van 15 december 2006 hebben de partners afspraken gemaakt over de wederzijdse betrokkenheid bij de uitvoering van het programma voor zover het de Prioriteiten 2 en 3 van het OP betreft. In het Convenant wordt het belang onderkend van het tijdig realiseren van voldoende daadwerkelijke uitgaven volgens de bij het OP behorende meerjaren uitgavenplanning zodat kan worden voldaan aan de N+2-targets. Hierbij is afgesproken dat, indien uitgaven achterblijven op de taakstelling en de N+2-opgave dreigt te worden misgelopen, de mogelijkheid van uitruil van budgetten tussen de stedelijke netwerken bestaat om zo de N+2-target alsnog te realiseren. In de tweede helft van 2009 is deze mogelijkheid uitgewerkt in een concept 'Uitruilregeling'. In 2010 wordt deze regeling ter goedkeuring aan de Stuurgroep 2 en 3 en vervolgens aan de convenantpartners voorgelegd. Na goedkeuring wordt de uitruilregeling als bijlage opgenomen in het Convenant.

Een specifiek probleem, in 2008 al geconstateerd in de Stuurgroep Prioriteit 2 en 3, werd gevormd door de, in het

toetsingskader opgenomen lijst van toegelaten branches (BIK-codes). In 2009 is het dit probleem voorgelegd aan het Comité van Toezicht die vervolgens in de vergadering van juni 2009 heeft besloten om deze lijst met BIK-codes uit het toetsingskader te halen. Mede hierdoor kunnen vooral binnenstedelijke projecten eenvoudiger doorgang vinden.

2.4 Wijzigingen in verband met de uitvoering van het Operationeel Programma

In 2009 waren er geen elementen, zoals wetswijzigingen die rechtstreekse gevolgen hadden voor de uitvoering van het OP Oost 2007-2013. De kredietcrisis en de gevolgen hiervan voor de Nederlandse economie zijn beschreven in hoofdstuk 1. De gevolgen van de economische recessie zijn, met betrekking tot de uitvoering van het OP Oost in verslagjaar 2009, in hoofdstuk 3 beschreven.

2.5 Belangrijke wijziging als bedoeld in artikel 57 (EG) Nr. 1083/2006

Artikel 57 van Verordening (EG) nr. 1083/2006 ziet toe op de duurzame instandhouding van projecten na voltooiing hiervan. In 2007, 2008 en 2009 zijn er geen projecten afgerond binnen het OP Oost 2007-2013. Er zijn dan ook geen wijzigingen te melden.

2.6 Complementariteit met andere instrumenten

In het programma zijn, in relatie tot artikel 9 lid 4 van Verordening (EG) nr. 1083/2006, voorzieningen getroffen om te zorgen voor de afbakening en coördinatie tussen bijstand uit OP Oost 2007-2013 en andere belangrijke Europese en nationale financieringsinstrumenten.

Plattelandontwikkelingsprogramma 2 2007 - 2013

Het Plattelandontwikkelingsprogramma 2 2007-2013 (POP 2) richt zich op de verbetering van het concurrentievermogen van de land- en bosbouwsector, de verbetering van het milieu op het platteland en het verbeteren van de leefkwaliteit en economische diversificatie op het platteland. Voor het POP 2 is één nationaal programma. In relatie tot het POP 2-programma

wordt een afbakening gehanteerd conform de landelijke afspraken. Deze afbakening is zowel opgenomen in het document OP Oost 2007-2013 (pagina 52 en verder) als het toetsingskader van het OP Oost 2007-2013 (bijlage A). Bij het verlenen van bijstand aan projecten hebben zich in 2008 geen afbakeningsproblemen voorgedaan tussen POP 2 en het OP Oost 2007-2013.

Europees Sociaal Fonds

Het Europees Sociaal Fonds (ESF) richt zich op het ontwikkelen van regionaal arbeidsmarktbeleid via de actielijnen: toeleiding van werklozen naar de arbeidsmarkt, re-integratie van gedetineerden en jongeren in jeugdinstellingen, praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs, verbetering arbeidsmarktpositie van werkenden en sociale innovatie. Voor het ESF is eveneens één nationaal programma.

Voor een integrale aanpak van de doelstelling van het OP Oost 2007-2013, ligt een verbinding met ESF-doelen voor de hand. Daar waar EFRO meer gericht is op de fysieke investeringskant, richt ESF zich vooral op mensen. Een kenniseconomie kan immers niet zonder de beschikbaarheid van voldoende hoogstaand menselijke kapitaal. De Managementautoriteit Oost streeft naar een goede afstemming in de uitvoering met het nationale ESF-programma. Hiervoor zijn in 2009 geen aparte voorzieningen getroffen.

Verordening (EG) Nr. 1083/2006 biedt op grond van artikel 34 lid 2 de mogelijkheid om binnen EFRO-programma's maximaal 10% van de middelen op ESF-doelen in te zetten. Van deze mogelijkheid is in het verslagjaar geen gebruik gemaakt.

In het toetsingskader van het OP Oost 2007-2013 is in bijlage C de afbakening geregeld met het ESF-programma. Deze afbakening is als volgt: "reguliere opleidingstrajecten zijn in het kader van EFRO niet-subsidiabel. Coaching en opleiding van deelnemers in een project kan alleen wanneer het rechtstreeks voortvloeit uit het project en niet ondergebracht kan worden bij ESF-acties". In 2009 zijn er geen afbakeningsproblemen geweest tussen het ESF en het OP Oost 2007-2013.

Europese Territoriale Samenwerking

Kennisnetwerken beperken zich niet tot geografische grenzen. Dit geldt niet alleen op het schaalniveau van Oost-Nederland of de lidstaat Nederland, maar ook over de

landsgrenzen heen. Verordening (EG) Nr. 1083/2006 biedt op grond van artikel 7 de mogelijkheid tot interregionale samenwerking. De Managementautoriteit Oost ziet daarin niet alleen mogelijkheden voor het uitwisselen van kennis en het vergroten van de aanwezige kennis tussen instellingen en bedrijven, maar ook in het benutten van economische potenties van interregionale samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven in Oost-Nederland en andere regio's binnen de Europese Unie. Dit sluit naadloos aan bij de doelstellingen van Prioriteit 1. Hoewel hiertoe in 2008 wel verkennende gesprekken zijn gevoerd, zijn in 2009 geen interregionale samenwerkingprojecten tot stand gekomen.

Koppeling met financieringsinstrumenten Jeremie en Jessica

Voor de ondersteuning van startende bedrijven en het MKB kan betere toegang tot (risicodragend) kapitaal goede mogelijkheden bieden. Door de Europese Commissie en de Europese Investerings Bank (EIB) zijn twee initiatieven, Jeremie en Jessica, gestart die fondsvorming met een 'revolving' karakter binnen het EFRO-programma ondersteunen. De Managementautoriteit Oost is van mening dat deze instrumenten voor de schaal waarop in Oost-Nederland wordt gewerkt, en ook gezien het relatief beperkte EFRO-budget, minder geschikt zijn.

Koppeling met Regions for Economic Change en de fast track-netwerken

In september 2008 is een medewerker van de Managementautoriteit Oost de mogelijkheden gaan verkennen van deelname door Oost-Nederland aan het URBACT-programma, onderdeel van het Regions for Economic Change initiatief en de fast track-netwerken. Reden voor deze verkenning was dat de uitwisseling van kennis en 'best practices' in deze netwerken de uitvoering van het OP Oost 2007-2013 kan versterken.

7^e Kaderprogramma en het Concurrentievermogen en innovatieprogramma (CIP)

Het Zevende Kaderprogramma kent vier programma-onderdelen: Coöperation (Collaborative research), Ideas (Frontier research), People (human potential) en Capacities (Research capacity).

Het Concurrentievermogen en Innovatieprogramma (CIP) is gericht op acties waarbij de doelgroep direct of indirect het MKB is. Wat betreft innovatie richt het CIP zich vooral op verspreiding en toepassing van bestaande kennis.

Bovendien wordt via het CIP de toegankelijkheid van risicokapitaal en garantiemiddelen voor het MKB vergroot. Het OP Oost 2007-2013 kent duidelijke raakvlakken met het Kaderprogramma en het CIP: de uitdaging is om de activiteiten elkaar te laten versterken. Voor Oost-Nederland zijn de Valleybureaus hiervoor de aangewezen instanties.

Pieken in de Delta

Pieken in de Delta is de gebiedsgerichte economische agenda van Nederland. Deze agenda draagt bij aan de ambitie om van Nederland een concurrerende en dynamische economie te maken in een sterk en innovatief Europa. Pieken in de Delta is uitgewerkt in zes verschillende programma's voor de periode 2006-2010. Deze programma's zijn opgesteld door het ministerie van Economische Zaken in samenwerking met het bedrijfsleven, kennisinstellingen en regionale overheden, en worden gezamenlijk uitgevoerd.

De regio Oost-Nederland is voortvarend aan de slag met het benutten van de belangrijke economische potenties van de regio: de kennisgebieden (1) Food & Nutrition, (2) Health en (3) Technology. Het programma Pieken in Oost-Nederland (2006-2010) geeft deze economische pieken van nationaal belang in de regio een extra impuls.

Aangezien Pieken in de Delta zich net als het OP Oost 2007-2013 richt op Food, Health en Technology is er sprake van een grote overlap tussen beide programma's. Projecten die in Pieken in de Delta mogelijk in te dienen zijn, komen veelal ook in aanmerking voor financiering binnen het OP Oost 2007-2013. Andersom is dit niet altijd het geval. Vanwege deze overlap vindt er regelmatig afstemmingsoverleg plaats tussen de programmamanagers van het OP Oost 2007-2013 en de intakers van Oost NV voor Pieken in de Delta. Dezelfde intakers doen overigens ook hoofdzakelijk de intake voor Prioriteit 1 voor het OP Oost 2007-2013. In 2009 is door de Managementautoriteit Oost geconstateerd dat het Pieken in de Delta programma een relatief sterk aanzuigende werking heeft op projectinitiatiefnemers in het bedrijfsleven. Een van de mogelijke oorzaken ligt in het gegeven, dat het Pieken programma werkt met tenders waarbinnen aanvragen kunnen worden ingediend. Mogelijk beïnvloedt deze tijdelijke openstelling bedrijven om prioriteit te geven aan het indienen van projectvoorstellen binnen dit programma, immers het OP Oost heeft een langere looptijd en werkt niet met tenders.

2.7 Toezichtregelingen

Onder toezichtregelingen wordt verstaan door de Managementautoriteit Oost of het Comité van Toezicht genomen toezicht- en evaluatiemaatregelen, waaronder regelingen voor het verzamelen van gegevens, ondervonden moeilijkheden en maatregelen om die op te lossen. Zodanige regelingen zijn door de Managementautoriteit Oost of het Comité van Toezicht in 2009 niet getroffen.

In het document OP Oost 2007-2013 staat in onder paragraaf 6.1 'Toezicht en uitvoeringsorganisatie' hoe het toezicht op de uitvoering van het programma is geregeld. In paragraaf 6.2 'Monitoring en Evaluatie' staat aangegeven op welke wijze wordt gemonitord en geëvalueerd. Voor de huidige programmaperiode geeft de Europese Commissie een redelijke vrije hand aan de programma's in de aard en tijdstippen voor de evaluaties. Een evaluatieplan is echter wel vereist. Bovendien is voor wijziging van een Operationeel Programma evaluatie wel een vereiste.

Nationaal zijn de vier EFRO-programma's in Nederland in 2008 gestart met het opstellen van een landelijk evaluatieplan. Hiermee is beoogd de meerwaarde van de evaluatie en de efficiency te vergroten. In dit plan zijn een aantal gemeenschappelijke evaluatiemomenten voorzien en criteria die nodig zijn voor wijziging van een Operationeel Programma. Het opstellen van het evaluatieplan is in 2009 afgerond en de planning van de

evaluatiemomenten is in de vergadering van juni 2009 aan het Comité van Toezicht voorgelegd.

De Managementautoriteit OP Oost heeft in 2009 eveneens haar medewerking verleend aan de landelijke werkgroep Evaluatie en Indicatoren, die onder leiding van het ministerie van Economische Zaken hebben onderzocht hoe de indicatoren meer concreet kunnen worden gedefinieerd en geïnterpreteerd. Doordat de definities verschillend door de vier Nederlandse EFRO-landsdelen worden geïnterpreteerd, is namelijk gebleken dat door de vier OP regio's met dezelfde vergelijkbare indicatoren wordt gewerkt, maar met heel uiteenlopende doelstellingen en realisatiecijfers. Zoals aangegeven in par. 2.1.1 heeft de MA eind 2009 het initiatief genomen om reeds beschikte indicatoren naast de nieuwe, nationaal overeengekomen indicatordefinities te leggen. Eventuele wijzigingen zullen naar verwachting ultimo 2010 zijn doorgevoerd.

Daarnaast vindt monitoring plaats via de verplichte rapportering van het Nationaal Strategisch Referentieplan (NSR). Op basis van dit plan zijn de vier EFRO-programma's in Nederland geschreven. In 2009 heeft de Managementautoriteit medewerking verleend aan de totstandkoming van het 'Nationaal Strategisch Rapport 2009 – Tussenrapportage Structuurfondsen in Nederland 2007–2013'. In dit verslag wordt informatie geleverd over de bijdrage die de Europese Structuur- en Cohesiefondsen leveren aan de doelstelling van het cohesiebeleid. Hiervoor is ingezoomd op de voortgang van de EFRO-programma's en de ontwikkelingen op regionaal niveau.

**Multifunctioneel
leerwerkcentrum
in de wijk Malburgen
Arnhem**

PROJECTLEIDER DANIËLLA VAN SAMBEEK

***“Eindelijk gebeurt er wat
met het pand!”***

Jarenlang stond de oude supermarkt aan de Kamillelaan leeg. Het vervallen gebouw in de Arnhemse wijk Malburgen werd een doorn in het oog van de buurtbewoners. Volkshuisvesting Arnhem greep in. De woningcorporatie zag nieuwe mogelijkheden voor het pand en wilde erin investeren. Projectleider Daniëlla van Sambeek vertelt.

‘Een prachtig leerwerkcentrum voor leerlingen van het ROC Rijn IJssel’

“Volkshuisvesting Arnhem is heel actief in Malburgen. We voelen ons betrokken bij de buurt en willen dat de omgeving leefbaar, veilig en aantrekkelijk blijft voor de mensen die er wonen. Dat doen we onder meer door te investeren in de kwaliteit van de wijk. Het leegstaande pand verloederde; het

‘We voelen ons betrokken bij de buurt en willen dat de omgeving leefbaar, veilig en aantrekkelijk blijft voor de mensen die er wonen.’

was dichtgetimmerd en helemaal beklad met graffiti. We hebben het gebouw aangekocht, opgeknapt en er een nieuwe bestemming voor gezocht. Nu heeft het weer een fraaie uitstraling en dat komt het imago van de buurt ten goede.”

Nieuwe bestemming

“De metamorfose van de voormalige supermarkt begon in april 2009. Het resultaat? Een prachtig leerwerkcentrum voor leerlingen van het ROC Rijn IJssel. Er is een meubelwerkplaats om kleine meubelen een tweede leven te geven en een naai-atelier om kleding te

maken. De opgeknapte spulletjes worden straks verkocht in een kringloopwinkel van 2-Switch. We zijn blij met de vestiging van de ROC-locatie in Malburgen. Het heeft een positief effect op het leefklimaat.”

Sociale activiteiten

“In de toekomst biedt het leerwerkcentrum ook ruimte aan de buurt. Niet als wijkcentrum, maar als gebouw voor activiteiten voor en door wijkbewoners. Denk bijvoorbeeld aan creatieve workshops in de avonden. Uiteraard staan deze activiteiten in het teken van meubels en textiel, want hier zijn de ruimtes helemaal op ingericht. Zo profiteren buurtbewoners ook van de aanwezige faciliteiten. En bevorderen we hun deelname aan sociale activiteiten.”

Zucht van verlichting

“De verbouwing van het pand kon rekenen op veel belangstelling. Geen wonder: het gebouw stond zes jaar lang leeg. Dat was geen prettig

Van leegstaande supermarkt tot multifunctioneel leerwerkcentrum

uitzicht voor omwonenden. Toen de planken van de muren werden gehaald, kwamen ze dan ook meteen een kijkje nemen. 'Eindelijk gebeurt er wat!', reageerden ze opgelucht. Na een flinke opknabbeurt werd het leerwerkcentrum in november 2009 officieel geopend. Leerlingen van het ROC en de omwonenden waren enthousiast over het resultaat."

Onvoldoende budget

"Aan de officiële opening ging heel wat werk vooraf. Eerst moesten we de financiering voor de aankoop en de verbouwing rond krijgen. Want het pand voldeed niet aan de eisen die worden gesteld aan een moderne en veilige werk- en leerlocatie. Bovendien was een verbouwing nodig om het pand weer leefbaar en aantrekkelijk te maken. Helaas hadden we onvoldoende budget om de verbouwing helemaal zelf te financieren. Gelukkig waren er subsidiemogelijkheden: we kwamen onder meer in aanmerking voor een EFRO-subsidie."

Complexe materie

"Bij de voorbereiding van een subsidieaanvraag komt veel kijken. Zeker als je niet bekend bent met de materie. Wat moet je wanneer doen en hoe? Daarom riepen we de hulp van een externe adviseur in. En we hebben ons goed ingelezen. Er stond gelukkig veel informatie op de website van GO Oost-Nederland. Van aanvraagformulieren en verordeningen tot tekst en uitleg over voortgangsrapportages indienen. Ook werden we goed begeleid door onze contactpersoon bij de provincie Gelderland. We stonden er dus niet alleen voor."

Waardevolle investering

"De financiële bijdrage hielp ons om van dit project een succes te maken. Alle betrokken partijen zijn tevreden over de nieuwe bestemming van het pand. Ook de bewoners van de wijk zijn blij met de opknabbeurt. Als we niet in het gebouw hadden geïnvesteerd, dan

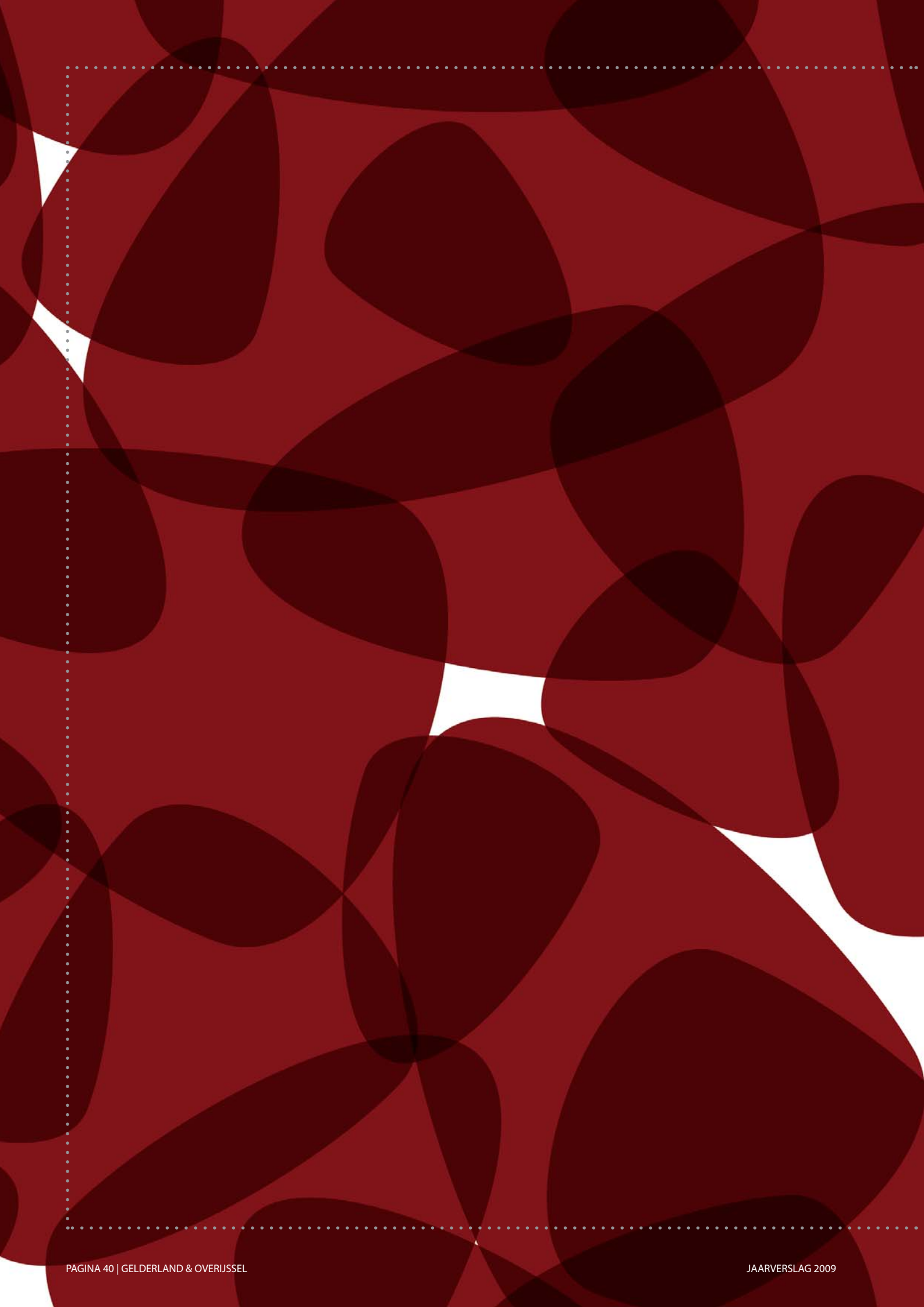
had het waarschijnlijk nog steeds leeggestaan. Dat was eeuwig zonde geweest!"

Wonen, leren en werken in Malburgen

De Arnhemse wijk Malburgen telt ongeveer 17.000 inwoners. De woningbouw stamt uit de jaren vijftig. Het stadsdeel wordt getypeerd als een naoorlogse achterstandswijk. De inwoners van Malburgen hebben relatief lage inkomens en de geregistreerde werkloosheid is tweemaal hoger dan het Arnhemse gemiddelde. Met het project 'Wonen, leren en werken in Malburgen' wil Volkshuisvesting Arnhem de wijk leefbaarder, veiliger en aantrekkelijker maken. De aankoop en verbouw van het pand aan de Kamillelaan was een van de maatregelen om deze doelstelling te bereiken.

Begunstigde: Volkshuisvesting Arnhem

- **Totale publieke financiering: € 696.525**
- **Toegekende EFRO-subsidie binnen het totaal: € 195.977**
- **Looptijd: 1 januari 2007 t/m 31 december 2009**

3. Uitvoering naar prioriteit

3.1 Prioriteit 1 'Versterken innovatiekracht, kenniseconomie en ondernemerschap'

Ruim de helft van de beschikbare middelen (58%) van het Operationeel Programma Oost-Nederland is gereserveerd voor Prioriteit 1. Aan de hand van twee maatregelen wordt de Prioriteit concreet gemaakt.

Maatregel 1.1 – Versterking kennisclusters voeding, gezondheid en technologie

Deze maatregel richt zich vooral op de ontwikkeling van landsdeel Oost-Nederland tot toptechnologische innovatieve regio op het gebied van Food, Health en Technology. Dit kan bereikt worden door het beter economisch benutten van aanwezige kennis in deze domeinen bij bedrijven en kennisinstellingen in Oost-Nederland en daarbuiten en door het verbeteren van kennisuitwisseling en vergroten van de aanwezige kennis bij bedrijven en kennisinstellingen in Oost-Nederland.

Maatregel 1.2 – Versterken innovatiekracht en concurrentiepositie bedrijfsleven

Het doel van deze maatregel is het versterken van de innovatiekracht en concurrentiepositie van het regionale bedrijfsleven (met name MKB) op het terrein van opkomende kennisgebieden binnen Oost-Nederland. Dit wordt bereikt door het stimuleren van innovaties van

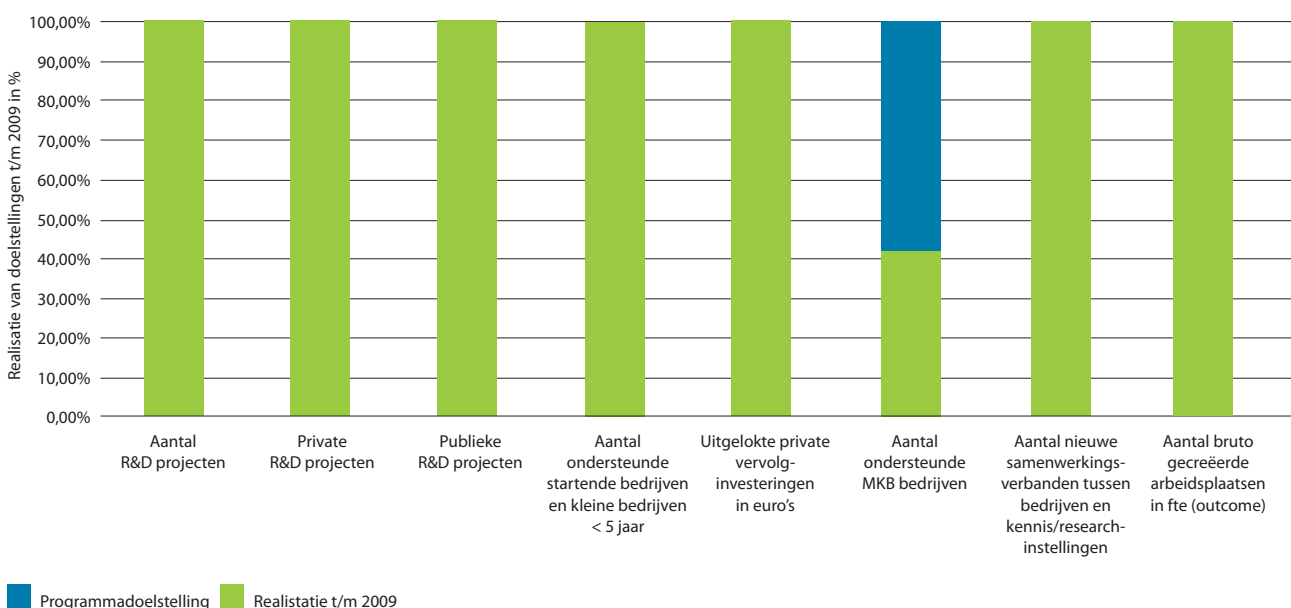
producten, processen, diensten en markten bij bedrijven buiten de Valleydomeinen (Food, Health en Technology), het verbeteren van kennisuitwisseling en vergroten van aanwezige kennis bij bedrijven en kennisinstellingen in Oost-Nederland. Daarnaast het verbeteren van business-to-business en business-to-science clustering van spelers buiten de Valleydomeinen, betere fysiek mogelijkheden voor kennisintensieve bedrijven, betere overheidsdienstverlening aan burgers en bedrijven via ICT en meer eco-efficiënte innovaties en maatregelen.

3.1.1 Prioriteit 1: Voortgangsanalyse en verwezenlijking van de doelstellingen

In onderstaande staafdiagram wordt de materiële voortgang van Prioriteit 1 tot en met 2009 weergegeven aan de hand van de totaalscore van de projecten op de indicatoren.

In 2009 zijn negentien projecten door de Stuurgroep Prioriteit 1 van een positief advies voorzien en op grond daarvan gehonoreerd door de MA. Niet al deze projecten zijn in 2009 tot realisatie gekomen. De resultaten die in het staafdiagram zijn opgenomen, betreffen dan ook de verwachte resultaten zoals vastgelegd in de beschikkingen aan de projecten.

Diagram prestaties Prioriteit 1

Financiële gegevens (in euro's) Prioriteit 1 op basis van beschikkingen tot en met 2008⁸ en in 2009

JAAR	TSK	EFRO GECOMMITTEERD	EFRO BEGROOT	RIJK	REGIO	PRIVAAT
t/m 2008	47.580.887	17.997.464	25.894.00	3.917.199	7.087.188	18.579.036
Wijzigingen	0	0	0	0	-/- 246.398	246.398
2009	86.497.045	25.173.971	13.354.000	11.487.148	14.940.563	34.895.363
Totaal	134.077.932	43.171.435	39.248.000	15.404.347	21.781.353	53.720.797

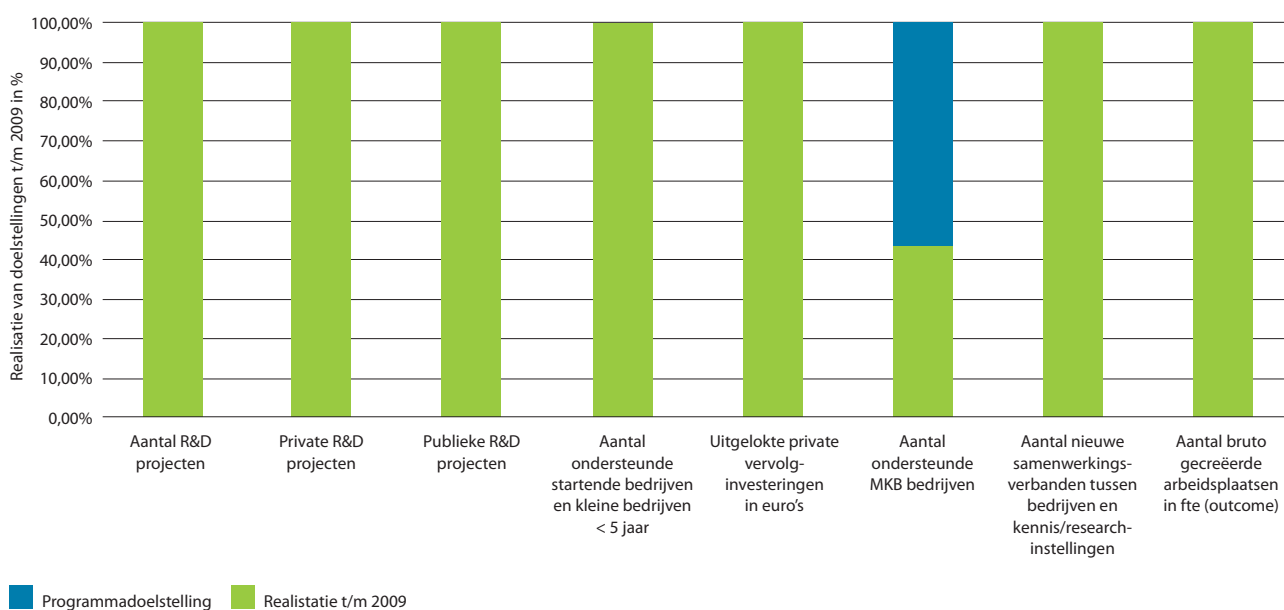
Zoals aangegeven in paragraaf 2.1.1 wordt vooralsnog enige voorzichtigheid betracht bij de interpretatie van de opgenomen resultaten. Met name ten aanzien van de indicatoren 'uitgelokte private vervolginvesteringen' en 'aantal gecreëerde fte's werkgelegenheid'. Voor deze indicatoren worden in 2010 de uitkomsten van de nieuwe indicatordefinities, zover nodig, verwerkt in de projecten die tot en met 2009 zijn beschikt. Eventuele wijzigingen zijn naar verwachting eind 2010 doorgevoerd, waarna een relevante interpretatie van de gegevens kan worden uitgevoerd.

Uit het diagram prestaties Prioriteit 1 blijkt dat met de beschikking van negentien projecten in 2009 voor de indicatoren 'aantal ondersteunde startende

bedrijven en kleine bedrijven <5 jaar' en 'aantal nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en kennis/researchinstellingen' de programmadoelstelling is behaald. In 2008 was voor de indicatoren 'aantal R&D projecten', 'private R&D projecten', 'publieke R&D projecten' en 'uitgelokte private vervolginvesteringen' de programmadoelstelling reeds behaald. De indicator 'aantal ondersteunde MKB-bedrijven' is, met een realisatie van 42,25%, ten opzichte van 2008 bijna verdubbeld en ligt daarmee goed op koers. In het slechte economische klimaat van 2009 blijkt het programma hiermee een positieve stimulans voor het regionale bedrijfsleven.

Het overzicht van de financiële voortgang van Prioriteit 1 is vastgesteld op basis van de in de beschikkingen opgenomen

Diagram prestaties maatregel 1.1

bedragen van de gehonoreerde projecten tot en met het verslagjaar 2009.

Uit het overzicht blijkt dat, op basis van de gecommitteerde bedragen, in 2009 ruim € 11,5 miljoen meer in projecten is geïnvesteerd dan de overeenkomstige gebudgetteerde jaartranche (€ 13.354.000). Geconstateerd kan worden dat in 2009 de uitvoering van Prioriteit 1 flink is versneld. Het gecommitteerde bedrag tot en met 2009 is bijna vier miljoen hoger dan begroot tot en met 2009. Voor de gehele programmaperiode ligt de uitvoering van Prioriteit 1 daarom stevig op koers.

Maatregel 1.1

Van de negentien beschikte projecten in Prioriteit 1 hebben er zes betrekking op maatregel 1.1. Onderstaande staafdiagram toont de verwachte resultaten van deze projecten in deze maatregel, inclusief de elf beschikte projecten in 2008, zoals vastgelegd in de projectbeschikkingen.

In 2009 is de uitvoering van maatregel 1.1 goed voortgezet. Zowel in Gelderland als in Overijssel heeft de vlotte intake van projecten resultaten opgeleverd. In totaal zijn dertien projectvoorstellen in maatregel 1.1 door het programmamanagement ontvangen. Hiervan zijn er negen voorgelegd aan de Stuurgroep. Zes subsidieaanvragen zijn door de Stuurgroep van een positief advies voorzien en door de Managementautoriteit beschikt. Eind 2009 waren nog niet alle ingediende projecten beoordeeld, een aantal daarvan zit in de pijplijn om verder behandeld te worden in 2010.

In 2007 en 2008 is in Overijssel veel energie gestoken in de voorbereiding van projecten voor het OP Oost programma. Dit uit zich met name in het aantal projecten dat in 2009 vanuit de Technologie Regio Twente is ingediend. De Stuurgroep voor Prioriteit 1 heeft in 2009 met een actieve, kritische houding geadviseerd over de voorgelegde projecten. In lijn met de OP doelstellingen is ervoor gekozen om projecten te stimuleren, gericht op kennisclusters innovatie en MKB zoals het Venture Lab Twente van de Universiteit Twente, het project IPC Hart van Zuid Exploitatie en het project Nirion van Medimate BV. Deze laatste is een spin-off van de Universiteit Twente. Met de beschikking van vier Overijsselse projecten in maatregel 1.1 is het geormerkte budget voor dit deel van Oost-Nederland zo goed als uitgeput.

Van de vier vanuit de provincie Gelderland aan de Stuurgroep voorgelegde projecten zijn er twee

gehonoreerd. De andere twee projecten zijn aangehouden voor nadere bespreking. Een aantal concept aanvragen heeft ertoe geleid dat in de Stuurgroep een discussie is gevoerd met betrekking tot investeringen in vastgoed, zoals bijvoorbeeld de bouw van zogenaamde incubators of laboratoria. Op grond van die discussie heeft de Stuurgroep geoordeeld dat, zolang niet voldoende aangetoond is dat hieraan daadwerkelijk behoefte is bij bedrijven, dit soort projecten niet wenselijk is.

Een bijzonder interessant project is Ultragas van de Radboud Universiteit, dat met een bedrag van € 1.596.400 een forse investeringsbijdrage heeft ontvangen uit maatregel 1.1. Het project – dat wordt uitgevoerd in samenwerking met twee andere universiteiten, twee plantveredelingsinstituten en twee MKB-bedrijven – richt zich op het onderzoek naar en ontwikkeling van zeer nauwkeurige sensoren voor sporengassen. Deze sensoren worden toegepast op drie gebieden: de kassenteelt, opslag van gewassen en vruchten en in de medische diagnostiek.

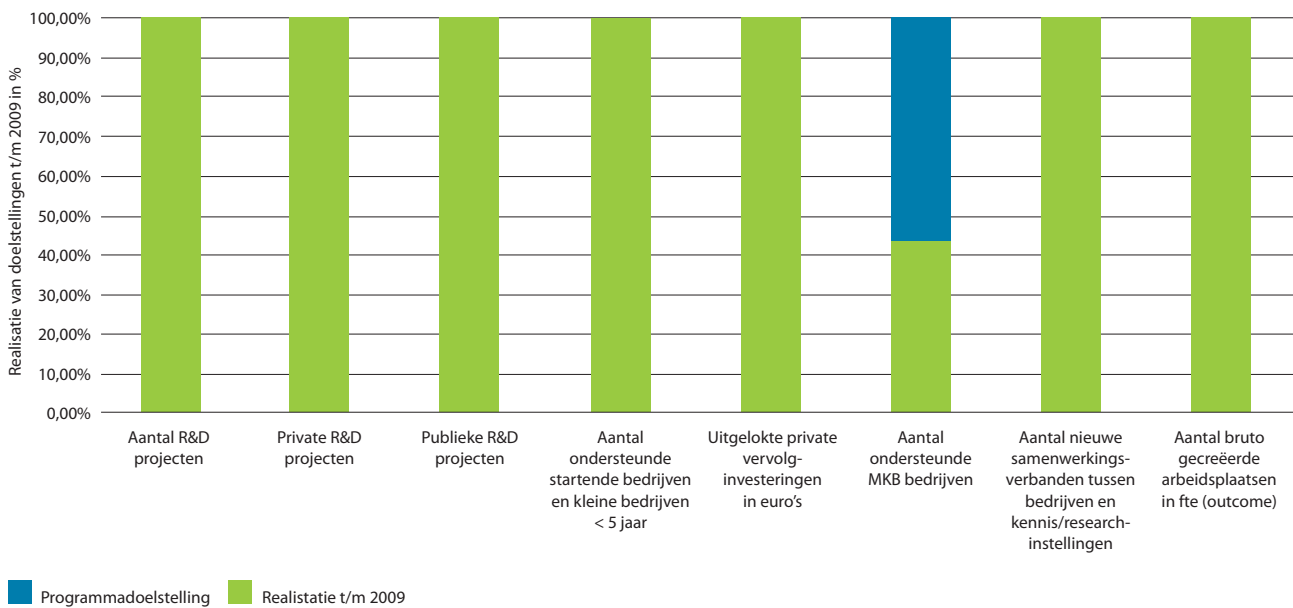
Ook IPC Hart van Zuid (exploitatie)project van het kenniscentrum STODT vormt, met een bedrag van € 1.382.918 een belangrijke invulling van maatregel 1.1. In dit project vormen opleidingspartijen en kenniscentra als het ROC Twente, Kenteq en STODT – ondersteund door Saxion Hogescholen – gezamenlijk het IPC. Het IPC gaat als hét centrum voor technische opleidingen in de metaal en elektro fungeren, voor studenten én werkenden. Daarnaast wil het IPC regionaal industriebeleid ontwikkelen, ervaringen over nieuwe technologieën uitwisselen en innovatieprojecten in MKB-bedrijven stimuleren. Het project bestaat uit een initiële investering (gebouw, hightech center Hengelo Overijssel) en een exploitatiefase. De ondersteuning vanuit het OP Oost in deze fase is gericht op de kennisopbouw en ondersteuning van het innovatiecluster Hart van Zuid. Het project is zorgvuldig getoetst aan de toepasselijke staatssteunkaders.

Maatregel 1.2

In 2009 zijn in maatregel 1.2 dertien projecten gehonoreerd. In onderstaande staafdiagram zijn de verwachte resultaten opgenomen zoals vastgelegd in de beschikking van deze projecten, inclusief het in 2008 beschikte project.

Met de beschikking van dertien projecten in verslagjaar 2009 kan gesteld worden dat de uitvoering van maatregel

Diagram prestaties maatregel 1.2

1.2 in een stroomversnelling is gekomen ten opzichte van 2008 (één project). Zowel in Gelderland als in Overijssel is de intake van projecten stevig voortgezet. In het verslagjaar 2009 zijn in totaal 31 projectenvoorstellen ingediend. Hiervan zijn zeventien projectvoorstellen voorgelegd aan de Stuurgroep en zijn dertien projecten door de Stuurgroep van een positief advies voorzien. Van de overige binnen maatregel 1.2 ingediende projecten is een aantal, aan het eind van het verslagjaar, voor de eerste keer in de Stuurgroep besproken. Deze projecten zullen in 2010 voor definitieve besluitvorming worden teruggebracht in de Stuurgroep en van advies worden voorzien. Het ligt in lijn der verwachting dat in 2010, op basis van subsidieaanvragen die eind 2009 binnen maatregel 1.2 in de pijplijn zitten (zeven projecten), de voortvarende uitvoering van 2009 wordt voortgezet.

De Stuurgroep heeft in haar advies met betrekking tot de bedrijfsgerichte financieringsregelingen (o.a. Innovatiefonds Oost-Nederland en Overijssel Innoveert) sterk ingezet op ondersteuning van het MKB in deze maatregel. De Stuurgroep bracht tevens naar voren dat het wenselijk is om dit soort projecten (zoals GELderland voor Innovaties uit 2008 en Overijssel Innoveert uit 2009) 'provincie overschrijdend' te benaderen. In de praktijk lijkt dit moeizaam tot stand te brengen, temeer omdat het in de regelingen in Gelderland veelal gaat om kredieten en garanties, terwijl in Overijssel de nadruk ligt op het verstrekken van subsidies. In deze context kan overigens worden opgemerkt dat het minder

succesvolle verloop van GELderland voor innovaties in 2010 zal worden geëvalueerd. In navolging van het advies van de Stuurgroep zal worden gezocht naar mogelijke aanpassingen.

In 2009 is een EFRO-bijdrage van € 2.246.079 toegekend aan het project Tracing Sensoring Platform (TSP), dat zich richt op onderzoek en ontwikkeling van deze nieuwe technologie. De kracht van deze technologie is exacte bepaling van de plaats en bewegingsrichting van identificatielabels, bij een zeer laag energiegebruik. Hierdoor ontstaan volledige nieuwe toepassingen in bijvoorbeeld de beveiligingssector, de logistiek, de landbouwsector maar ook in de gezondheidszorg. Door de samenwerking tussen twee MKB-bedrijven, een grootbedrijf (Nedap) en de Universiteit Twente wordt ingezet op innovatie in de sensortechnologie en een nieuwe impuls gegeven aan de concurrentiepositie van het bedrijfsleven in Oost-Nederland.

Een zeer flinke EFRO-bijdrage van € 6.136.364 is uit maatregel 1.2 toegewezen aan de Participatiemaatschappij Oost-Nederland voor het Innovatiefonds Oost-Nederland. Doel van dit fonds is het versterken van de innovatiekracht en concurrentiepositie van startende en jonge innovatieve MKB-bedrijven, specifiek voor de thema's voeding, gezondheid en technologie (de triangle). De EFRO-bijdrage is bedoeld om risicovolle participaties aan te gaan. Zonder een investering vanuit dit fonds, zouden de deelnemende bedrijven geen groei kunnen realiseren,

of slechts met aanzienlijke vertraging. In de vorige EFRO-programmaperiode (2000-2006) is reeds ervaring opgedaan met financiering uit dergelijke fondsen. Het fonds mobiliseert private investeerders om daarmee de beschikbare financiële middelen voor deze doelgroep te verruimen.

3.1.2 Prioriteit 1: Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen

Maatregel 1.1

De Stuurgroep heeft een sterke voorkeur voor projecten, die direct bijdragen aan innovatieve product- of procesontwikkeling bij (MKB-)bedrijven. Projecten als Venturelab ('ondernemersfabriek') waar startend ondernemerschap wordt ondersteund, is daar een goed voorbeeld van. Om de uitvoering van maatregel 1.1 goed te laten verlopen, moest relatief veel tijd worden geïnvesteerd in de begeleiding van subsidieaanvragers en advisering van projectuitvoerders. In dit verband is strategisch gekozen voor zoveel mogelijk samenwerking met partners als Oost NV, Innovatie Platform Twente (IPT), Kennispark Twente en Zwolle, Regio Stedendriehoek en de beleidsafdelingen van de provincies. De aanpak heeft geresulteerd in voldoende uitputting van maatregel 1.1.

Gebleken is dat de Overijsselse projecten met name voortkomen uit het Twentegebied (o.a. van 'de ondernemende' Universiteit Twente). Met het oog op uitputting van het budget voor Prioriteit 1 in Overijssel eind 2009, geeft dit op het eerste gezicht een wat minder evenwichtige verhouding van de verdeling van middelen over deze regio. Tevens leidt deze uitputting ertoe dat in de nog resterende jaren van de programmaperiode voor deze regio geen middelen voor economische stimulering meer beschikbaar zijn vanuit deze maatregel.

Maatregel 1.2

In 2008 is maatregel 1.2, met de honorering van één project, traag gestart. Ondanks de economische crisis is deze maatregel met de beschikking van dertien projecten in 2009 in een stroomversnelling gekomen. Dat is een opmerkelijke prestatie, temeer omdat tegelijkertijd werd geconstateerd, dat de complexiteit van de regelgeving het niet eenvoudig maakt om de projecten 'EFRO' proof ingediend te krijgen. Bovendien zijn er meerdere regelingen (Pieken in de Delta Oost-Nederland en additionele provinciale middelen / crisisfondsen) waarop

de projectinitiatiefnemers een beroep kunnen doen. Dit vereiste een intensieve begeleiding van subsidieaanvragers door het programmamanagement en een intensief contact en afstemming met betrokken partijen zoals Oost NV en beleidsafdelingen van de provincies. Doordat hier door het programmamanagement en de andere partners sterk op is ingezet, zijn er toch relatief veel projecten binnen deze maatregel ingediend en gehonoreerd.

De economische crisis heeft een manifeste weerslag op de Gelderse projecten ACT (Achterhoeks Centrum voor Technologie) en RCT (Regionaal Centrum Technologie) Vallei, Veluwe en Stedendriehoek, die in 2008 zijn goedgekeurd. Het programmamanagement heeft dan ook in 2009 veel energie moeten steken in de daadwerkelijke operationalisering van de RCT's. Ook al, omdat vanuit het programmamanagement waarde wordt gehecht aan een uniforme en gestructureerde werkwijze van deze autonome regionale instellingen. De RCT's bieden eerstelijns ondersteuning aan marktpartijen, die vervolgens overgaan tot projectontwikkeling. In de uiteindelijke ingediende projectvoorstellen is de inbreng vanuit het RCT in veel gevallen niet meer zichtbaar. Niettemin zijn er in 2009 zeker vier projecten aanwijsbaar, die zijn voortgekomen uit de interventie van een RCT functionaris.

Voor beide maatregelen binnen Prioriteit 1 geldt dat het op organisatieniveau, door personele wisselingen, enigszins onrustig is geweest. Het programmamanagement heeft zich ingespannen om de gevolgen hiervan voor de subsidieaanvragers tot een minimum te beperken en haar actieve opstelling in het begeleiden en werven van kansrijke projecten in 2009 voortgezet. Daarnaast heeft het programmamanagement geïnvesteerd in de verbetering van de uitvoeringsorganisatie, zoals beschreven in paragraaf 1.5.

3.2 Prioriteit 2 'Versterken innovatieklimaat in stedelijke netwerken'

Investeren in innovatie en ondernemerschap heeft vooral zin als tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in het op orde krijgen van de randvoorwaarden met betrekking tot het woon- en werkklimaat. Vanuit de sterkte-zwakke analyse in het document OP Oost 2007-2013 is de positie van de stedelijke netwerken op dit thema duidelijk naar voren gekomen. Prioriteit 2 richt zich daarom op het versterken van het innovatieklimaat in stedelijke netwerken. Hiervoor is 27,5 % van de middelen in het OP Oost tot 2013 beschikbaar.

Aan de hand van twee maatregelen wordt Prioriteit 2 concreet gemaakt.

Maatregel 2.1 – Verbeteren bereikbaarheid en mobiliteit

Het doel van deze maatregel is het verbeteren van het vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijvigheid, door het verbeteren van de bereikbaarheid en de transportinfrastructuur binnen en tussen de stedelijke netwerken in Oost-Nederland. Dit wordt bereikt door het verbeteren van kenniscentra en (hoogwaardige) werklocaties met een (boven)regionale functie, het beter en intensiever benutten van de bestaande infrastructuur, betere mobiliteit door verminderen van reistijden en (her-) ontwikkeling centrum- en stationslocaties.

Maatregel 2.2 – Vergroten kwaliteit werk- en leefomgeving

Deze maatregel is gericht op het op duurzame wijze vergroten van de aantrekkelijkheid van de leefomgeving en het verhogen van de milieukwaliteit in de stedelijke netwerken in Oost-Nederland, met als gevolg een verbetering van het woon- werk- en leefklimaat voor hoog opgeleid personeel en kennisintensieve bedrijvigheid, en daarmee een versterking van de regionale concurrentiekracht. Dit wordt bereikt door het herontwikkelen van duurzame bedrijventerreinen met regionale impact, het verbeteren van de toeristisch-recreatieve infrastructuur en voorzieningenniveau en het verbeteren van de aantrekkelijkheid van de leefomgeving in relatie tot het vestigingsklimaat.

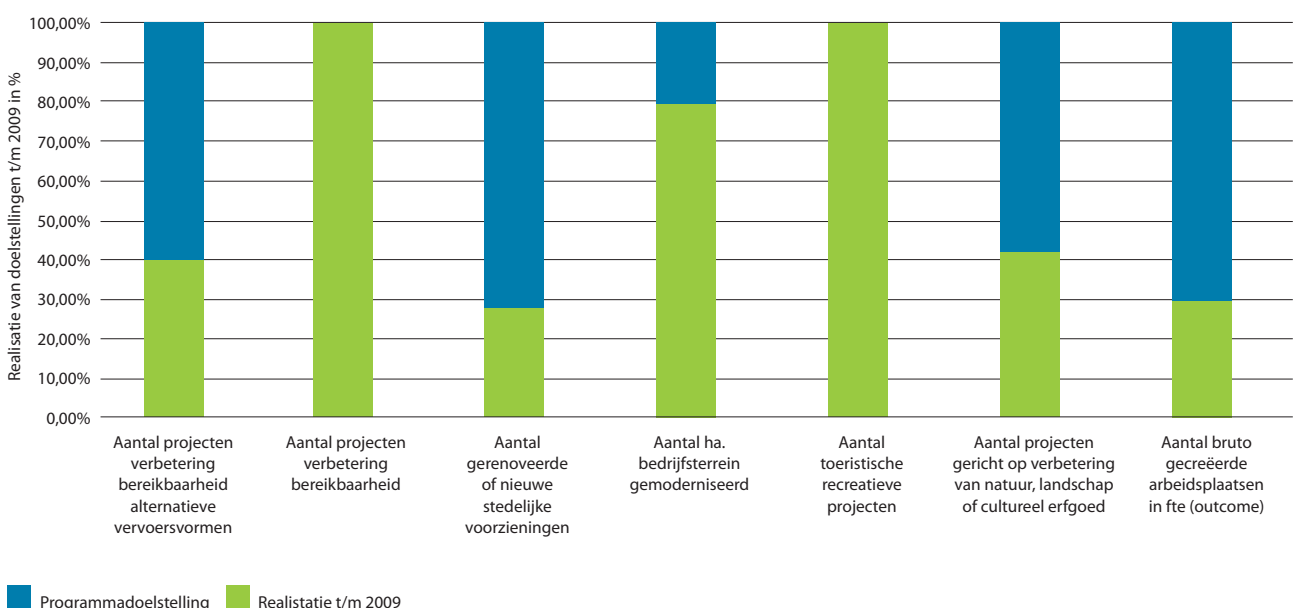
3.2.1 Prioriteit 2: Verwezenlijking van de doelstellingen en voortgangsanalyse

In onderstaande staafdiagram wordt de materiële voortgang van Prioriteit 2 tot en met 2009 weergegeven aan de hand van de totaalscore van de projecten op de indicatoren.

In 2009 zijn vijftien projecten beschikt binnen Prioriteit 2. Deze projecten hebben in 2009 nog geen realisatie verantwoord. De resultaten die in het staafdiagram zijn opgenomen, zijn verwachte resultaten zoals deze zijn vastgelegd in de beschikkingen van de projecten.

Op basis van de verwachte resultaten kan worden geconstateerd dat, met de beschikking van deze vijftien projecten de realisatie van de output indicatoren voor Prioriteit 2 in 2009 goed op gang is gekomen. De indicator 'aantal toeristische recreatieve projecten' en 'aantal projecten verbetering bereikbaarheid' hebben beiden van 10% realisatie in 2008, een vlucht genomen naar een relatieve (afgetopte) committering van 100% in 2009. Ook de indicator 'aantal ha bedrijfsterrein gemoderniseerd' is met 79% committering flink ver in de realisatie van de programmadoelstelling tot 2013. De indicatoren 'aantal gerenoveerde of nieuwe stedelijke voorzieningen', 'aantal bruto gecreëerde arbeidsplaatsen in fte' en 'aantal projecten verbetering bereikbaarheid alternatieve vervoersvormen' zitten in hun realisatie tot en met 2009 relatief laag. In de jaren 2010 tot 2013 zal extra aandacht uitgaan naar projectplannen die bijdragen aan de realisatie van deze indicatoren.

Diagram prestaties Prioriteit 2

Financiële gegevens (in euro's) Prioriteit 2 op basis van beschikking tot en met 2008 en in 2009

JAAR	TSK	EFRO GECOMMITTEERD	EFRO BEGROOT	RIJK	REGIO	PRIVAAT
t/m 2008	12.226.176	3.074.135	12.266.000	1.300.000	7.852.041	0
2009	48.397.927	11.749.657	6.325.000	4.156.000	31.375.352	1.116.918
Totaal	60.624.103	14.823.792	18.591.000	5.456.000	39.227.393	1.116.918

Het overzicht van de financiële voortgang is gebaseerd op de in de beschikking opgenomen bedragen van gehonoreerde projecten in Prioriteit 2. Hieruit blijkt dat, op basis van de in Prioriteit 2 gecommiteerde bedragen, in 2009 een versnelling is gekomen ten opzichte van eerdere jaartranches. In 2009 is € 5.424.657 meer aan EFRO-middelen beschikt dan voor het verslagjaar was begroot. In 2008 bedroeg het EFRO gecommiteerde (beschikte) bedrag nog slechts 25% van het begrote bedrag tot en met de jaartranche 2008. In 2009 is dit vastgelegde (beschikte) bedrag opgelopen tot 80% van het begrote EFRO-budget. Op basis van dit overzicht kan worden geconcludeerd dat in de komende jaren, de in 2009 ingezette versnelling moet worden voortgezet om de programmadoelstelling tot en met 2013 te realiseren. Het programmamanagement is vastbesloten om, in samenwerking met de stedelijke netwerken, deze opgave tot een succes te maken.

De versnelling in 2009 kan worden verklaard uit het feit, dat de stedelijke netwerken de periode 2007/2008 hebben benut voor het opstellen van, en het bereiken van consensus over, gezamenlijke lijsten van prioritaire projecten. Door energie te steken in de preselectie van gewenste en haalbare projecten, is voor dit verslagjaar en de jaren hierna tijdswinst geboekt. In Prioriteit 2 is deze methode van werken effectief en efficiënt, mede omdat de cofinanciering van de te honoreren projecten grotendeels door de stedelijke netwerken zelf moet worden geleverd (zie ter illustratie de tabel: Financiële gegevens). Door vooraf consensus te bereiken over de inzet van de eigen cofinancieringsmiddelen kan het stedelijk netwerk sturen op gerichte projectontwikkeling.

In het verslagjaar zijn vijftien projecten daadwerkelijk door de Stuurgroep Prioriteit 2 en 3 van een positief advies

voorzien en door de Managementautoriteit gehonoreerd. Van de negentien projectvoorstellen die zijn ingediend bij het programmamanagement, zijn er eind 2009 nog vier projecten in behandeling (nog niet voor advies voorgelegd aan de Stuurgroep). De totale pijplijn voor Prioriteit 2 is per ultimo 2009, met vijftien projectvoorstellen, goed gevuld. Deze projectvoorstellen zullen naar verwachting in 2010 worden ingediend en voor advisering aan de Stuurgroep worden voorgelegd.

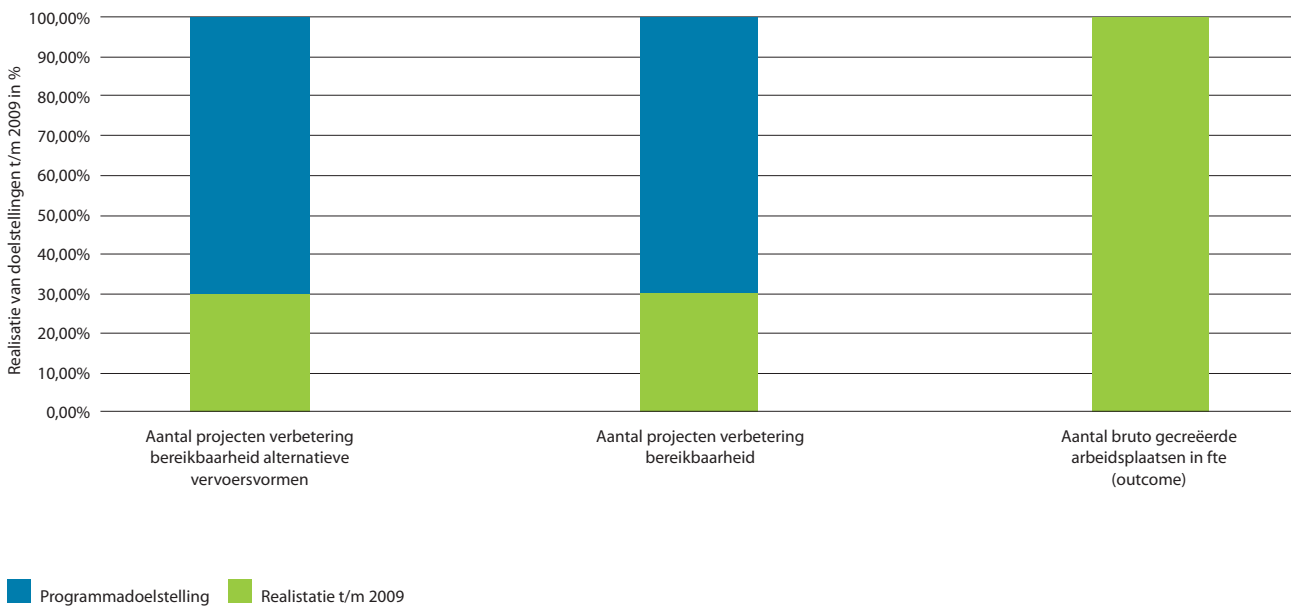
Maatregel 2.1

In 2009 zijn drie projecten in maatregel 2.1 goedgekeurd. In onderstaande staafdiagram zijn de verwachte resultaten opgenomen, zoals vastgelegd in de beschikking van deze projecten, inclusief het in 2008 gehonoreerde project. Het diagram maatregel 2.1 wijkt af van het in het jaarverslag 2008 opgenomen diagram, waarin als vierde indicator 'bedrijventerreinen' was opgenomen. De indicator 'aantal ha bedrijventerrein gemoderniseerd' is geen kernindicator van maatregel 2.1. In 2008 is, ten behoeve van de volledigheid, de score op deze indicator meegenomen van een project, dat in 2009 alsnog is opgenomen onder (verplaatst naar) maatregel 2.2.

Opvallend in het diagram van maatregel 2.1 is de hoge score op werkgelegenheid: van 0% in 2008 naar verwachte volledige realisatie in 2009. De drie beschikte projecten voorzien alle drie in een forse werkgelegenheidsdoelstelling en scoren daarmee op deze indicator. Hierbij geldt nogmaals de opmerking dat de indicatoren, en daarmee de tot en met 2009 beschikte projecten, in 2010 langs de nieuwe meetlat worden gelegd.

Een omvangrijk project, dat is gehonoreerd in maatregel 2.1, is de Spoorallee in de gemeente Zevenaar. Dit project is gericht op de bereikbaarheid van de woon- en werkgebieden binnen de gemeente Zevenaar en van de regio Arnhem Nijmegen

Diagram prestaties maatregel 2.1

en ontvangt een EFRO bijdrage van € 2.000.000. Realisatie van het project leidt tot een vergroting van de bereikbaarheid voor de hele regio (Zevenaar, Achterhoek, Arnhem en Nijmegen), door een nieuwe OV knooppunt in de vorm van een station en een transferium en draagt daarmee bij aan de oplossing van de files die ontstaan door een toename van het woon-werkverkeer in deze regio. Hiermee wordt zowel voor de nieuwe bewoners van de wijk Groot Holthuizen een goed alternatief geboden, als ook voor de werknemers en werkgevers van het nieuwe, 90 ha. grote, bedrijvenpark 7Poort.

Ook het project HOV-Midden van de gemeente Enschede, dat gericht is op verbetering van de bereikbaarheid in de stad, ontvangt met een bedrag van € 1.700.000 een flinke bijdrage uit maatregel 2.1. Dit bereikbaarheidsproject is gericht op een betere ontsluiting van de economische kerngebieden Enschede-Centrum en Enschede-West. Dit gebeurt door de aanleg van de Hoogwaardige Openbaar Vervoer (HOV)-verbinding in het centrum van Enschede, via Enschede-West (naar o.a. de Universiteit Twente en het Kennispark) naar Hengelo. In dit project worden fase drie en vier van de HOV-verbinding gerealiseerd. Om de aanleg van de HOV-busbaan binnen de bestaande contouren van de openbare weg mogelijk te maken, wordt naast de civieltechnische werkzaamheden, tevens de openbare ruimte zoals groenstroken, trottoir, rijbanen voor fietsers en auto's heringericht.

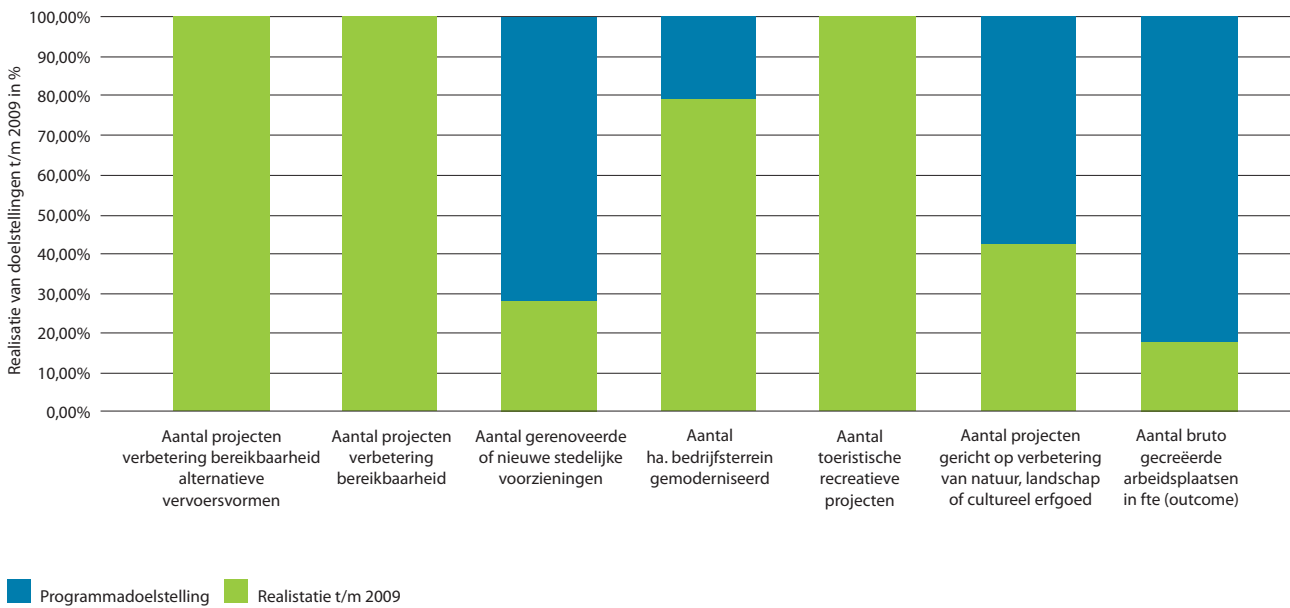
Maatregel 2.2

In het verslagjaar 2009 zijn in maatregel 2.2 twaalf projecten goedgekeurd. In onderstaande staafdiagram zijn de verwachte resultaten opgenomen, zoals vastgelegd in de beschikkingen van deze projecten, inclusief de in 2008 beschikte projecten.

In 2009 zijn twee projecten (te weten: C&R vouchers en Crypte Geert Groote-Lamme van Dieseplein) in maatregel 2.2 gehonoreerd, die ook scoren op indicatoren, die niet tot de kernindicatoren van deze maatregel behoren. Omdat hiervoor t.a.v. deze maatregel geen streefwaarden waren gedefinieerd, zijn de verwachte prestaties op deze twee indicatoren 'verbetering bereikbaarheid alternatieve vervoersvormen' en 'verbetering bereikbaarheid' 100%. De indicatoren 'aantal ha bedrijfsterrein' en 'aantal toeristische recreatieve projecten' scoren, op basis van verwachte resultaten van de beschikte projecten, hoog in de prestaties tot en met 2009. Terwijl de prestaties op de indicatoren 'aantal gerenoveerde of nieuw stedelijke voorzieningen' en 'aantal bruto gecreëerde arbeidsplaatsen' iets achter blijft in de realisatie tot en met 2009.

Voor de beoordeling van de uitvoering van maatregel 2.2 geldt eenzelfde observatie als voor maatregel 2.1. De ingediende projectvoorstellen zijn in 2007/2008 verzameld door de stedelijke netwerken en worden via de gezamenlijke prioriteitenlijsten tot advisering door de Stuurgroep gebracht. Het aantal projecten, dat inmiddels door de stedelijke netwerken in ontwikkeling

Diagram prestaties maatregel 2.2

is genomen (pijplijn), duidt erop dat de partners, in goede samenwerking met het programmamanagement, actief werken aan de voortgang van de financiële en inhoudelijke realisatie van het programma.

Het toeristisch project Berg en Bos 'Stadspark met allure' van de gemeente Apeldoorn is, in maatregel 2.2, gehonoreerd met een EFRO-bijdrage van € 1.764.396. Met deze bijdrage kan dit stadspark haar (boven)regionale recreatieve functies verzekeren van een duurzame toekomst. In dit project ligt het accent op herstel en modernisering van het centrale deel van het park: de vijver en haar omgeving, met aandacht voor de ontwikkeling en bescherming van het waardevolle natuurgebied waar het deel van uitmaakt. Het park wordt openbaar en is gratis toegankelijk voor bezoekers.

Een ander, ook op toeristische ontwikkeling gericht, project is de Nieuwe Afmeervoorziening voor de riviercruisevaart in Deventer. Dit project legt met een toegewezen EFRO-bijdrage van € 959.578 een aanzienlijke beslag op het budget van maatregel 2.2. De gemeente ontvangt de bijdrage voor dit project ten behoeve van de realisatie van een afmeervoorziening voor salonboten aan de Pothoofdkade in Deventer. Met de realisatie van dit project wordt het stadsbeeld vanuit het westen verfraaid. Bovendien sluit dit project aan bij andere, binnen het OP Oost gehonoreerde, projecten zoals 'het aanlichten van het waterfront en de binnenstad' en 'de verbetering van de Lage Wellekade'. Ook projecten uit het programma

EPD 2000-2006 Oost-Nederland, waaronder de restauratie van het IJsselhotel en de Bolwerkersmolen, hebben baat bij de realisatie van de afmeervoorziening aan de Pothoofdkade.

3.2.2 Prioriteit 2: Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen

Het indienen van projecten binnen Prioriteit 2 liep in 2008 vertraging op omdat de afzonderlijke netwerksteden hun focus hebben gelegd op het opstellen van de projectenlijsten. Bij drie van de netwerksteden was deze lijst pas medio 2008 gereed. De projectenlijsten van Twente en Zwolle-Kampen zijn medio 2009 ter goedkeuring voorgelegd aan Gedeputeerde Staten van Overijssel. In 2009 is de uitvoering van Prioriteit 2 in een versnelling gekomen. Echter, de gecommitteerde EFRO-bijdrage tot en met 2009 is toch nog 20% lager dan de begrote doelstelling tot en met 2009. De uitvoering van Prioriteit 2 heeft in dit opzicht zeker last van de gevolgen van de economische crisis. De extra vrijgemaakte provinciale middelen worden versneld ingezet in met name infrastructurele stedelijke projecten. De gemeenten hebben zich moeten inspannen om deze extra middelen op tijd in te zetten en projecten versneld tot uitvoering te laten brengen. Dit heeft zijn weerslag gehad op de aandacht voor de realisatie van projectenlijsten die de stedelijke netwerken hadden opgesteld voor OP Oost Prioriteit 2.

Het programmamanagement heeft om die reden in de tweede helft van 2009 veel aandacht gegeven aan de relatie met de stedelijke netwerken en met de betrokkenen gesproken over indiening van projecten. Voor de stedelijke netwerken geldt, dat projecten die binnen Prioriteit 2 op de projectenlijst staan, veelal infrastructureel van aard zijn. Deze projecten vergen daarom veel tijd in de voorbereiding en zijn vaak afhankelijk zijn van de realisatie van overkoepelende plannen. Deze omstandigheden beïnvloeden het tempo van uitvoering van Prioriteit 2. Ter stimulering van de stedelijke netwerken heeft het programmamanagement in de tweede helft van 2009 het aantal overleggen met de betrokken gemeentelijke medewerkers en potentiële projectaanvragers geïntensiveerd.

Het Comité van Toezicht heeft halverwege 2009 geconstateerd dat de committeringen achterlopen en in dit verband haar zorgen geuit over de relatief trage indiening van subsidieaanvragen in de Prioriteiten 2 en 3. In het Comité van Toezicht is afgesproken dat een afvaardiging van de programma autoriteit, onder leiding van de Stuurgroepvoorzitter, met een bestuurlijke vertegenwoordiging van ieder stedelijk netwerk, deze problematiek zou bespreken. In deze gesprekken zijn concreet de N+2-doelstelling, de procesmatige kant van het programma en de context van het programma geagendeerd. In 2009 heeft het eerste gesprek plaatsgevonden, de overige gesprekken volgen in 2010. In de tweede helft van 2009 is het aantal aanvragen in Prioriteit 2, mede door intensieve ondersteuning vanuit het programmamanagement, significant gestegen. Daarnaast vormt het aantal projecten in de pijplijn (veertien) een stevige basis voor 2010. Hierdoor lijkt het risico van het niet behalen van de N+2-eis in 2010 een stuk kleiner dan medio 2009 nog werd voorzien.

Een andere oplossingsrichting ligt in de, in 2009 opgestelde 'Uitruilregeling'. In het "Convenant Stedelijke Netwerken Oost-Nederland, provincies Gelderland en Overijssel" van 15 december 2006 hebben de partners afspraken gemaakt over de wederzijdse betrokkenheid bij de uitvoering van het programma, voor zover het de Prioriteiten 2 en 3 van het OP Oost betreft. In het Convenant wordt het belang onderkend van het tijdig realiseren van voldoende daadwerkelijke uitgaven, volgens de bij het OP behorende meerjarenuitsgavenplanning, zodat kan worden voldaan aan de N+2-targets. Hierbij is afgesproken dat, indien uitgaven achterblijven op de taakstelling en N+2 dreigt

te worden misgelopen, de mogelijkheid van uitruil van budgetten tussen de stedelijke netwerken bestaat, teneinde de N+2-target alsnog te realiseren. In de tweede helft van 2009 is deze mogelijkheid uitgewerkt in een concept Uitruilregeling. In 2010 wordt deze regeling eerst ter goedkeuring aan de Stuurgroep 2 en 3 en vervolgens aan de convenantpartners voorgelegd. Na goedkeuring wordt de uitruilregeling als bijlage opgenomen in het Convenant. Het Comité van Toezicht wordt hier ten slotte over geïnformeerd.

3.3 Prioriteit 3 'Versterken aantrekkelijkheid steden'

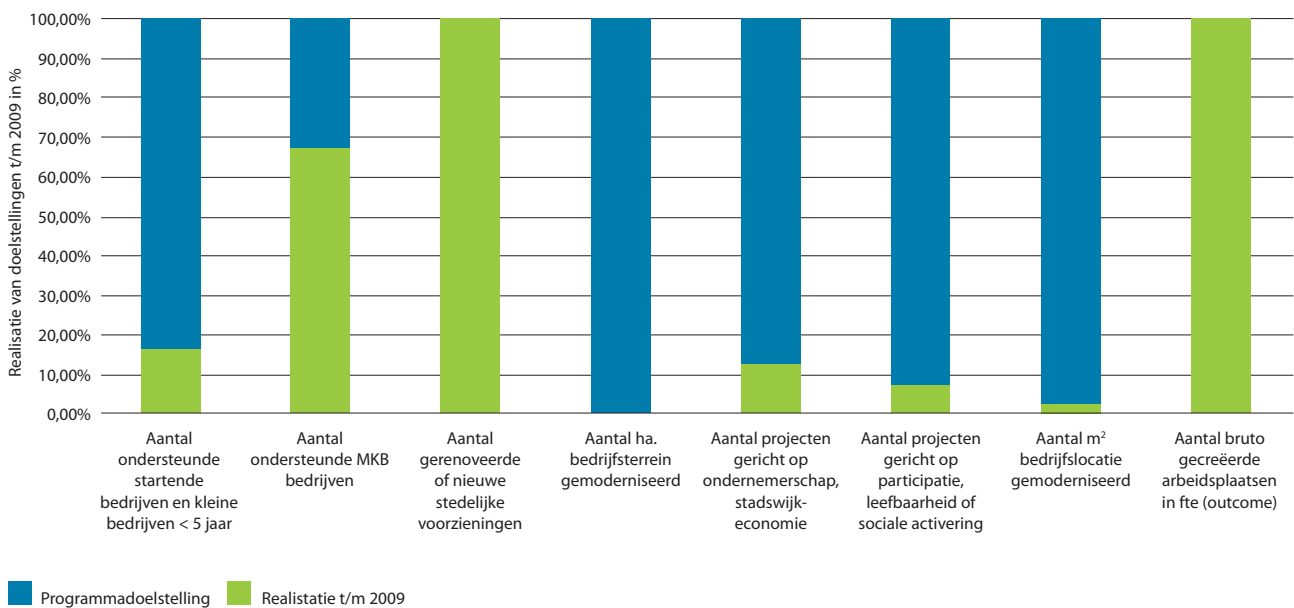
Deze prioriteit richt zich op het versterken van de attractiviteit van de grote steden. Met grote steden worden de negen GSB-steden in Oost-Nederland (Almelo, Apeldoorn, Arnhem, Deventer, Ede, Enschede, Hengelo, Nijmegen en Zwolle) bedoeld. In 2009 hebben de steden Apeldoorn en Ede de status 'GSB-stad' officieel verkregen. Op deze toewijzing is geanticipeerd bij het opstellen van het programma.

De steden nemen door de concentratie van economische activiteiten en mensen een belangrijke plaats in de regionale economie in. Ook hier geldt de regel dat investeren in innovatie en ondernemerschap vooral zin heeft als tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in het op orde krijgen van de randvoorwaarden met betrekking tot het woon- en leefklimaat in de steden. De steden kennen ook binnenstedelijke gebieden, waar de economische motor hapert omdat er knelpunten zijn ontstaan. Prioriteit 3 is gericht op het oppakken van hele specifieke knelpunten in een wijk of gedeelte van de stad. Uitgangspunt voor handelen is het volgen van een integrale wijkaanpak, conform de voorgestelde nationale aanpak, zoals die is vormgegeven in het GSB (Grote Steden Beleid). Hierbij is de integrale benadering, gericht op een duurzame ontwikkeling van de stad uitgangspunt. Hiermee wordt aangesloten bij de aanpak zoals voorgestaan in artikel 8 van Verordening (EG) 1083/2006. Voor Prioriteit 3 is 10,4% van de middelen in het OP-Oost 2007-2013 beschikbaar. Deze prioriteit is uitgewerkt in één maatregel.

Maatregel 3.1

Het doel van deze maatregel is het vergroten van de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de steden in Oost-Nederland, door het aanpakken van prioritaire probleemsituaties in stadswijken op een integrale (en daarmee ook op een structurele en duurzame) manier.

Diagram prestaties Prioriteit 3

Dit wordt bereikt door het stimuleren van ondernemerschap in de wijk (economie), versterking onderwijs-arbeidsmarkt-integratie (sociaal), versterking wijk-economie en binnenstedelijke werklocaties (fysiek) en het vergroten van de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de openbare ruimte.

3.3.1 Prioriteit 3: Verwezenlijking van de doelstellingen en voortgangsanalyse

In onderstaande staafdiagram wordt de materiële voortgang van Prioriteit 3 tot en met 2009 weergegeven aan de hand van de totaalscore van de projecten op de indicatoren. In 2009 zijn twee projecten gehonoreerd binnen Prioriteit 3.

De resultaten, die in het staafdiagram zijn opgenomen, zijn verwachte resultaten zoals deze zijn vastgelegd in de beschikkingen van de projecten tot en met 2009.

Op basis van de resultaten, weergegeven in het diagram, kan worden geconstateerd dat, met de beschikking van twee projecten in 2009, de realisatie van de output-indicatoren voor Prioriteit 3 nog niet voor alle indicatoren voldoende op gang is gekomen. Op basis van de indicator 'aantal ha bedrijventerrein gemoderniseerd' (0%) en 'aantal m² bedrijfslocatie gemoderniseerd' (2,4%) blijkt dat met name projecten gericht op bedrijfsterreinen achterblijven. Daarentegen is met beschikte projecten gericht op stedelijke voorzieningen de realisatie van deze indicator voor de hele programmaperiode behaald.

Financiële gegevens (in euro's) Prioriteit 3 op basis van beschikking tot en met 2008 en in 2009

JAAR	TSK	EFRO GECOMMITTEERD	EFRO BEGROOT	RIJK	REGIO	PRIVAAT
t/m 2008	6.227.990	1.232.495	4.656.000	0	4.995.495	0
2009	3.141.502	1.195.977	2.401.000	0	1.249.000	696.525
Totaal	9.369.492	2.428.472	7.057.000	0	6.244.495	696.525

Uit het overzicht van de financiële voortgang van Prioriteit 3 blijkt dat, op basis van de gecommitteerde bedragen, in 2009 ca. 50% van de overeenkomstige gebudgetteerde jaartranche in projecten is vastgelegd. Voor de looptijd tot en met 2009 ligt dit percentage met 34,4% lager. Een versnelde committing is noodzakelijk om deze achterstand vanaf 2010 in te lopen.

In 2009 is de uitvoering van Prioriteit 3 nog niet voldoende op gang gekomen. Zowel in Gelderland als in Overijssel is de intake van projecten gestart. In totaal zijn vijf projectvoorstellen ingediend. Hiervan zijn twee projecten voorgelegd aan de Stuurgroep Prioriteit 2 en 3 van positief advies voorzien en toegewezen door de Managementautoriteit. De overige projecten zijn nog in behandeling en zullen, voor zover mogelijk, in 2010 worden voorgelegd aan de Stuurgroep. In Overijssel zijn in 2009 geen projectvoorstellen in Prioriteit 3 ingediend. Het programmamanagement heeft hier ondersteuning gegeven aan de voorbereiding van een project in Deventer, gericht op bevordering van ondernemerschap in de wijk. Eind 2009 omvat de pijplijn voor Prioriteit 3 in Oost-Nederland zeven projecten. Deze worden voorbereid om in 2010 ingediend te worden. Deze pijplijn projecten en de in 2009 ingediende, maar nog niet behandelde, projecten moeten in 2010 bijdragen aan de versnelling in committing.

Aan de Revitalisatie Klarendalseweg en omgeving in Arnhem is, in het kader van Prioriteit 3, in 2009 een EFRO-bijdrage toegewezen van € 1.000.000. Met deze bijdrage wordt voorzien in een manifeste behoefte aan een functionele en veilige inrichting van het slechte en verouderde niveau van de openbare ruimte van de Klarendalseweg. De reconstructie is gericht op en draagt bij aan een toegankelijke wijk en aan een economische versterking van de bedrijvigheid in de wijk Klarendal, specifiek aan de hoofdader van de wijk: de Klarendalseweg. Juist hier liggen kansen voor (kleinschalige) bedrijvigheid, bijvoorbeeld op het gebied van de mode. Door investeringen in de Klarendalseweg zal de aantrekkingskracht en investeringsbereidheid van (nieuwe) ondernemers naar verwachting toenemen.

Het project Wonen, leren en werken voor een leefbaar Malburgen van Woningcorporatie Volkshuisvesting Arnhem is in 2009 gehonoreerd met een subsidiebedrag van € 195.977. In samenwerking met ROC Rijn-IJssel en 2Switch (recycle bedrijf voor tweedehands goederen), wordt door de woningcorporatie gewerkt aan een

concept waarin wonen, werken en leren in verschillende Arnhemse achterstandswijken worden verenigd. Met dit doel wordt een voormalig supermarktpand aan de Kamillelaan ingericht als praktijklocatie, waar leerlingen en werkzoekenden kunnen worden opgeleid. De verbouwing van het pand draagt bij aan een leefbare en aantrekkelijke uitstraling van de openbare ruimte op het Kamilleplein. Bovendien zorgt uitvoering van het concept wonen, leren en werken voor een positieve impuls gericht op de participatie van de inwoners van Malburgen.

3.3.2 Prioriteit 3: Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen

De indiening van projectvoorstellen binnen Prioriteit 3 is in 2009 achtergebleven bij wat nodig is om de reeds in 2008 geconstateerde achterstand in de uitvoering ten goede te keren. De gecommitteerde EFRO-bijdrage tot en met 2009 bedraagt slechts 34,4% van de begrote doelstelling tot en met 2009 (€ 7.057.000). Binnen deze prioriteit zijn de gevolgen van de economische crisis op het OP Oost het meest duidelijk terug te zien. De extra vrijgemaakte provinciale middelen worden versneld ingezet in met name stedelijke projecten. De gemeenten hebben zich moeten inspannen om deze extra middelen op tijd in te zetten en projecten versneld tot uitvoering te laten brengen. Dit heeft zijn weerslag gehad op de aandacht voor de realisatie van projectenlijsten die de stedelijke netwerken hadden opgesteld voor Prioriteit 3. Tegelijkertijd wreekt zich, bij de beschikbaarheid van alternatieve financieringsbronnen, de complexiteit van de regelgeving in het OP. Gemeenten en andere projectinitiatiefnemers richten zich eerst op de financieringsbronnen waaraan minder complexe uitvoerings- en administratieve verplichtingen zijn verbonden. In het jaar 2009 werden die alternatieven bijvoorbeeld gevonden in het provinciale crisisfonds.

Een andere mogelijke oorzaak, die aansluit bij de constatering over de economische crisis, voor het lage aantal ingediende projectvoorstellen, is het gegeven dat steden met het indienen van projectlijsten in 2008 veronderstellen dat de bedragen voor deze projecten voor een langere periode worden gereserveerd (vastgelegd). Daarom wordt door de steden nog niet direct actie ondernomen voor het indienen van projecten. Het programmamanagement heeft om die reden in 2009 met de contactpersonen van de stedelijke netwerken diverse

malen gesproken over de voortgang van het programma en in dit verband gestuurd op het tijdig indienen van projecten.

De terughoudendheid van de steden wordt mede veroorzaakt door vertraging in de operationalisering van de financieringsafspraken, die op nationaal niveau met woningbouwcorporaties zijn gemaakt, voor de verbetering van de leefbaarheid van stadswijken.

Tot slot kan worden geconstateerd dat de aard van de projecten in Prioriteit 3 mede oorzaak is van het gegeven dat subsidieaanvragen in 2008 en 2009 langzaam op gang zijn gekomen. Het voortraject van deze projecten is veelal langer omdat het nodige geregeld moet worden omtrent planvorming, vergunningen en bestemmingsplannen voordat het project uitvoeringsgereed is en derhalve ingediend kan worden.

Ook het Comité van Toezicht heeft halverwege 2009 geconstateerd dat de committeringen achterblijven en dit verband haar zorgen geuit over de relatief trage indiening van subsidieaanvragen in de Prioriteiten 2 en 3. Op basis hiervan zijn bestuurlijke gesprekken met de stedelijke netwerken gestart. In 2010 worden deze gesprekken voortgezet. Het aantal projecten, dat per ultimo 2009 in de pijplijn is opgenomen (zeven) geeft een voorzichtig optimistisch vooruitzicht voor 2010.

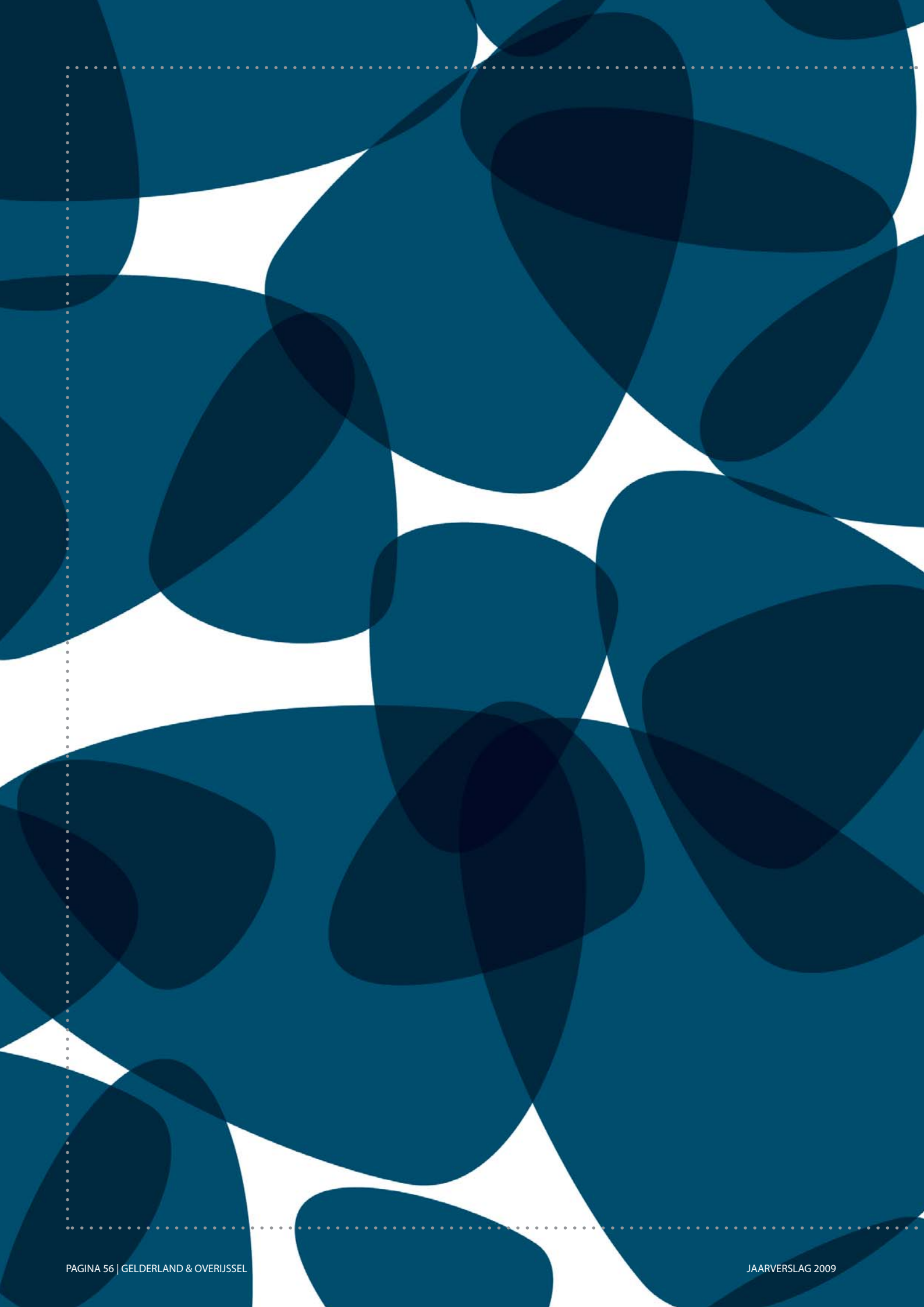
De in 2009 opgestelde 'Uitruilregeling', beschreven in par. 3.2.2, heeft ook betrekking op de budgetverdeling in Prioriteit 3. De toevoeging van deze uitruilregeling aan het 'Convenant Stedelijke Netwerken Oost Nederland, provincies Gelderland en Overijssel' zal bijdrage aan de sense of urgency om de beschikbare budgetten tijdig tot besteding te brengen.

De in het Toetsingskader opgenomen lijst van branches (op basis van BIK-codes), die in aanmerking komen voor subsidieverlening vanuit het OP, beoogde de toepassing van het OP Oost te beperken tot innovatieve en trekkende sectoren voor de Oost-Nederlandse economie. Reeds in 2008, bij de behandeling van de aanvraag project Ringstraten in Prioriteit 3, werd duidelijk dat de lijst met BIK-codes sterk belemmerend werkt voor integrale binnenstedelijke innovatieprojecten. Dergelijke projecten zijn onuitvoerbaar, wanneer per ondernemer moet worden getoetst of aan de toegelaten BIK-codes wordt voldaan. Bovendien leidt de afwijzing van schijnbaar overeenkomstige ondernemers tot een gevoel van ongelijke behandeling, dat, nog afgezien van de belastende bezwaarprocedures, contraproductief is voor het slagen van het project. Daarom is op 4 juni 2009 door het Comité van Toezicht besloten om de lijst van toegelaten BIK-codes buiten werking te stellen.

4. EFRO-/CF-programma's: grote projecten

Dit hoofdstuk heeft betrekking op grote projecten als bedoeld in artikel 39 van Verordening (EG) Nr. 1083/2006 van 11 juli 2006 van de Raad houdende algemene bepalingen voor de inzet van Structuurfondsen. Het betreft projecten waarvoor de totale kosten hoger zijn dan € 25 miljoen voor milieuprojecten of hoger dan € 50 miljoen voor projecten op andere gebieden. Aangezien het programma OP Oost 2007-2013 in die zin geen grote projecten kent, is dit hoofdstuk niet van toepassing.

5. Technische bijstand

Dit hoofdstuk geeft een toelichting op het gebruik van de Technische Bijstand in 2009 dat als een afzonderlijke Prioriteit valt onder de Managementautoriteit. Omschreven worden de uitgevoerde activiteiten en de resultaten hiervan.

Algemene doelstelling

De algemene doelstelling van Prioriteit 4 Technische Bijstand is een efficiënt en effectief beheer van het OP Oost 2007-2013. Technische Bijstand valt als afzonderlijk project onder de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de Managementautoriteit en de leden van Gedeputeerde Staten van Gelderland. Functioneel is de uitvoering van dit project ondergebracht bij het programmabureau GO binnen de subsidieafdeling van de provincie Gelderland.

Op 18 januari 2008 heeft het Comité van Toezicht, op basis van de vastgestelde tabel voor Prioriteit 4, de 'Meerjarenbegroting Technische Bijstand' voor het OP Oost 2007-2013 vastgesteld. In deze meerjarenbegroting wordt, bij de besteding van de beschikbare middelen, rekening gehouden met het feit dat na afloop van de programmaperiode nog enige tijd gemoeid is met de afronding van de projecten en de eindafrekening van het programma. De realisatie van de Totale Subsiidabele Kosten van Prioriteit 4 wordt daarom gespreid over de periode 2007 t/m 2015. Voor deze jaarrapportage leidt deze strategie ertoe dat de realisatie achterblijft bij de begroting. Feitelijk wordt er dus gespaard voor een kwalitatief hoogwaardige afronding van het programma.

Voor Prioriteit 4 was in 2009 een budget voorzien van € 1.840.000. Voor de financiering daarvan wordt voor 50% een beroep gedaan op het EFRO-budget, voor 32,5% op

bijdragen van de provincie Gelderland en voor 17,5% op bijdragen van de provincie Overijssel.

Vanuit de Technische Bijstand wordt de organisatiestructuur van het programma gefinancierd.

De uitgevoerde acties hebben betrekking op de volgende aspecten:

- Ondersteuning van de Managementautoriteit, Stuurgroepen en Comité van Toezicht;
- Ondersteuning projectontwikkeling en projectvoorbereiding;
- Financieel beheer en administratie;
- Controle en toezicht op de (uitvoering van) de projecten;
- Monitoring en evaluatie van de voortgang van het programma;
- Voorlichting en communicatie;
- Toezicht, evaluatie, voorlichting en controle van het programma.

De activiteiten in Prioriteit 4 worden met name uitgevoerd door het programmabureau GO van de provincie Gelderland en het Europaloket van de provincie Overijssel. Ook wordt gebruik gemaakt van specialistische externe expertise en ondersteuning voor bijvoorbeeld het beheerssysteem, communicatie-uitingen en projectontwikkeling. Ten behoeve van de inhuur van de noodzakelijke personele capaciteit voor het

Financiële gegevens (in euro's) Prioriteit 4 Technische Bijstand t/m 2009

JAAR	TSK	EFRO GECOMMITTEERD	EFRO BEGROOT	RIJK	REGIO	PRIVAAT
t/m 2008	1.111.954	555.977	1.784.000	0	555.977	0
2009	1.247.394	623.697	920.000	0	623.697	0
Totaal	2.359.348	1.179.674	2.704.000	0	1.179.674	0

programmabeheer, is in 2008 een Europese aanbesteding uitgezet en afgerond met de gunning aan ERAC BV.

Financiële uitputting

Op basis van de financiële gegevens van Prioriteit 4 is op te maken dat in 2009 de gerealiseerde kosten 67,8% bedragen ten opzichte van het begrote bedrag voor dit verslagjaar. De cumulatieve realisatie voor de periode tot en met 2009 blijft met 43,6% achter bij de raming. Dit heeft vooral te maken met de gerealiseerde kosten in 2007 en 2008. Doordat de start van het programma pas in 2008 heeft plaatsgevonden, is in deze jaren slechts een klein gedeelte van de kosten gerealiseerd.

Een belangrijk deel van de kosten wordt veroorzaakt door de inhuur van personele capaciteit voor het programmabeheer. De aanbesteding en gunning van deze werkzaamheden heeft plaatsgevonden in 2008. Het contract hiervoor loopt door tot eind 2012. Voor verslagjaar 2009 is op twee begrotingsonderdelen (vooralsnog) een onderbesteding te zien. Dit betreft allereerst de automatiseringskosten waarvoor in 2009 een bedrag van € 125.000 is geraamd. Deze kosten zijn nog niet ten laste gebracht van de post Technische Bijstand, maar in eerste instantie verantwoord op een provinciaal investeringsbudget. De verrekening met Technische Bijstand zal alsnog in 2010 plaatsvinden. Daarnaast is op de begroting € 40.000 geraamd voor Programmacontrole. De post is gereserveerd voor meer specifieke en complexe situaties waarbij aanvullende expertise gewenst is. In 2009 zijn binnen deze post geen uitgaven gerealiseerd.

De activiteiten met betrekking tot Technische Bijstand in 2009 zijn in drie hoofdonderdelen te onderscheiden. Onderdeel 3, te weten Voorlichting en Publiciteit wordt in hoofdstuk 6 toegelicht.

1. Projectontwikkeling en projectacquisitie

Om potentiële aanvragers voor Prioriteit 1, Innovatiekracht, kenniseconomie en ondernemerschap, te ondersteunen bij het opstellen van een EFRO-waardige subsidieaanvraag, met name voor het versterken van de zogenaamde 'Valleydomeinen' en op innovatie in het MKB buiten die domeinen, is ervoor gekozen extra capaciteit in te zetten. Voor veel beoogde subsidieaanvragers is het schrijven van een EFRO-

waardig subsidiabel project nieuwe (complexe) materie. Tegelijkertijd is het wenselijk de ervaringen met projectontwikkeling en acquisitie – opgedaan met eerdere Europese programma's – zo goed mogelijk te benutten. Daarom is ervoor gekozen om ontwikkelingsmaatschappij Oost NV opdracht te geven deze extra ondersteuning te leveren. Oost NV is actief binnen de Valley-organisaties en is bekend met het netwerk. Daarnaast heeft Oost NV deze taak eerder verricht in het kader van het voorlopende EPD Oost-Nederland en van het EU-programma Innovatieve Acties.

Tot de taken van Oost NV behoren onder meer:

- Ondersteunen van projectinitiatiefnemers bij het voorbereiden van de subsidieaanvraag;
- Inzet van intakers voor het programma op elk van de Valleybureaus;
- Aandacht voor intake van projecten in speerpunten buiten de Valleydomeinen, zoals Mode en Creatieve Industrie;
- Kort houden lijnen met bedrijfsleven;
- Bijhouden en verder ontwikkelen van longlist en shortlist van projecten;
- Beheer revolving fund.

Twee maal per jaar vinden voortgangsgesprekken plaats over de kwaliteit en de voortgang van de werkzaamheden. Met Oost NV zijn afspraken gemaakt om een scherpe scheiding te waarborgen van rollen en taken met betrekking tot andere werkzaamheden van Oost NV.

2. Management van het programma inclusief administratie (systemen), (financieel) beheer en toezicht op projecten

De Managementautoriteit is ervoor verantwoordelijk dat het programma, overeenkomstig het beginsel van goed financieel beheer, wordt beheerd en uitgevoerd conform artikel 60 Algemene verordening Structuurfondsen. Voor de ondersteuning van de MA heeft een aanbesteding plaatsgevonden die heeft geleid tot een gunning, vooralsnog voor de periode 2008 t/m 2012 en met een optie tot verlenging. De betreffende opdracht betreft 47% van de gebudgetteerde middelen in Prioriteit 4 voor de overeenkomstige periode.

De MA heeft in 2009 veel energie besteed aan een goede voortzetting van de samenwerking met de steunpunten

bij Oost NV, de stedelijke netwerken, de participerende steden en andere stakeholders (zoals Valleybureau's, Centra voor Technologie, provinciale beleidsafdelingen, MKB-organisaties, ministerie van EZ, etc). Deze netwerken vormen immers de basis voor een succesvolle uitvoering van het programma. Voor een uitgebreide toelichting op het functioneren van de organisatie van het OP Oost 2007-2013 (in de functies van Comité van Toezicht, de Stuurgroepen en het programmamanagement) en een beschrijving van de organisatorische accenten in 2009, wordt verwezen naar paragraaf 1.5.

5.1 Op te leveren instrumenten

Administratieve organisatie

Op 5 juni 2009 heeft de Europese Commissie de in 2008 aangepaste art. 71-beschrijving van het beheer- en controlesysteem door middel van een melding/ mededeling in het SFC2007-systeem aanvaard.

De functionele leiding van het OP Oost is vanaf oktober 2009 neergelegd bij de Programmaleider GO. Een nieuwe functie die wordt bekleed door een ervaren programmaleider en die in deze hoedanigheid ook deelneemt aan de overleggen van het Afdelings-Managementteam (AMT). Deze organisatorische aanpassing moet nog worden weergegeven in de art. 71-beschrijving. Deze aanpassing zal in 2010 worden uitgevoerd en door de MA worden vastgesteld.

Digitaal beheersysteem

De Managementautoriteit heeft in 2009, in navolging van 2008, veel energie gestoken in het verder optimaliseren en opstellen van een integraal informatie- en automatiseringsbeleid. Het Subsidie Monitoring (SUM)-systeem moet alle fases (van het moment dat het aanvraagformulier wordt ingediend tot de vaststelling) in het subsidieproces ondersteunen. Verbeteringen in het systeem waren ondermeer gericht op een verbetering voor de

subsidieaanvrager die middels dit systeem aanvullende informatie kan uploaden ten behoeve van de aanvraag of tussentijdse voorschotten kan aanvragen. Ook voor het programmabureau GO zijn verbeteringen doorgevoerd ondermeer op het gebied van monitoring. De systemen worden zodanig ingericht dat de toegankelijkheid van het programma wordt vergroot en de kans op fouten en communicatiestoornissen wordt verkleind. Aan het eind van het verslagjaar kan geconstateerd worden dat het programmabureau GO een aanzienlijke verbeterslag heeft gemaakt. De definitieve oplevering van het SUM 3.6 systeem is voorzien voor begin 2010.

Systemeaudit 2008-2009

De Auditautoriteit (AA) heeft in het voorjaar van 2009 bij de Managementautoriteit van het OP Oost-Nederland een systeemaudit uitgevoerd over de periode 1 juli 2008 tot en met 30 juni 2009. Op 23 december 2009 heeft de MA het controleverslag, met daarin het oordeel van de AA uitgewerkt, ontvangen. Hieruit blijkt dat het beheers- en controlesysteem van de MA voldoende effectief heeft gefunctioneerd. De AA heeft in het verslag aanbevelingen geformuleerd om de geconstateerde tekortkomingen te ondervangen. Het betreft met name aanbevelingen om processen (versiebeheer wet- en regelgeving en IT procedures) te optimaliseren en het meer expliciet onderbouwen van beoordelingen van subsidieaanvragen en rapportages. Een van de verbeterpunten was een meer zichtbare weergave van de controle van voortgangsrapportages. De MA heeft aangegeven ervan doordrongen te zijn van de noodzaak om uitgevoerde controles zichtbaar vast te leggen. Daarom zijn afwegingen en keuzes binnen beoordelingsprocessen, reeds in de tweede helft van 2009 zichtbaar en transparant vastgelegd in de checklisten.

Op 5 maart 2010 zijn de aanbevelingen van de AA en de opvolging hiervan door de MA besproken in het Comité van Toezicht. Vervolgens zijn de bevindingen en de resterende voorgestelde verbeteringen voor 1 april 2010 in een actieplan verwerkt.

6. Voorlichting en Publiciteit

In 2007 is, conform artikel 2 van de Verordening (EG) Nr.1828/2006 van de Europese Commissie, het communicatieplan GO Gebundelde Innovatiekracht voor de programmaperiode 2007-2013 opgesteld door de Managementautoriteit Oost. In 2008 is het communicatieplan vastgesteld. Conform artikel 4 (EG) Nr.1828/2006 wordt in dit hoofdstuk informatie verschaft over de voortgang in de uitvoering van het communicatieplan over verslagjaar 2009. Dit hoofdstuk zoomt in op de uitgevoerde publiciteit- en voorlichtingsmaatregelen en de gebruikte communicatiemiddelen.

Het communicatieplan GO, (EFRO 2007-2013) beschrijft op hoofdlijnen het communicatiebeleid rond het GO-programma⁹ voor de gehele programmaperiode. In 2009 is door de communicatie adviseur van het programmabureau GO gewerkt aan verschillende activiteiten die zijn afgeleid uit het communicatieplan. In navolging van 2008 lag in de communicatie van het GO-programma het accent op de werving van passende projectvoorstellen. Hiervoor zijn verschillende activiteiten opgestart zowel algemene als meer specifiek op doelgroepen gerichte voorlichting. In het verlengde hiervan zijn tevens communicatieactiviteiten uitgevoerd, gericht op de vorderingen in het GO-programma. In december 2009 is, vooruitlopend op het volgende programmajaar, een jaarplan met communicatieactiviteiten voor 2010 opgesteld.

Focus in communicatie

In het communicatieplan GO (2007-2013) is voorgesteld om ieder jaar een focus te leggen op één van de drie pijlers van het GO-programma: voeding, gezondheid en technologie. Voor het programmajaar 2009 was de focus in communicatie gericht op 'Health'.

In januari 2009 heeft het programmamanagement van GO, in samenwerking met STODT (het kenniscentrum voor de metaal-, elektro- en kunststofverwerkende industrie), onder de titel 'Een gezonde maakindustrie innoveert' een bijeenkomst georganiseerd voor innovatieve ondernemers. Ruim veertig ondernemers waren hier aanwezig. Naast een inhoudelijk programma vond de uitreiking van drie subsidiecheques van het GO-programma plaats. Arie Kraaijeveld, voorzitter van het Innovatieplatform Twente (IPT) en oud-voorzitter van de landelijke werkgeversorganisatie FME-CWM, feliciteerde Oost-Nederland en daarmee ook 'zijn eigen' regio Twente met de ontvangen subsidies. Hij meldde dat uit eigen naspeuringen was gebleken dat volgens landelijke cijfers de Twentse industrie goed gebruik weet te maken van de beschikbare subsidies. Iets om als regio trots op te zijn, aldus Kraaijeveld. Voor een luchtige afsluiting met een serieuze ondertoon zorgde trendwatcher en futuroloog Richard Lamb. Hij stond stil bij de effecten van de huidige economische crisis, maar was toch vooral gekomen om de aanwezigen een ludieke speedcursus 'Zelf trendwatcher worden' te geven. Want ook in deze tijden gaat ondernemen vooral om kansen zien en kansen grijpen. Hierna was er volop gelegenheid om elkaar informeel te ontmoeten en te netwerken.

In relatie tot de gekozen focus zou Health Valley tevens als gastheer fungeren voor het jaarlijks terugkerend jaarevenement waarbij het GO-programma zou aanhaken als onderdeel van het programma. Dit congres is echter wegens interne aangelegenheden van Health Valley verschoven naar 17 maart 2010.

Geconstateerd kan worden dat op basis van één georganiseerde bijeenkomst de voorgestelde focus op 'Health' in 2009 niet voldoende uit de verf is gekomen. Een oorzaak hiervan ligt ondermeer in het gegeven dat veel innovatieve projectideeën zowel met technologie als gezondheid te maken hebben. Het 'restaurant van de toekomst' van de Universiteit Wageningen is bijvoorbeeld een combinatie van innovatie in voeding en technologie. Door min of meer geforceerd op één pijler te focussen in de communicatie is de kans groot dat dit ten koste gaat van de kracht die juist te bereiken is in de combinatie voeding, gezondheid en technologie binnen het programma. Op basis van dit voortschrijdend inzicht wordt de jaarlijkse focus zoals in het communicatieplan 2007-2013 is voorgesteld, vanaf 2010 losgelaten. De tussentijdse evaluatie van het communicatieplan is overigens ook voorzien voor 2010.

6.1 Externe communicatie

In de externe communicatie is in 2009, het jaar van de Europese verkiezingen, bewust gekozen om meer activiteiten op het 'grote' publiek te richten. Door mee

De 'Blij met Europa'-award voor het meest aansprekende project uit de periode 2000-2006 is uitgereikt aan projectuitvoerder Carel Callenbach van het Wierenproject uit Borculo.

te liften met de media-aandacht voor Europa, is vlak voor de verkiezingen op 4 juni 2009, een rondreizend 'Oost-Nederland, Blij met Europa' tour georganiseerd in zes steden, met als insteek Europese projecten naar de mensen toe te brengen op een centrale plaats in de stad. Het doel van dit groots opgezette publieksevenement was om de inwoners van Oost-Nederland, bewust te maken van het nut en het belang van Europees geld. Kortom: Europees geld telt!

'Oost-Nederland Blij met Europa!'

Sinds 2000 zijn meer dan tweehonderd projecten, deels gefinancierd met Europees geld, tot stand gekomen die de economie van Gelderland en Overijssel hebben verbeterd. Om het succesvolle resultaat van deze projecten op een inspirerende manier te delen met de inwoners van beide provinciën is 'Oost-Nederland Blij met Europa!' van 15 tot en met 30 mei 2009 op tournee gegaan. Het tijdstip is bewust strategisch gepland, vlak voor de Europese verkiezingen van 4 juni 2009. Het event kon daardoor meeliften op de media-aandacht voor Europa in de aanloop naar de verkiezingen.

Met de uitvoering van dit event is voor een groot publiek inzichtelijk gemaakt wat mede met Europees geld tot stand kan komen in Oost-Nederland zoals is opgenomen in het communicatieplan GO, (EFRO 2007-2013). Op een inspirerende en originele manier hebben de programmamanagers van Oost-Nederland voorlichting gegeven over de resultaten die zijn bereikt met inzet van Europese subsidiegelden.

Op 14 mei, de avond voorafgaand aan de start van de tour is door de MA in het Huis der Provincie in Arnhem een kick-off bijeenkomst georganiseerd waar alle projectuitvoerders van zowel het vorige als het huidige EFRO-programma waren uitgenodigd. Ook betrokken stakeholders, bestuurders en ambtenaren op Europees, nationaal en regionaal niveau waren te gast. Ruim 150 aanwezigen kregen een voorproef van de 'Blij met Europa!' tour. Tijdens deze kick-off werd het lokale TV-programma Zakencircuit opgenomen met daarin de gedeputeerden Harry Keereweer en Dick Buursink. Die avond is ook de 'Blij met Europa'-award uitgereikt aan het meest aansprekende project uit de periode 2000-2006. De winnaar was het Wierenproject uit Borculo van projectuitvoerder Carel Callenbach.

Op 15 mei, daags na de kick-off, is de tour in Nijmegen gestart. Hierna heeft het 'Blij met Europa!'-paviljoen en het Europa-team nog vijf plaatsen in Oost-Nederland bezocht. Via Doetinchem (16 mei) is de karavaan vertrokken naar Deventer (19 mei) om vervolgens Zutphen (26 mei) en Enschede (28 mei) te bezoeken. Op 30 mei is de tournee in Arnhem afgesloten.

Angelique Krüger, Eric Schuurman en Marga Bult, alle drie regionale bekendheden van de televisie in Gelderland en Overijssel presenteerden dit ludieke en informatieve programma, ieder in hun eigen regio.

Van twintig met Europees geld gesubsidieerde projecten die een groot publiek aanspreken, zijn korte inspirerende en informatieve films van gemaakt. Deze films werden in het rondtrekkend paviljoen getoond om zo het GO-programma middels de projecten aan de mensen uit te leggen. Acteurs zijn ingezet om het publiek te verleiden een kijkje te komen nemen in het paviljoen. Een ander instrument dat is ingezet voor extra aandacht, is het Rad van Fortuin waarbij het publiek ludieke prijzen kon winnen zoals de hoofdprijs, een broodrooster die de slogan 'Oost-Nederland, Blij met Europa! in je toast brandt. Voor het toegestroomde publiek werd de theatershow 'Europees geld telt!' opgevoerd. Door dit theaterstuk

maakte het publiek op een luchtige manier kennis met het nut en de effecten van Europese subsidiegelden.

Aanvullend op de georganiseerde activiteiten is in Enschede een 'debating game' georganiseerd waarin scholieren debatteerden over de rol van de Europese Unie in Oost-Nederland. In de aanloop naar het event hebben twee VWO klassen van twee verschillende scholen in Hengelo en Enschede tijdens de maatschappijlessen de kunst van het debaten geoefend en hebben zij zich verdiept in de Europese Unie. Op 28 mei hebben beide klassen laten zien wat zij waard waren. Met veel passie gingen de scholieren de strijd aan en trokken daarmee weer veel publiek. De gedrevenheid in het debat werd versterkt door de prijs die voor het winnende team in het verschiet lag, namelijk een dag naar de Europese Commissie in Brussel. In oktober 2009 heeft het winnende team het Huis der Provincies en de Europese Commissie in Brussel bezocht.

Voor de jongere kinderen was een ballonnenwedstrijd georganiseerd. Hiermee werd de aandacht van de moeders en vaders voor de Europese boodschap getrokken. De uiteindelijke winnares mocht samen met haar moeder een dagje naar Burgers Zoo in Arnhem.

Terugkijkend kan geconcludeerd worden dat de timing van de tour zeer goed gepland was. Ondanks dat het niet eenvoudig is om het publiek te interesseren en te informeren, zijn door medewerkers van programmabureau GO vele gesprekken met het publiek gevoerd.

De 'Blij met Europa' tour kreeg veel positieve media-aandacht. Vooral radio en televisie maakten melding van de tour. Opvallend was dat de geschreven pers nauwelijks aandacht heeft besteed aan dit originele event. Omroep Gelderland heeft een uitgebreid nieuwsitem gewijd aan de start van de tour. Dit had een sneeuwbaaleffect op de overige lokale, regionale en zelfs de nationale omroepen, met als resultaat een reportage op radio 1 en deelname aan het NCRV tv-programma over Europa. Ook het NOS journaal had belangstelling net als de VRT uit Brussel.

www.go-oostnederland.eu

Op 14 februari 2008 is de website www.go-oostnederland.eu voor het GO-programma de lucht in gegaan. De website is gelinkt aan de website van de provincies

Theatershow 'Europees geld telt' tijdens de Blij met Europa tour

Gelderland en Overijssel en aan de website van de partners: de vijf stedelijke netwerken en de drie valley's.

Op de website wordt relevante en actuele informatie over het GO-programma overzichtelijk aangeboden. Naast informatie over het programma, de doelstellingen en prioriteiten, is op de website informatie beschikbaar over het (digitaal) aanvragen van subsidies, zijn belangrijke en interessante documenten te downloaden, worden contactgegevens van de partners weergegeven en worden veelgestelde vragen beantwoord. Onder de button 'Nieuws' is het laatste nieuws over het GO-programma opgenomen. Hier kunnen bezoekers mediaberichten en oude nieuwsberichten over het programma vinden.

In het najaar van 2008 is begonnen met de ontwikkeling van een gezamenlijke website 'Europa om de hoek'. Een initiatief van de Nederlandse vertegenwoordiging van de Europese Commissie, het coördinatiepunt structuurfondsen van het ministerie van Economische Zaken, het Europees Sociaal Fonds (ESF) en de vier Managementautoriteiten van het EFRO-programma. De website is bedoeld om op een laagdrempelige wijze informatie te geven over met Europese subsidie gefinancierde projecten. De informatie is gericht op (potentiële) projectuitvoerders, journalisten,

GO-website (www.go-oostnederland.eu)

betrokken bestuurders en ambtenaren van de Europese structuurfondsen en het grote publiek. Het grote voordeel is de koppeling met het datasysteem Monitor Structuur Fondsen (MSF), waardoor de informatie actueel en correct is. De officiële oplevering van de site 'Europa om de hoek' was tijdens de jaarvergadering van de vier Managementautoriteiten van de Operationele Programma's op 12 en 13 november 2009. Sinds eind november 2009 maakt 'Europa om de hoek' integraal onderdeel uit van de GO-website.

Dag van Europa, 9 mei

In Overijssel is op 9 mei een Europadag georganiseerd waarbij het grote publiek verschillende projecten heeft kunnen bezoeken. De Statenleden traden op als gastheer/-vrouw. Deze dag is afgesloten op de Holterberg waar Gedeputeerde Buursink een presentatie gaf over de Europese programma's in de periode 2000-2006.

In Gelderland is een persbericht verzonden over de betekenis van 9 mei en de aankondiging van de 'Oost-Nederland, Blij met Europa!' tour. Uiteraard wapperde op beide provinciehuizen de Europese vlag op 9 mei.

Publieksevenement op Centraal Station Utrecht

Van 26 tot en met 28 november 2009 hebben de vier MA's van de Operationele Programma's gezamenlijk met het Agentschap SZW voor het ESF-programma een fototentoonstelling over innovatieve projecten en

Website 'Europa om de hoek' (www.europaomdehoek.nl)

werkgelegenheid voor het grote publiek georganiseerd in de stationshal van Centraal Station Utrecht.

Deze tentoonstelling is gebaseerd op de 'Circus Campaign' van de Europese Unie. Deze campaign trekt rond op grote stations in Europa met een stand met informatie over de Europese structuurfondsen. Zowel innovatieve als sociale, met Europees geld gefinancierde projecten, zijn op een inspirerende manier gefotografeerd en tentoongesteld. De gezamenlijke stand van de vier MA's en het Agentschap SZW mocht rekenen op veel belangstelling van het reizende publiek. Op vrijdag 27 november opende minister Donner van Sociale Zaken officieel de website 'Europa om de hoek' op de stand in de stationshal.

Deelname beurzen en bijeenkomsten

Om de bekendheid van het Europese stimuleringsprogramma GO, gebundelde Innovatiekracht, bij ondernemers te vergroten, heeft het programma-management deelgenomen aan enkele regionale bijeenkomsten in Oost-Nederland.

Op 19 september 2009 organiseerde de provincie Overijssel de Dag van Overijssel. Op drie locaties (Denekamp, Ommen en Zwolle) zijn activiteiten georganiseerd om de inwoners van Overijssel te laten zien wat de provincie zoal doet. In Ommen en Zwolle heeft het Europoloket de resultaten van de verschillende EU-programma's zoals Leader+, EPD, GO en Interreg gepresenteerd. Deze dag van Overijssel heeft ongeveer 10.000 bezoekers getrokken.

Op 22 november organiseerde het Achterhoeks Centrum voor Technologie in samenwerking met het GO-team een bijeenkomst over de financiering van innovatie in Ruurlo. Ruim 100 MKB-ondernemers namen actief deel aan de ronde tafelgesprekken over financiering van innovatie en het Europese stimuleringsprogramma GO. De voorzitter van het Comité van Toezicht, Gedeputeerde Marijke van Haaren heeft hier een tweetal cheques uitgereikt aan Marius Prins, directeur van PPM Oost, voor de regelingen 'GELderland voor innovaties' en 'Innovatiefonds Oost-Nederland'.

Promotiemateriaal GO, gebundelde innovatiekracht

Het in 2008 ontwikkelde promotiemateriaal is in november 2009 aangevuld met een promotiefilm voor ondernemers met het thema 'financiering van innovatie'. Deze promotiefilm is ontwikkeld om ondernemers kennis te laten maken met de verschillende mogelijkheden voor het financieren van innovatie. De film laat drie projectuitvoerders zien in de voeding, gezondheid en technologiesector en licht hun ervaring met innovatie in relatie tot het financieren met Europese subsidies toe. De film is in 2009 gebruikt bij bijeenkomsten en is ook in 2010 te gebruiken bij verschillende evenementen. De film staat bovendien als voorlichtingsinstrument op de GO-website.

Digitale nieuwsbrief

In 2008 is begonnen met het ontwerp en de ontwikkeling van een digitale nieuwsbrief GO. De eerste editie van deze

digitale nieuwsbrief is verspreid in het voorjaar van 2009. Het doel van de nieuwsbrief is om resultaten van het GO-programma te delen met betrokkenen. De nieuwsbrief is in 2009 verspreid onder ruim 750 abonnees. Het gaat om projectuitvoerders, bestuurders en ambtenaren van stedelijke netwerken, en stakeholders in het GO-programma.

Mediarelaties

In 2009 heeft het publieksevenement 'Blij met Europa!' veel positieve publiciteit gegenereerd. Daarnaast wordt door de provincies Gelderland en Overijssel persberichten verstuurd na een beschikking van projecten. De goedgekeurde projecten worden gepubliceerd op de GO-website en op de website 'Europa om de hoek'. Van artikelen in de pers of berichten op regionale radio en tv wordt een knipselarchief bijgehouden bij de afdeling Subsidieverlening van de provincie Gelderland.

Aanjagen voortgang projecten Prioriteit 2 en 3

In het najaar van 2009 is voorzitter Krouwel van Stuurgroep 2 en 3 begonnen met het bezoeken van de stedelijke netwerken om de knelpunten te bespreken die worden ervaren om de projecten te laten committeren en uitvoeren. Deze gesprekken worden door beide partijen als zeer nuttig ervaren. Het levert wederzijds begrip op en de stedelijke netwerken zijn zich meer bewust van de urgentie van het realiseren van projecten. De gesprekken

Utrecht

'Europa om de hoek' geopend

Minister Donner (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) opende gisteren het project 'Europa om de hoek' op het centraal station in Utrecht. Vanaf donderdag tot en met vandaag staat er een stand op het station, waarin verschillende Europese organisaties laten zien welk nut Europa voor burgers kan hebben. Aan de hand van een fototentoonstelling worden diverse projecten, die gefinancierd zijn door

Europese subsidies, onder de aandacht gebracht. Daarnaast zijn er verschillende 'Europakenners' aanwezig om vragen over subsidies te beantwoorden. Via de website www.europaomdehoek.nl is vanaf deze week ook te zien welke projecten in de regio worden uitgevoerd met Europese subsidie.

AD, 28-11-2009

gaan naar verwachting zorgen voor een snellere voortgang in Prioriteit 2 en 3. Dit is geheel in de lijn van het jaarplan communicatieplan die de nadruk legt op persoonlijke communicatie als het gaat om de stedelijke netwerken.

6.2 Interne communicatie

Communicatie partners en valley's

Bij de start van het programma is met de vijf stedelijke netwerken Zwolle-Kampen Netwerkstad, Twente Netwerkstad, regio de Vallei, Stadsregio Arnhem Nijmegen en de Stedendriehoek (Apeldoorn, Deventer, Zutphen) en de drie valley's afspraken gemaakt over de communicatie rond het Europese stimuleringsprogramma GO. Communicatiemiddelen worden door de communicatieadviseur van programmabureau GO ontwikkeld en ter beschikking gesteld aan de partners.

Bij de voorbereiding en ontwikkeling van communicatie initiatieven informeren en betrekken de partners of valley's de communicatieadviseur van GO en vice versa. GO ondersteunt en faciliteert de partners en valley's indien nodig. Op de website van de partners en de valley's is een link gemaakt naar www.go-oostnederland.

eu. In oktober 2009 heeft de communicatieadviseur van GO een brainstormsessie geïnitieerd met de communicatieadviseurs van de partners en de valley's om een nog betere afstemming van taken, verantwoordelijkheden en communicatieactiviteiten te verkrijgen. Daarnaast had de sessie tot doel dat de communicatieadviseurs elkaar beter leren kennen en elkaar makkelijker opzoeken om samen te werken of van elkaar te leren. De deelnemers hebben de bijeenkomst als zeer nuttig en plezierig ervaren. Afsproken is dat de communicatieadviseurs in navolging hiervan eens per kwartaal bij elkaar komen.

Netwerkactiviteiten

Om kennis en ervaring op het gebied van communicatie en public relations uit te wisselen heeft de communicatie adviseur van GO deelgenomen aan:

- INFORM Brussel, Europees netwerk van communicatieadviseurs (EFRO);
- Communicatienetwerk Structuurfondsen van EZ, landelijke werkgroep communicatie van de vier MA's en coördinatiepunt EZ;
- Bijeenkomst communicatieadviseurs van de partners en de valley's in het GO-programma.

**Internationaal
Indoor
Sportcentrum
Almelo (IISPA)**

PROJECTLEIDER HENK PIETERS VAN DE GEMEENTE ALMELO

***‘Het is een mooie kans om
ook op sportgebied meer tamtam
te maken vanuit deze regio’***

Binnenkort kan niemand om het Internationaal Indoor Sportcentrum Almelo (IISPA) heen. Het immense sportcomplex aan de Stadionlaan zet Twente als sportregio in één klap op de kaart. Omdat alle sporthallen en -voorzieningen voldoen aan de eisen van het NOC*NSF, kunnen er ook officiële, internationale sportwedstrijden plaatsvinden. Projectleider Henk Pieters van de gemeente Almelo vertelt hoe de grootse plannen zijn ontstaan.

Twente, een sportregio met ambitie!

‘Alle sporthallen en -voorzieningen voldoen aan de eisen van het NOC*NSF. We hopen dat het complex grote, internationale sportevenementen aantrekt.’

“In Almelo hebben we verschillende sporthallen. Overdag worden ze gebruikt door scholen, 's avonds door sportverenigingen. Een van de hallen had zijn beste tijd gehad. Voor de gemeente aanleiding om na te denken over nieuwbouw. Vanuit Netwerkstad Twente - een samenwerkingsverband tussen Almelo, Borne, Enschede, Hengelo en Oldenzaal - kwam al snel de vraag of wij in onze nieuwbouwplannen rekening wilden houden met faciliteiten voor topsport.”

Groot denken

“Ook andere belanghebbenden maakten hun wensen aan ons kenbaar. Bijvoorbeeld de Almelse

turn- en gymnastiekverenigingen. Zij trainden verspreid over diverse locaties in de stad. Er was behoefte aan een centrale turnaccommodatie met alle benodigde materialen binnen handbereik. Bovendien zocht Bosan Topturnen Oost-Nederland, voorheen gevestigd in Oldenzaal, een nieuw onderkomen. De gemeente besepte dat ze groter moest denken om aan alle wensen tegemoet te komen.”

Geen blokkendoos

“In juni 2008 ging de eerste paal de grond in. Aan de architectuur is veel aandacht besteed. Een sporthal ziet er al snel uit als een soort blokkendoos. Dat wilden we niet.

Het moest een mooi sportcomplex worden met een internationale uitstraling. En dat werd het! Architectenbureau Koppert+Koenis ontwierp het gebouw van ruim 10.000 m². Alle denkbare indoor sporten kunnen er plaatsvinden: van badminton tot zaalvoetbal.”

Intiemere setting

“Het gebouw heeft enkele innovatieve elementen. Zo verwarmen en verkoelen we de ruimtes door warmte en koude op te slaan in de bodem. Op deze manier besparen we flink op energie. Ook hebben we ‘mobiele tribunes’. Dat betekent dat ze uitklapbaar zijn en dat je ze kunt neerzetten waar je maar wilt. Zo kun je een intiemere setting creëren, waarbij het publiek niet al te ver weg zit. Hierdoor betrek je de

Topsport, breedtesport en bewegingsonderwijs onder één dak

toeschouwer meer bij de wedstrijd. Een mooie oplossing.”

Wisselwerking

“Het IISPA biedt onderdak aan topsporters, breedtesportbeoefenaars en bewegingsonderwijs. Voor deze mengelmoes is bewust gekozen. We hopen op een goede wisselwerking tussen de breedtesport en topsport. Niet voor niets luidt onze slogan: ‘Breedtesport en topsport, ze kunnen niet zonder elkaar’. Topsporters zijn vaak een enorme bron van inspiratie voor jonge sporters. En andersom is het ook leuk om eens de sfeer te proeven bij een amateurvereniging.”

Aantrekkingskracht

“Alle sporthallen en –voorzieningen voldoen aan de eisen van het NOC*NSF. We hopen dat het complex grote, internationale

sportevenementen aantrekt. We hebben al enkele toernooien in het vooruitzicht, zoals het EK Korfbal in oktober. In december vindt de ERMASPORT Volleybal Classic plaats. Aan dit toernooi doen verschillende Europese toppers mee. Uiteraard doen ons uiterste best om nog meer evenementen naar Twente te halen.”

Tamtam uit Twente

“Het raadsvoorstel voor het IISPA werd in de gemeenteraad unaniem aangenomen. Het is ook een mooie kans om ook op sportgebied meer tamtam te maken vanuit deze regio. Dit was ook een van de redenen waarom we een EFRO-subsidie hebben ontvangen. Ook de provincie Overijssel deed een flinke duit in het zakje. Mede door deze bijdragen hebben we nu een prachtige sportaccommodatie in Almelo. En daar zijn we trots op!”

Internationaal Indoor Sportcentrum Almelo

Internationaal Indoor Sportcentrum Almelo ligt aan de Stadionlaan, op een steenworp afstand van het Polman Stadion van eredivisieclub Heracles. Het IISPA bestaat uit een topsportturnhal, een breedtesportturnhal, een sporthal voor 200 bezoekers, een topsporthal met een tribune voor 1500 toeschouwers, kleedfaciliteiten, horeca en commerciële ruimten. Het gebouw is bestemd voor zowel topsporters, breedtesportbeoefenaars en het bewegingsonderwijs. De bouw startte in de zomer van 2008. Begin juli 2010 wordt het sportcomplex in gebruikgenomen. De officiële opening is in november.

Begunstigde: Gemeente Almelo

- Totale publieke financiering: € 15.524.400
- Toegekende EFRO-subsidie binnen het totaal: € 1.250.000
- Looptijd: 1 juni 2008 t/m 1 augustus 2009

Bijlagen

Bijlage 1: Categorisering van de bijstand uit het Operationeel Programma Oost-Nederland voor de periode 2007-2013

Tabel 1: Informatie over de materiële voortgang van het Operationeel Programma

Indicatoren		2007	2008	2009
Aantal R&D projecten	Resultaat*	0	186	268
	Doel	15	15	15
Private R&D projecten (in euro's)	Resultaat	0	26.954.865	83.832.143
	Doel	10.000.000	10.000.000	10.000.000
Publieke R&D projecten (in euro's)	Resultaat	0	11.346.626	38.323.821
	Doel	10.000.000	10.000.000	10.000.000
Aantal ondersteunde startende bedrijven en kleine bedrijven < 5 jaar	Resultaat	0	61	329
	Doel	180	180	180
Uitgelokte private vervolginvesteringen in euro's	Resultaat	0	50.080.000	79.513.017
	Doel	25.000.000	25.000.000	25.000.000
Aantal ondersteunde MKB bedrijven	Resultaat	0	498	865
	Doel	2.030	2.030	2.030
Aantal nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en kennis/researchinstellingen	Resultaat	0	95	285
	Doel	100	100	100
Aantal projecten verbetering bereikbaarheid alternatieve vervoersvormen	Resultaat	0	1	4
	Doel	10	10	10

* Genoemde resultaten zijn de committeringscijfers. Het doel is de programmadoelstelling voor de gehele periode. Er is geen informatie beschikbaar over de uitgangssituatie.

Vervolg tabel 1

Indicatoren		2007	2008	2009
Aantal projecten verbetering bereikbaarheid	Resultaat	0	1	20
	Doel	10	10	10
Aantal gerenoveerde of nieuwe stedelijke voorzieningen	Resultaat	0	10	20
	Doel	35	35	35
Aantal ha bedrijfsterrein gemoderniseerd	Resultaat	0	80	158
	Doel	210	210	210
Aantal toeristische recreatieve projecten	Resultaat	0	1	11
	Doel	10	10	10
Aantal projecten gericht op verbetering van natuur, landschap of cultureel erfgoed	Resultaat	0	1	6
	Doel	14	14	14
Aantal projecten gericht op ondernemerschap, stadswijkeconomie	Resultaat	0	1	3
	Doel	25	25	25
Aantal projecten gericht op participatie, leefbaarheid of sociale activering	Resultaat	0	0	2
	Doel	25	25	25
Aantal m ² bedrijfslocatie gemoderniseerd	Resultaat	0	4.200	4.800
	Doel	200.000	200.000	200.000
Aantal bruto gecreëerde arbeidsplaatsen in fte (outcome)	Resultaat	0	2.162	7.093
	Doel	2.175	2.175	2.175

Bijlage 2: Financiële informatie Operationeel Programma Oost-Nederland voor de periode 2007-2013

Tabel 2: Financiële informatie over de voortgang van het programma

	UITGAVEN DOOR BEGUN- STIGDEN OPGENOMEN IN BETAALAAANVRAGEN	OVEREENKOMSTIGE OVERHEIDSBIJDRAGE	UITGAVEN BETALENDE INSTANTIE AAN BEGUNSTIGDEN	TOTAAL VAN COMMISSIE ONTVANGEN BETALINGEN
Prioritaire As 1 EFRO	18.746.888	17.194.687	27.576.085	15.582.077
Prioritaire As 2 EFRO	0	0	919.157	3.384.000
Prioritaire As 3 EFRO	3.195.548	3.195.548	800.000	2.723.463
Prioritaire As 4 EFRO	1.111.954	1.111.953	3.281.101	1.047.977
Totaal-generaal	23.054.390	21.502.188	32.576.343	22.737.517
Totaal in overgangsregio's in het totaal-generaal	0	0	0	0
Totaal in niet-overgangs-regio's in het totaal-generaal	23.054.390	21.502.188	32.576.343	22.737.517
Uitgaven van het ESF-type in het totaal-generaal als het operationeel programma wordt medegefinancierd door het EFRO	0	0	0	0
Uitgaven van het EFRO-type in het totaal-generaal als het operationeel programma wordt medegefinancierd door het ESF	0	0	0	0

Bijlage 3: Cumulatieve uitsplitsing van toewijzingen van de communautaire bijdrage per categorie in 2009

Tabel 3: Cumulatieve uitsplitsing van toewijzingen van de communautaire bijdrage per categorie

DIMENSIE 1 PRIORITAIR THEMA	DIMENSIE 2 FINANCIERINGS- VORM	DIMENSIE 3 GEBIED	DIMENSIE 4 ECONOMISCHE ACTIVITEIT	DIMENSIE 5 PLAATS VAN UITVOERING	BEDRAG
1	1 non-repayable aid	(01) stad	0	(NL22) Gelderland	1.000.000
	1 non-repayable aid		19	(NL21) Overijssel	913.107
2	1 non-repayable aid	(01) stad	20	(NL21) Overijssel	244.350
	1 non-repayable aid		22	(NL21) Overijssel	7.404.502
3	1 non-repayable aid	(01) stad	6	(NL22) Gelderland	645.234
	1 non-repayable aid		22	(NL22) Gelderland	5.025.351
4	1 non-repayable aid	(01) stad	6	(NL21) Overijssel	1.382.918
6	1 non-repayable aid	(05) platteland	21	(NL22) Gelderland	405.970
7	1 non-repayable aid	(01) stad	5	(NL22) Gelderland	152.484
	1 non-repayable aid		6	(NL21) Overijssel	6.147.097
	1 non-repayable aid		19	(NL22) Gelderland	1.596.400
	2 aid	(01) stad	22	(NL22) Gelderland	2.098.275
8	1 non-repayable aid	(01) stad	22	(NL21) Overijssel	207.000
9	1 non-repayable aid	(01) stad	0	(NL22) Gelderland	308.250
	1 non-repayable aid		19	(NL21) Overijssel	543.258
	1 non-repayable aid		22	(NL21) Overijssel	3.500.000
	1 non-repayable aid	(05) platteland	6	(NL22) Gelderland	367.188
	3 venture capital	(01) stad	22	(NL21) Overijssel	6.136.364
14	1 non-repayable aid	(01) stad	0	(NL22) Gelderland	500.000
	1 non-repayable aid		22	(NL22) Gelderland	444.526

Vervolg tabel 3

DIMENSIE 1 PRIORITAIR THEMA	DIMENSIE 2 FINANCIERINGS- VORM	DIMENSIE 3 GEBIED	DIMENSIE 4 ECONOMISCHE ACTIVITEIT	DIMENSIE 5 PLAATS VAN UITVOERING	BEDRAG
23	1 non-repayable aid	(01) stad	0	(NL22) Gelderland	2.000.000
25	1 non-repayable aid	(01) stad	11	(NL21) Overijssel	1.700.000
28	1 non-repayable aid	(01) stad	22	(NL22) Gelderland	2.246.079
30	1 non-repayable aid	(01) stad	0	(NL22) Gelderland	1.281.726
42	1 non-repayable aid	(01) stad	22	(NL22) Gelderland	430.038
50	1 non-repayable aid	(01) stad	22	(NL22) Gelderland	1.339.005
54	1 non-repayable aid	(01) stad	5	(NL21) Overijssel	1.209.234
	1 non-repayable aid		19	(NL22) Gelderland	315.100
56	1 non-repayable aid	(01) stad	0	(NL21) Overijssel	115.422
	1 non-repayable aid			(NL22) Gelderland	1.764.396
57	1 non-repayable aid	(01) stad	0	(NL21) Overijssel	1.184.578
58	1 non-repayable aid	(01) stad	20	(NL21) Overijssel	233.142
60	1 non-repayable aid	(01) stad	20	(NL21) Overijssel	500.000
61	1 non-repayable aid	(01) stad	13	(NL22) Gelderland	2.306.630
	1 non-repayable aid		20	(NL22) Gelderland	1.000.000
63	1 non-repayable aid	(01) stad	19	(NL21) Overijssel	772.961
	1 non-repayable aid			(NL22) Gelderland	146.581
74	1 non-repayable aid	(01) stad	22	(NL21) Overijssel	1.166.667
75	1 non-repayable aid	(01) stad	0	(NL22) Gelderland	195.977
	1 non-repayable aid		21	(NL21) Overijssel	243.889
79	1 non-repayable aid	(01) stad	20	(NL21) Overijssel	1.250.000
Totaal					60.423.699

Tabel 3a: Bijdrage naar prioritair thema

Prioritair thema	Bedrag
1	1.913.107
2	7.648.852
3	5.670.585
4	1.382.918
6	405.970
7	9.994.256
8	207.000
9	10.855.060
14	944.526
23	2.000.000
25	1.700.000
28	2.246.079
30	1.281.726
42	430.038
50	1.339.005
54	1.524.334
56	1.879.818
57	1.184.578
58	233.142
60	500.000
61	3.306.630
63	919.542
74	1.166.667
75	439.866
79	1.250.000
Totaal	60.423.699

**Tabel 3b:
Dimensie 2: Bijdrage naar financieringsvorm**

Financieringsvorm	Bedrag
1 non-repayable aid	52.189.060
2 aid	2.098.275
3 venture capital	6.136.364
Totaal	60.423.699

**Tabel 3c:
Dimensie 3: Bijdrage naar gebied**

Gebied	Bedrag
(01) stad	59.650.541
(05) platteland	773.158
Totaal	60.423.699

Tabel 3d:
Dimensie 4: Bijdrage naar economische activiteit

Dimensie 4 Economische activiteit	Bedrag
0	8.350.349
5	1.361.718
6	8.542.437
11	1.700.000
13	2.306.630
19	4.287.407
20	3.227.492
21	649.859
22	29.997.807
Totaal	60.423.699

Tabel 3e:
Dimensie 5: Bijdrage naar plaats van uitvoering

Plaats van uitvoering	Bedrag
(NL21) Overijssel	34.854.489
(NL22) Gelderland	25.569.210
Totaal	60.423.699

Bijlage 4: Overzicht beschikte projecten 2009 OP Oost

Tabel 4a: Beschikte projecten 2009 Prioriteit 1

MAATREGEL	PROJECTNAAM	AANVRAGER	TSK IN € (BESCHIKT)	EFROIN € (BESCHIKT)
1.1	Safe Tyres and Save Energy (STSE)	Vredestein Banden BV	2.687.186	1.209.234
1.1	Nirion	Medimate BV	2.681.437	913.107
1.1	IPC Hart van Zuid Exploitatie	Stichting STODT	5.536.672	1.382.918
1.1	Ultragas	Radboud Universiteit	4.312.201	1.596.400
1.1	Venture Lab Twente opleiding & trainingen	Universiteit Twente	4.168.474	1.166.667
1.1	Ontwikkeling vluchtige metabolietentest voor koemelk	Gezondheidsdienst voor Dieren B.V.	1.003.220	315.100
Totaal 1.1			20.389.190	6.583.426
1.2	EMT Innovatiemotor	Stichting KIEMT	2.498.640	1.120.000
1.2	Internationale Innovatie MKB Oost Nederland	Saxion Hogeschool	987.836	444.526
1.2	N-GAP	Integrated Mechanization Solutions BV	4.180.049	1.045.012
1.2	Innovatiefonds Oost Nederland	Participatiemaatschappij Oost- Nederland	13.636.364	6.136.364
1.2	Lusaro, innovatie in aanhangers	Hogeschool Arnhem Nijmegen	454.228	152.484
1.2	Innovatiebevordering Stedendriehoek	Stichting Innovatienetwerk S3H	685.000	308.250
1.2	X750; Nieuwe generatie geavanceerde testapparatuur	Salland Engineering	2.362.690	597.432
1.2	Mondzorg	Mecon Mondzorg	325.736	146.581
1.2	SCOOP	BMA Ergonomics	2.144.150	543.258
1.2	TSP	Nedap NV	5.199.472	2.246.079
1.2	RCT De Vallei	Stichting RCT de Vallei	779.020	350.559
1.2	Triple Green Data Centers	Triple Green Data Centers B.V.	16.894.670	2.000.000
1.2	Bedrijfsgerichte Innovatieregeling 'Overijssel Innoveert'	Provincie Overijssel	15.960.000	3.500.000
Totaal 1.2			66.107.855	18.590.545
Totaal prioriteit 1			86.497.045	25.173.971

Tabel 4b: Beschikte projecten 2009 Prioriteit 2

MAATREGEL	PROJECTNAAM	AANVRAGER	TSK IN € (BESCHIKT)	EFROIN € (BESCHIKT)
2.1	Spoorallee	Gemeente Zevenaar	4.777.261	2.000.000
2.1	HOV-Midden Fase 3 en 4	Gemeente Enschede	3.459.764	1.700.000
2.1	QW-projecten Rijnhaven	Gemeente Wageningen	7.562.000	1.281.726
Totaal 2.1			15.799.025	4.981.726
2.2	C&R vouchers Prioriteit 2	Provincie Overijssel	518.094	233.142
2.2	Nieuwe afmeervoorziening voor de riviercruisevaart	Gemeente Deventer	4.309.578	959.578
2.2	Opwaardering Lage Wellekade	Gemeente Deventer	1.853.833	115.422
2.2	Aanlichting Waterfront	Gemeente Deventer	1.019.693	225.000
2.2	Internationaal Indoor Sportcentrum Almelo (IISPA)	Gemeente Almelo	15.524.400	1.250.000
2.2	Het Geheim van Graaf Sassendonk	RBT Vechtdal - IJsseldelta	543.000	244.350
2.2	Berg en Bos 'Stadspark met allure'	Gemeente Apeldoorn	3.528.792	1.764.396
2.2	Duurzaam Bedrijventerrein Schuttersveld-Zuid	Gemeente Ede	955.640	430.038
2.2	Theater en cultuur Hertme in de Groene Poort	Gemeente Borne	461.000	207.000
2.2	Arnhem Nijmegen Cool Region: samen de regionale concurrentiekracht versterken!	Stadsregio Arnhem Nijmegen	997.326	500.000
2.2	Revitalisering Maldense Bedrijventerreinen	Gemeente Heumen	1.527.546	339.005
2.2	Crypte Geert Groote – Lamme van Deseplein	Stichting Geert Groote Huis	1.360.000	500.000
Totaal 2.2			32.598.902	6.767.931
Totaal prioriteit 2			48.397.927	11.749.657

Tabel 4c: Beschikte projecten 2009 Prioriteit 3

MAATREGEL	PROJECTNAAM	AANVRAGER	TSK IN € (BESCHIKT)	EFROIN € (BESCHIKT)
3.1	Revitalisatie Klarendalseweg en omgeving	Gemeente Arnhem	2.249.000	1.000.000
3.1	Wonen, leren en werken: voor een leefbaar Malburgen	Volkshuisvesting Arnhem	892.502	195.977
Totaal 3.1			3.141.502	1.195.977
Totaal prioriteit 2			3.141.502	1.195.977

Tabel 4d: Beschikte Technische Bijstand Prioriteit 4

JAAR	TSK	EFRO GECOMMITEERD	EFRO BEGROOT	RIJK	REGIO	PRIVAAT
t/m 2008	1.111.954	555.977	1.784.000	0	555.977	0
2009	1.247.394	623.697	920.000	0	623.697	0
Totaal	2.359.348	1.179.674	2.704.000	0	1.179.674	0

Bijlage 5: Organisatie van het Operationeel Programma Oost-Nederland 2007-2013

Organisatie van het OP Oost-Nederland

In deze bijlage wordt de organisatie- en managementstructuur van het Operationeel Programma Oost-Nederland weergegeven. De verantwoordelijkheden en de bevoegdheden van de verantwoordelijke autoriteiten (Managementautoriteit, Certificeringsautoriteit en Auditautoriteit) zijn tekstueel weergegeven. Aangezien de werking van het Comité van Toezicht en de beide Stuurgroepen reeds eerder zijn toegelicht, zijn van deze organen in deze bijlage alleen de ledenlijsten weergegeven.

Managementautoriteit

De leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland gezamenlijk treden, conform het besluit EFRO-programmaperiode 2007-2013 van 3 oktober 2007, op als Managementautoriteit van het Operationeel Programma Oost-Nederland.

Taken van de Managementautoriteit zijn onder meer:

- Erop toezien dat concrete acties (projecten) voor financiering worden geselecteerd met inachtneming van de voor het programma geldende criteria en gedurende de hele uitvoeringsperiode in overeenstemming met de geldende communautaire en nationale voorschriften;
- Verifiëren of de medegefinancierde producten en diensten zijn geleverd en of de voor de concrete acties door de subsidieontvangers gedeclareerde uitgaven daadwerkelijk zijn gedaan en met de communautaire en nationale voorschriften in overeenstemming zijn;
- Ervoor zorgen dat er een systeem is om boekhoudkundige gegevens over elke concrete actie in het kader van het programma in geïnformatiseerde vorm te registreren en te bewaren, en dat de gegevens over de uitvoering, die nodig zijn voor het financiële beheer, het toezicht, de verificaties, de audits en de evaluatie worden verzameld;
- Ervoor zorgen dat de subsidieontvangers en andere betrokken instanties hetzij een afzonderlijk boekhoudsysteem, hetzij een passende boekhoudkundige code gebruiken;
- Erop toezien dat de evaluaties plaatsvinden;
- Procedures instellen om te garanderen dat alle documenten met betrekking tot uitgaven en audits nodig zijn, worden bijgehouden;
- Erop toezien dat de Certificeringsautoriteit alle nodige informatie ontvangt;
- Sturing geven aan de werkzaamheden van het Comité van Toezicht en het de documenten bezorgen

die het nodig heeft om op de kwaliteit van de uitvoering van het operationele programma toezicht te kunnen houden in het licht van de specifieke doelstelling daarvan;

- De jaarverslagen en het eindverslag over de uitvoering opstellen en, na goedkeuring door het Comité van Toezicht, indienen bij de Europese Commissie;
- Erop toezien dat de voorschriften betreffende voorlichting en publiciteit worden nagekomen;
- De Commissie informatie verstrekken aan de hand waarvan zij grote projecten kan beoordelen;
- Het uitvoeren van betalingen aan subsidieontvangers.

Certificeringsautoriteit

De Certificeringsautoriteit voor het Operationeel Programma Oost-Nederland 2007-2013 is de Dienst Regelingen van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De Certificeringsautoriteit is verantwoordelijk voor het verifiëren van de juistheid en compleetheid van betalingsverzoeken en uitgavenstaten die de Managementautoriteit van het Operationeel Programma Oost-Nederland indient bij de Europese Commissie.

Ook is het de verantwoordelijkheid van de Certificeringsautoriteit een boekhouding bij te houden van te innen bedragen en van de bedragen die worden geschrapd naar aanleiding van volledige of gedeeltelijke intrekking van de bijdrage voor een concrete actie.

Auditautoriteit

Als centrale Auditautoriteit voor de Nederlandse EFRO Doelstelling 2-programma's treedt de Audit Dienst van het ministerie van Financiën op. De Auditautoriteit beoordeelt voorafgaand aan de eerste betaalaanvraag de opzet en het bestaan van de AO/IC en ziet er vervolgens op toe dat het beheers- en controlesysteem van het Operationeel Programma goed functioneert.

Bijlage 6: Ledenlijsten Comité van Toezicht en Stuurgroepen

Ledenlijsten Comité van Toezicht en Stuurgroepen

Leden van het Comité van Toezicht OP Oost 2009

- Mevrouw M.H.H. van Haaren (provincie Gelderland, voorzitter)
- De heer D. Buursink (provincie Overijssel, plaatsvervangend voorzitter)
- De heer G.M. Muijzers (Europese Commissie)
- De heer K. Vander Eecken (Europese Commissie)
- Mevrouw B. Einhäuser (Europese Commissie)
- De heer W. Morren (ministerie van Economische Zaken)
- De heer J.A.J. Kaandorp (ministerie van Economische Zaken)
- De heer drs. J.J. Modder (Stadsregio Arnhem Nijmegen)
- De heer mr. J.A.M.L. Houben (Regio De Vallei)
- De heer drs. P. den Oudsten (Netwerkstad Twente)
- De heer M. Knol (Zwolle-Kampen Netwerkstad)
- De heer ir. K.J. van Ast (Universiteit Twente)
- De heer ir. A.P. Heidema (Stedendriehoek)
- De heer ing. C.J. van den Bos (SER Overijssel)
- De heer drs. J. D. Wilton (SER Gelderland)
- De heer dr. Ir. T.J.N.M. de Bruijn (Duurzaamheidsautoriteit)
- Mevrouw J.I. Lauret (secretaris)
- Mevrouw drs. M.J.A. van den Berg (secretaris)

Leden van de Stuurgroep Prioriteit 2 en 3

- De heer E.J. Krouwel (Stuurgroepvoorzitter)
- Mevrouw I. Geveke (Zwolle-Kampen Netwerkstad)
- De heer drs. P. Rhebergen (Zwolle-Kampen Netwerkstad)
- De heer mr. P.M.M. Beeker (provincie Overijssel)
- De heer J.J.M. Berkvens (Regio De Vallei)
- De heer drs. L. Busschops (Stadsregio Arnhem Nijmegen)
- Mevrouw Ir. M. Hoekstra (Stadsregio Arnhem Nijmegen)
- De heer Ir. B. Buma (Stadsregio Arnhem Nijmegen)
- De heer prof. dr. S.A.H. Denters (Universiteit Twente)
- De heer mr. B.P. Enklaar (provincie Gelderland)
- De heer M. Panjer MSc (provincie Gelderland)
- De heer mr. J.F. Wijsma (ministerie van EZ)
- De heer drs. W.I.J. de Boer (ministerie van EZ)
- De heer G.H. Meesterberends (Twente Netwerkstad)
- Mevrouw K. Janssens (Stedendriehoek)
- De heer H.J. Averink (Stedendriehoek)

Leden van de Stuurgroep Prioriteit 1

- De heer dr. G.L. Sporre (Stuurgroepvoorzitter)
- De heer ir. H.J. Vos (UMC St. Radboud)
- De heer prof. dr. ir. A.C.M. van Hooijdonk (Campina)
- De heer drs. J.A. de Vries (Aap bio implants)
- De heer ing. H.J.M. Kroft (Heinz)
- De heer drs. A.P.J. Burghouts (Borger & Burghouts)
- De heer T. de Bruine (Brinks Metaalbewerking)
- De heer M.J. van der Ven (Royal Haskoning)
- De heer G.J. Klein Wolterink (Intenzis)
- De heer prof. dr. ir. R. Rabbinge (Wageningen UR)
- De heer drs. F.A.M. Kerckhaert (stedelijke netwerken)
- De heer mr. J.F. Wijsma (ministerie van EZ)
- De heer J.J.P. Reintjes (Nefit)
- De heer mr. B.P. Enklaar (provincie Gelderland)
- Mevrouw ir. I. de Boer (provincie Overijssel)
- De heer drs. B.D. de Jonge MBA (provincie Overijssel)
- De heer mr. H.W. Nieuwenhuis (provincie Gelderland)

Noten

- 1 Cijfers BBp 2009 CBS (-4,00%) en CPB (-4,75%) wijken onderling af.
- 2 Macro cijfers, Centraal Plan Bureau: 2010.
- 3 Nationaal strategisch rapport 2009
- 4 Centraal Plan Bureau: Macro economische verkenningen 2009
- 5 Mutatie BBP in 2007 en 2008 en arbeidsparticipatie in 2008 wijken iets af van gegevens in jaarverslag 2008. CBS noemt dit voorlopig en nader voorlopige cijfers die in 2010 zijn bijgesteld.
- 6 CBS, SBI'93
- 7 KvK Oost-Nederland, Werken aan herstel, (2009)
- 8 In bovenstaand overzicht van financiële gegevens is, ten behoeve van de aansluiting met de rapportage 2008, een rij (wijzigingen) toegevoegd. Als gevolg van een herbeschikking is een deel van de gerapporteerde regionale cofinanciering omgezet naar private cofinanciering. De wijziging is verwerkt in de cumulatieve gegevens over 2009. Voor de volledigheid zijn de gerapporteerde cumulatieve gegevens per ultimo 2008 in rij 1 weergegeven.
- 9 In dit hoofdstuk wordt het OP Oost 2007-2013, in overeenstemming met de communicatiedoelstellingen, aangeduid als het GO-programma.

Colofon

Tekst & redactie

ERAC B.V.

Communication Concert BV, onder verantwoordelijkheid van de Management Autoriteit Oost-Nederland

Creatief concept

Communication Concert BV, Weesp

Vechtlust Communicatie BV, Weesp

Ontwerp cover en layout

Kees de Bruijn, Giesbeek

Fotografie

Norbert Voskens, Nijmegen

Druk

Provincie Gelderland

Uitgave

Management Autoriteit Oost-Nederland

Prinsenhof 3

6811 CE Arnhem

www.go-oostnederland.eu

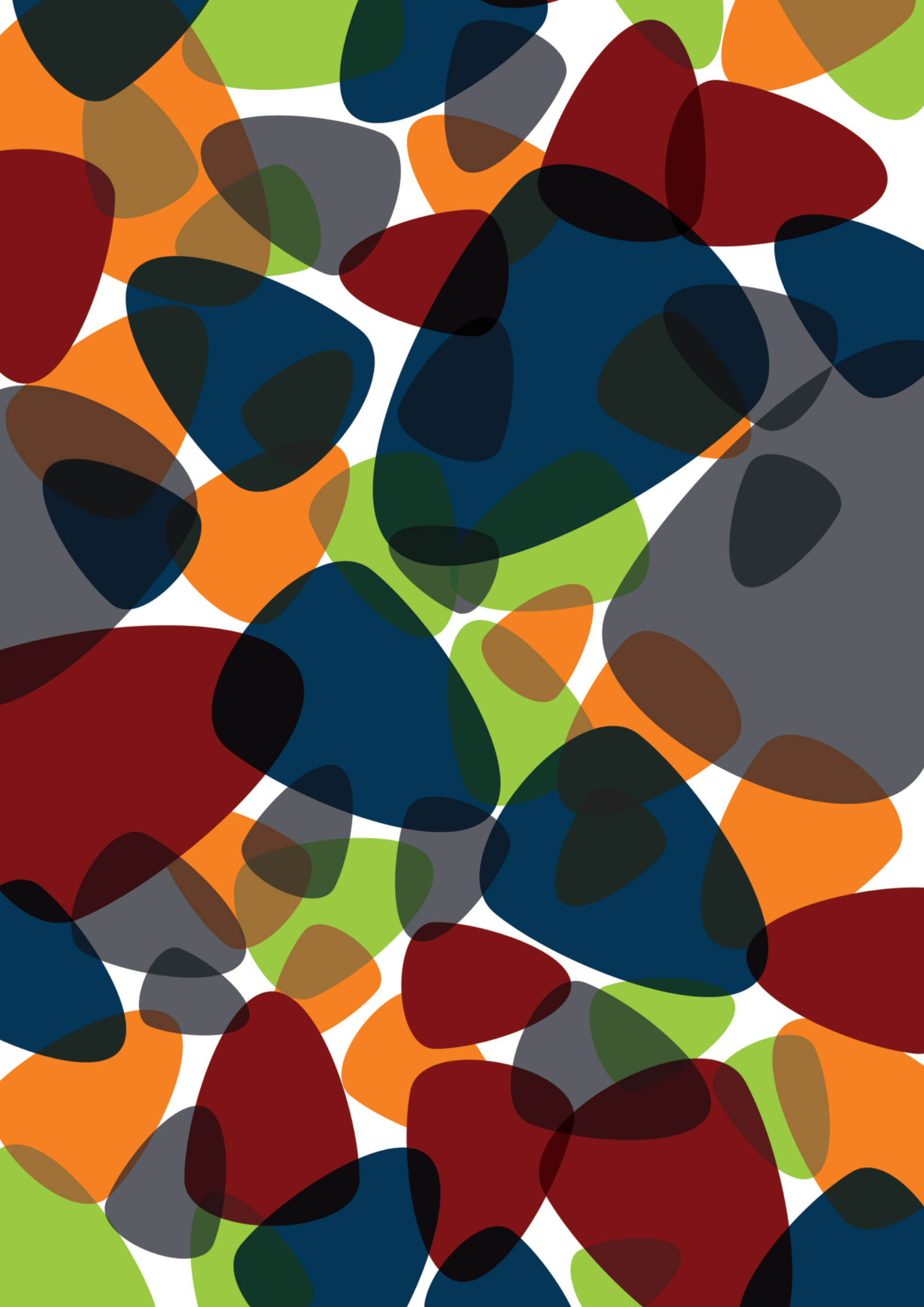
Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door de Europese Unie

Europese Unie

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

Management Autoriteit Oost-Nederland

Prinsenhof 3
6811 CE Arnhem

www.go-oostnederland.eu